

Fylkesmannen i Nordland

Årsrapport 2018

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	5
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	5
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	5
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
1.4 Andre forhold	6
Sted, dato og fylkesmannens signatur	6
2 Introduksjon til embetets hovedtall	7
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	7
2.2 Organisasjon og ledelse	7
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	8
2.4 Andre forhold	11
3 Årets aktiviteter og resultater	12
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	12
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	12
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	12
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	12
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	13
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	13
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	16
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	16
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	17
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	18
3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet	20
3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid	23
3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	24
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	25
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	26
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	27
3.1.1.12 Endringer i kommunestrukturen	28
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket	29
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	30
3.1.1.15 Andre oppdrag	31
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	31
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	31
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	31
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	32

3.1.2.4 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningssituasjonen	32
3.1.2.5 God samordning i opprydding av marin forsøpling	33
3.1.2.6 Andre oppdrag	33
3.1.3 Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embedene	33
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	33
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	36
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	40
3.1.3.4 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet	42
3.1.3.5 Vergeholder skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede	44
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	45
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	45
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	45
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	45
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	45
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	45
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	45
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	45
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	46
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	46
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	46
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	46
3.2.9 Landbruksdepartementet	46
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	46
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	76
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	76
4 Styring og kontroll i embedet	77
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embedets planlegging, gjennomføring og oppfølging	77
4.1.1 Embedets risikostyring	77
4.1.2 Embedets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	77
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embedet	77
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	78
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	78
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	78
5 Vurdering av framtidssikter	80
5.1 Forhold i og utenfor embedet som kan påvirke embedets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	80
5.2 Konsekvenser for embedets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	80
5.3 Andre forhold	80

6 Årsregnskap

81

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Hill-Marta Solberg gikk av som fylkesmann 31.12.2018. Tom Cato Karlsen ble tilsatt som ny fylkesmann, gjeldende fra 1.1.2019.

Fylkesmannen i Nordland skal bestå som eget fylke og er dermed ikke berørt direkte av de regionale prosessene med sammenslåing av fylker. Vi forbereder oss likevel til en framtid der vi i enda større grad klarer å skape mer ut av de ressursene vi har. I 2018 signerte vi kontrakt for nye kontorlokaler, med innflyttingsdato i desember 2020. Vi har brukt tid i 2018 på å forberede organisasjonen på hvordan vi kan organisere oss og utnytte ressurser på tvers i den framtidige kontorløsningen der vi får mulighet til enda bedre samhandling, halverer antall m2 og reduserer årlig husleie.

Vi leverer i all hovedsak godt på våre fire hovedmål i tildelingsbrevet, og på de feltene vi har mindre avvik er det hovedsaklig manglende bemanning en periode grunnet uforutsette vakanser som er årsaken. Tiltak er iverksatt for å bedre områdene med avvik i 2019.

Vi har ikke merforbruk på noen områder i 2018 og totalt har vi et mindreforbruk på drift på 3.113.313,- som hovedsaklig skyldes sykepengerefusjon, vakante stillinger samt innsparingstiltak på enkeltområder. Det var stor usikkerhet rundt kostnadsbildet i 2019 vedrørende trekk fra FMNO til FMFA samt kostnader tilknyttet framtidig flytteprosess, blant annet avlevering av mange hyllemeter arkiv. Dette har gjort at vi har valgt strategien med å spare der vi har hatt mulighet. Vi overfører derfor et økt mindreforbruk i forhold til tidligere års resultater for å sikre at vi har en buffer mot ekstra kostnader i 2019.

Vi har hatt noen særlige aktivitetsøkende tiltak i 2018, disse er nevnt i eget punkt 1.4 - andre forhold.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Lovpålagte oppgaver, klagesaksbehandling, kontroll, tilsyn og annet er også i 2018 prioritert høyt. Eget seminar for samordning av statlige tilsyn og intern samordning av tilsyn ble planlagt høsten 2018, men av ulike årsaker utsatt til februar 2019.

Måltrettet økonomiveiledning og arbeidet i ROBEK-nettverk/utviklingsnettverk har ført til nedgang i antall ROBEK-kommuner. Flakstad, Brønnøy og Meløy gikk ut i 2018 og dermed har vi nå 6 kommuner igjen, og det forventes ytterligere positiv utvikling for 2019. Flere av ROBEK kommunene har fått midler fra Havbruksfondet i 2018, noe som i stor grad bidrar til en bedre økonomisk posisjon.

Et viktig fokus i 2018 har vært arbeidet med kommunedialog der man spesielt i et regionalt perspektiv utfordrer kommunene på framtidig organisering. Eget pilotprosjekt på Helgeland med de fire største kommunene skal legge tilrette for en felles IKT plattform for digitalisering, et prosjekt vi har store forventninger til.

Delingen av Tysfjord kommune har vært en stor utfordring da kommunen mangler kompetanse og kapasitet i organisasjonen sammen med en svært dårlig økonomi. Dette har ført til mye oppfølging og bistand fra Fylkesmannen. I tillegg har vi benyttet mange interne ressurser i Jasska/Tryg prosjektet i samme kommune, se punkt 1.4 for nærmere detaljer.

Vi har hatt flere grensejusteringssaker i 2018 og ser at det ligger an til noen slike også i 2019.

Totalforsvaret er et begrep som både kommuner og innbyggere har blitt bedre kjent med i 2018, gjennom kampanje fra DSB og vårt arbeid i forhold til kommunal beredskapsplikt. Flere hendelser i Nordland gjennom 2018 tilknyttet uvær, vannforsyning og strømutfall har ført til økt samarbeid i Fylkesberedskapsrådet og enkeltkommuner har satt krisestab.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Indeks Nordland - utviklingen i fylket

Nordlandsøkonomien som helhet er inne i sitt tiende år med vekst, det er lav ledighet og utsiktene for næringslivet er god i de fleste sektorer. Men befolkningsutviklingen er på lavgir og vi mangler kvalifisert arbeidskraft. Det er færre kommuner med svak økonomi, men forskjellene

øker mellom regionene og vi blir flere eldre. Flere kommuner har så lavt innbyggertall at de har store utfordringer med å kunne levere selv de lovpålagte tjenestene, og samarbeid med andre kommuner på ulike områder er tvingende nødvendig så lenge man fremdeles ser liten vilje til kommunesammenslåing.

Sykefravær

Vi har fortsatt reduksjon i sykefravær, og det ligger nå på et normalt nivå. Fremdeles noe ulik fordeling når det gjelder avdelinger. Hoveddelen av sykefravær er langtidssykemeldinger og de fleste kommer tilbake i full stilling når de er friske.

Turnover - rekruttering

Vi har en normal turnover og opplever stort sett at det er enkelt å rekruttere gode nye medarbeidere.

1.4 Andre forhold

Høsten 2017 ble det satt i gang et eget oppfølgingsprosjekt i kjølvannet av overgrepssakene i Tysfjord. Målet med prosjektet er å følge opp de berørte og iverksette forebyggende tiltak for å hindre overgrep i fremtiden. Fylkesmannen har fått oppdraget med å koordinere prosjektet. Prosjektet har fått navnet "Jasska/Trygg" og ledes av [Tor Erik Rønne](#) i Tysfjord kommune. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har tildelt 7,5 millioner kroner i skjønnsmidler til prosjektet over en periode på 2,5 år. I 2018 fikk FMNO kr. 250 000 fra KMD for styrking med intern prosjektledelse.

I 2018 har både lokale krefter og samarbeidspartnere fra ulike spisskompetansemiljøer og institusjoner i hele landet samlet krefter om felles fokus. Alle har jobbet hardt og jevnt både med å sette formen og framdriften på dette store samarbeidsprosjektet om endring og utvikling.

Prosjektet har i hovedsak jobbet med å møte prioriterte utfordringer, relatert til mistillit, systemsvakheter i offentlig sektor, mangel på kunnskap og forståelse og en for svak kultur for samarbeid både i tjenestene og blant en del av befolkningen. Bit for bit er det satt i gang en lang rekke prosesser og tiltak som i sum vil skape en positiv utvikling mot færre krenkelser og bedre ivaretagelse av personer som er utsatt.

Ved utløpet av 2018 har prosjektet iverksatt mer enn 30 ulike tiltak og prosesser som virkemidler arbeidet. Det meste er knyttet til lokalsamfunnene rundt Tysfjorden, samtidig som noe også har mer regional betydning og noe må sees med nasjonalt perspektiv.

Mange av disse tiltakene er så store og komplekse at de fint kunne vært egne kommunale prosjekter, under normale omstendigheter. Her håndteres alt koordinert under ett prosjekt, for å minimere administrasjon og skape mest mulig samkjørt drivende aktivitet som virker gjensidig forsterkende.

Fylkesmannen i Nordland sluttførte offentlig kontrollert telling av rein i Saltfjellet reinbeitedistrikt i 2018. Det ble totalt telt 3187 rein tilhørende reinbeitedistriktet, som er innenfor distriktets fastsatte øvre reintall på 3500 rein. Siste gang det var offentlig kontrollert reinteiling i Nordland var i 2005/2006.

Det tildeles særskilte midler fra Landbruksdirektoratet til å gjennomføre tellingen, for offentlig kontrollert telling av rein krever store ressurser. Reindriftsseksjonen hos Fylkesmannen har brukt mye tid på dette, særlig fra november og ut januar. Kostnadene ligger på rundt 800.000 – 900.000 kroner, og Fylkesmannens eget arbeid kommer i tillegg til denne summen.

I juni 2018 besøkte Kongen og Dronningen Nordland på en egen fylkestur over tre dager. De besøkte kommunene Sørfold, Steigen, Røst, Værøy og Moskenes.

FMNO var sterkt involvert i høstens NATO-øvelse Trident Juncture. I øvelsen var Nordland krigsskueplass. Beredskapsmessig var dette en svært lærerik prosess og vi fikk gode skussmål fra DSB i etterkant.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Bodø, 28.02.2019

Tom Cato Karlsen

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannens samfunnsoppdrag består i å være Kongens og regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Dette skal skje i nært samarbeid med våre 44 kommuner, der hensynet til det kommunale selvstyret også skal tillegges stor vekt. Embetet utfører sektoroppdrag for 11 departementer med tilhørende direktorater.

Samfunnsoppdraget er oppsummert i embetets visjon:

-virker til Nordlands beste

Fylkesmannens myndighet og ansvar er definert gjennom fire hovedmål i virksomhets- og økonomiinstruksen for 2017.

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Fylkesmannen skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Fylkesmannen skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Fylkesmannen skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Rettsikkerhetsmyndighet

Fylkesmannen er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har fylkesmannen førstelinjeansvaret på flere områder. Fylkesmannen skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

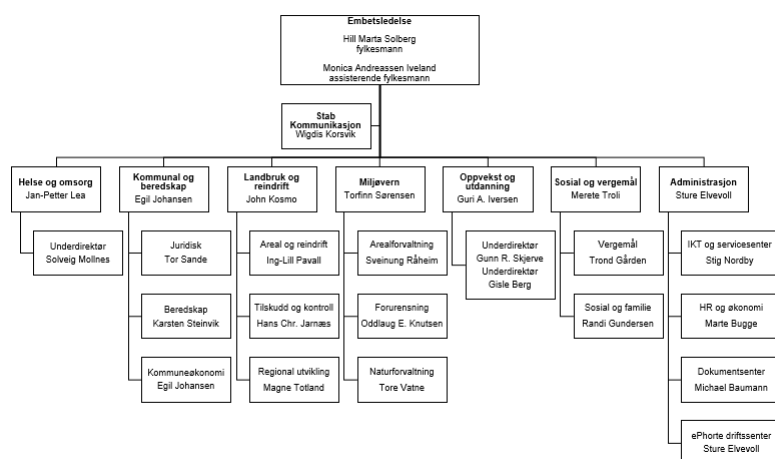
Fylkesmannen skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Fylkesmannen skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning fylkesmannen finner det formålstjenlig. Fylkesmannen skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Samarbeid

Fylkesmannen har ett tett samarbeid med flere fylker, og deltar i mange ulike samarbeidsorganer. I rollen som ressursembete for sak- og arkivsystemet ePhorte har vi også i 2018 hatt et tett og godt samarbeid med andre aktører og embeter. Denne oppgaven er under overføring til FMFA i 2019. Samarbeidet med fylker for øvrig er mest omfattende med Troms, Finnmark og Trøndelag.

Vi har et tett samarbeid med mange regionale etater, spesielt nevnes NAV Nordland, BUF-etat Nord, IMDI Nord, Husbanken, Statens vegvesen og Innovasjon Norge. Innen samfunnsikkerhet har vi nært samarbeid med Politiet, Forsvaret og øvrige beredskapsmyndigheter. Samarbeidet med Mattilsynet er videreutviklet innen landbruksforvaltning og reindriftsforvaltning. Vi har også et godt samarbeidsforhold med Nordland Fylkeskommune.

2.2 Organisasjon og ledelse

Figuren ovenfor er organiseringen per 31.12.2018. Fra 1.1.2019 overtok Tom Cato Karlsen som ny fylkesmann i Nordland.

Fylkesmannen i Nordland har 177 medarbeidere fordelt på 157,5 årsverk lokalisert på 7 steder i fylket. Hovedkontoret er i Bodø, men i tillegg har embetet kontorer i Mosjøen, Fauske, Storjord i Saltdal kommune, Vega, Trofors i Grane kommune og Hennes i Hadsel kommune.

Embetet er organisert i syv avdelinger og ledes av fylkesmann, assisterende fylkesmann, avdelingsdirektører og underdirektører. Strategisk ledergruppe består av embetsledelse og avdelingsdirektører, og møtes annenhver uke.

Avdelingene er ulikt organisert: Noen er seksjonert, - andre ikke. Avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne avdelinger. Underdirektører/seksjonsledere har delegert fag- og personalansvar.

Ledelse på alle nivå i embetet er basert på lederplattformen i staten og konkretisert gjennom vår egen Lederplakat. Vi har ledersamlinger for alle ledernivå flere ganger i året, der fokus er på ledelse som fag og kompetanseheving både individuelt og som avdelingsledelse. Vi utøver helhetlig ledelse i embetet - og har definert hvilken atferd som skal kjennetegne dette.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

I 2018 hadde Fylkesmannen i Nordland driftsmidler bevilget over kapittel 0525 post 01 på totalt kr. 122 993 000. Embetet har kun bagatellmessige merinntekter på kr 4 500 over kapittel 3525 post 02.

Resultatmessig endte embetet opp med et mindreforbruk på kr. 3 113 313, dette utgjør ca. 2,5 % av total tildeling. Resultatet avviker med et større mindreforbruk i forhold til de prognosene embetet rapporterte ved tertialrapport per 31.08.2018.

Det er flere årsaker til dette, i hovedsak oppsummert slik; 1) refusjoner og kortere vakanser som ikke har vært mulig å disponere til lønn, 2) ekstra tildelinger sent på året som ikke lar seg disponere pga tidsaspektet, 3) lavere investeringer grunnet flytting til nytt bygg fra desember 2020, 4) usikkerhet rundt finansiering av FMFA har medført et behov for å overføre midler til 2019, 5) prosjektkostnader i forbindelse med leieavtale om lokaler i nytt bygg, vil påløpe frem til og trolig etter innflytting 2020 og 6) behov for betydelige avleveringer av arkivalier til statsarkivet for å minimere arealbruken før flytting til nytt bygg.

I 2018 belastet embetet over 19,6 mill. kr. i lønnskostnader over fagkapitler, dette er en oppgang på 1,0 mill. kr. fra 2017. Når det gjelder inndekningen av administrativ kostnadsdekning har embetet i alle år regnet dette ut fra fast sats, og ikke basert på prosentavregning av lønnskostnad. Embetet hadde i 2018 ca. 28 % administrativ kostnadsdekning av lønnsposter utenom kap. 0525. post 01

Personellmessig her embetet per desember 2018 totalt 177 ansatte, av dette er det 11 midlertidige ansatte. Av disse er fire lærlinger, en tidsbegrenset prosjektlederstilling og seks midlertidig ansatte eller vikarer for faste ansatte i permisjon/fødselspermisjoner og ved sykdom.

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	5 435

Vi ligger på samme nivå som i 2017. Vi har tilsynelatende ganske lav kostnadsdekning sammenlignet med andre. Dette skyldes trolig at vi baserer vår kostnadsdekning på faktiske kostnader og ikke en fast prosentsats. Sammenligning med andre embeter er imidlertid vanskelig uten å vite hvilke faktorer som påvirker kostnadsdekningen i hvert embete.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (kr)	3 113.0
Budsjettavvik (%)	2.5 %

Sett i forhold til 2017, så har embetet et vesentlig større mindreforbruk i 2018. Årsakene til årets mindreforbruk er nærmere gjennomgått i 2.3. Vi ligger midt på treet ift øvrige embeter.

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	119 888.0
Lønn 052501	96 848.0
Lønnsandel av driftsutgifter	80.8 %

Marginalt mindre driftsutgifter i 2018 enn 2017. Marginalt større utgifter på lønnsandelen, men utgjør kun en økning på 0,2 %. Vår lønnsandel ligger i det nedre skikt sammenlignet med øvrige embeter.

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	13 051
Husleie (% av driftsutgifter)	11 %

Nedgang i husleieutgifter fra 2017 på kroner 845 000. Årsaken til nedgangen er blant annet nye lokaler i Mosjøen som deles med to andre leietakere. Samt billigere fellesutgifter for det ene bygget i Statens hus i Bodø, etter at dette ble solgt fra Entra til nye eiere. Nordland har lav husleie sammenlignet med andre embeter.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	70 329	43 256	27 073

Det er ubetydelige forskjeller fra i fjor, men en liten nedgang i journalposter knyttet til vergemål. Embetene har ulik praksis for føring av journalposter. Tallene fra de ulike embetene er derfor ikke sammenlignbare.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2018
052501	119 893
052521	5 873
Post 01 (unntatt 052501)	18 779
Post 20-29 (unntatt 052521)	67 322
Post 30-39	9 720
Post 40-49	550
Post 60-69	123 624
Post 70-79	36 848
Post 80-89	5 605

Tallene vil gjenspeile hvilke tildelinger det enkelte embete har fått på de ulike postene og det gir liten verdi å sammenligne med øvrige embeter.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2018
Totalt antall årsverk pr. 31.12.	157.5
Totalt antall årsverk for kvinner pr. 31.12.	96.1
Totalt antall årsverk for menn pr. 31.12.	61.4
Totalt antall årsverk for faste stillinger pr. 31.12.	146.6
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger pr. 31.12.	10.9
Sum andel administrasjon	15.1 %
Økonomi	3.0
Lønn	0.7
IKT	7.5
Personal	3.5
Arkiv	6.9
Resepsjon/sentralbord	2.2
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Det er en liten nedgang i antall årsverk totalt, andel faste stillinger og andel administrasjon, men endringene fra 2017 er så små at de må tilskrives naturlig variasjon fra år til år. I tallene ligger 2 årsverk (lærlinger ikt) og 3,3 årsverk knyttet til ePhorte driftssenter, hhv 2,5 på ikt og 0,8 på arkiv. Korrigert for lærlinger og nasjonale oppgaver er den administrative andelen på 11,7%. Sammenlignet med andre embeter ligger vi i nedre halvdel når det gjelder andel administrasjon, men sammenligning er vanskelig bl.a fordi organisering av administrative funksjoner er forskjellig, likeså rapporteringen.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2018
Turnover i prosent	5.6 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	179.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	10.0
Totalt antall ansatte som sluttet	19.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	5.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	14.0

Turnover er gått ned fra 12,8 til 5,6% fra i fjor. Vi har en ganske "normal" turnover sammenlignet med andre embeter.

Sykefravær

Betegnelsen på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 985.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.5 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	421.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.6 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 564.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.6 %
Antall legemeldte sykedager for menn	219.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.3 %
Avtalte arbeidsdager for menn	16 474.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 144.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.1 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	27 884.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	202.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.2 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	420.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.5 %

Sykefraværet har gått jevnlig ned de siste årene og vi ligger omtrent der de fleste embetene for øvrig ligger.

Likestilling

Betegnelsen på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	114.0	64.4 %	63.0	35.6 %	569 926.0	596 069.0	95.6 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	4.0	40.0 %	6.0	60.0 %	996 925.0	947 400.0	105.2 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	10.0	47.6 %	11.0	52.4 %	760 500.0	678 891.0	112.0 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	49.0	62.8 %	29.0	37.2 %	581 245.0	580 929.0	100.1 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	35.0	74.5 %	12.0	25.5 %	503 803.0	511 900.0	98.4 %
Kategori 5: Kontorstillinger	15.0	93.8 %	1.0	6.3 %	473 167.0	465 000.0	101.8 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0	0.0 %	1.0	100.0 %	0.0	510 550.0	0.0 %
Kategori 7: Læringer	1.0	25.0 %	3.0	75.0 %	167 250.0	144 950.0	115.4 %

Det er kun marginale endringer fra 2017. Totalt for embetet er kvinners lønn lavere enn menns. Brutt ned på kategorier blir bildet mer nyansert. Det er kun en kategori der kvinner har lavere gjennomsnittslønn enn menn (kat. 4), men forskjellen er liten. Siden utvalgene i hver kategori er små, kan imidlertid selv mindre endringer i antall kvinner/menn gi relativt store utslag. Prosjektledere er tatt med under kategori 3. Lønn læringer bestemmes av hvor de er i utdanningsløpet og vil derfor variere fra år til år. En mannlig lærer er i første halvår og har dermed lavere lønn enn de tre andre. Sammenlignet med øvrige embeter har vi høy grad av likelønn mellom kvinner og menn.

HR

Betegnelsen på rapporteringskrav	2018
Sum antall ansatte	177.0
Antall kvinner	114.0
Antall menn	63.0
Sum antall deltidsansatte	20.0
Antall deltid kvinner	19.0
Antall deltid menn	1.0
Sum antall deltidsansatte grunnet omsorg jf.AML §10-2, fjerde ledd og HTA § 20	6.0
Antall deltid kvinner, omsorg	6.0
Antall deltid menn, omsorg	0.0
Sum antall midlertidige ansatte	11.0
Antall kvinner, midlertidig	7.0
Antall menn, midlertidig	4.0
Sum antall ansatte med personalansvar	25.0
Antall kvinner, personalansvar	11.0
Antall menn, personalansvar	14.0
Sum antall ansatte	177.0
Antall ansatte under 20 år	2.0
Antall ansatte 20 - 29 år	11.0
Antall ansatte 30 - 39 år	31.0
Antall ansatte 40 - 49 år	51.0
Antall ansatte 50 - 59 år	43.0
Antall ansatte over 60 år	39.0
Sum antall ansatte i foreldrepermisjon	5.0
Antall kvinner i foreldrepermisjon	4.0
Antall menn i foreldrepermisjon	1.0

Deltidsansatte: 3 leger som turnuskandidatveiledere, 5 seniorer med AFP, 6 omsorg for barn og 6 av medisinske årsaker. Av de midlertidige er 4 lærlinger. Det er små endringer fra i fjor. Tabellen viser ikke andeler i de ulike kategoriene, og det er derfor vanskelig å sammenligne med andre embeter.

2.4 Andre forhold

Leiekontrakten for Statens hus i Bodø går ut ved årsskiftet 2020/2021. Det ble derfor igangsatt et arbeid med sikte på å inngå ny leiekontrakt for lokaler til Fylkesmannen. Arbeidet ble organisert som et prosjekt og Statsbygg har gitt faglig bistand i prosessen. De nye statlige arealnormene (maks 23 kvm pr ansatt) og aktivitetsbaserte arbeidsplasser er lagt til grunn. Prosjektet har inneholdt markedssøk og prekvalifisering av tilbydere, befaringer, utarbeidelse av rom- og funksjonsprogram, kravspesifikasjon og kontraktsforhandlinger. Det kom inn 4 tilbud og kontrakt ble underskrevet like før jul med en av tilbyderne: Eiendom 2020. De nye lokalene blir i et nytt arealeffektivt enbrugerbygg (18,8 kvm pr ansatt).

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Nasjonal politikk er godt kjent i fylket, og kommunene er i økende grad opptatt av å sikre prinsipp om bærekraft, beredskap og tilrettelegging av gode oppvekstvilkår m.m gjennom planprogram og planprosesser. Dialog og samordning mellom statlig og regionale myndigheter blir også stadig forbedret gjennom det særskilte fokus vi har hatt på dette de siste årene.

Samfunnssikkerhet og beredskap er klart forbedret i mange kommuner, kommuneledelsen har fått økt fokus på sitt ansvar. Her har også uvær og andre hendelser ført til at man har fått på plass gode rutiner. Fylkesmannen har et særskilt fokus på de kommunene som ikke er gode nok på dette punktet.

Boligpolitikk er viktig i mange kommuner, og vi ser en økt kvalitet i nyere planer hos de fleste kommunene. Fylkesmannen er svært opptatt av god og tidlig veiledning i planprosesser for å bidra til gode planer, samt å unngå at man får innsigelser som åpenbart kunne vært løst på et tidligere stadiet. Samordning av innsigelser og deltakelse i regionalt planforum samt tidlig veiledning mottas positivt av kommunene og de fleste innsigelser løses underveis i planprosessen. Vi bruker også telefon- og videomøter aktivt med kommuner og utbyggere/privatpersoner for å diskutere ulike problemstillinger og finne akseptable løsninger i utfordrende saker. Regional plankonferanse for Nordland er en viktig årlig arena der vi synliggjør statlige interesser for kommunenes arealplanleggere.

På alle fagområder driver vi utstrakt veilednings- og opplæringsvirksomhet, se de enkelte rapporteringspunkter nedenfor i detalj. For de fleste kommuner er det positiv utvikling på de fleste fagfeltene, men enkeltkommuner som ikke leverer gode nok tjenester er de vi fokuserer mest på å løfte - både gjennom tilsyn og veiledning.

FMNO bruker mye ressurser på å gjøre nasjonal politikk kjent i fylket. I et så langstrakt fylke med store reiseavstander må man i økende grad være kreative i forhold til virkemidler. Vi er i så henseende kommet langt med digitalisering og benytter oss i stor grad av video/skype, opplæringsfilm på nett samt regionale konferanser for å nå ut til flest mulig med vårt budskap.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Fylkesmannen samordner innspill fra regionale statlige etater i plansaker. Vår vurdering er at måloppnåelsen er meget god og samhandlingen med regionale statlige etater fungerer godt. Resultatet er enhetlige innspill, der det er tydelig hva som er innsigelser, hva som er feil lovanvendelse og hva som er råd.

Vi samhandler også med andre Fylkesmannsembeter på ulike fagområder, både for kvalitetssikring og likebehandling.

Fylkesmannen samarbeider med flere statlig regionale virksomheter, slik som Universitetet Nord, IMDI, NAV, Husbanken, Mattilsynet, Vegvesenet m/flere.

Fylkesmannen har også et aktivt samarbeid med beredskapsstatene både gjennom Fylkesberedskapsrådet, LRS, ulike prosjektsatsinger og ved aktuelle hendelser.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Fylkesmannens ulike oppgaver blir også kalibrert gjennom årlige nasjonale fagsamlinger, samt nettverksarbeid med andre fylker med gjennomgang av viktige saksfelt slik at vi etablerer lik praksis på tvers av embetene.

Et mål er å heve kompetanse i kommunen, som igjen kan bidra til gode planprosesser, forsvarlig saksbehandling og ivaretagelse av rettsikkerheten. Veiledning om prosessregler, utredningskrav og faglige krav kan i sum og over tid bygge opp om og styrke plan- og bygningsloven/planprosessen som verktøy i å avklare konflikter og arealbruk.

Saker etter offentlighetslova øker.

FMNO har faste møter med FMTR og FMFI, samt helse Nord RHF. Det er også faste samarbeidsmøter mellom kompetansesentrene innen ru- og psykisk helse og de nordligste fylkesmennene.

På barnehageområdet har vi samarbeid med nordfylkene på tilsynsområdet.

Det er uformell kontakt mellom saksbehandlere i de nærliggende fylker på de fleste saksområder.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Styringsmøter og andre relevante arenaer benyttes aktivt for å informere om tilstand og utviklingstrekk i fylket.

Det er fortsatt slik at en del av minste kommunene sliter med å utvikle tilstrekkelig kvalitet, kompetanse og ikke minst kapasitet til å tilfredsstille den kvaliteten som er forventet innen oppvekst og utdanning. Dette gjelder også andre fagområder.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket**3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk**

Fylkesmannen har løpende dialog med kommunene i planarbeidet i forbindelse med oppstart og behandling av kommunale planer, og gir også løpende veiledning på saksbehandlernivå. Fylkesmannen har en egen tversektorielt sammensatt plangruppe som ansvar for å følge opp våre ansvarsområder på plansiden. Vi er også representert i samtlige planforum, og ulike nettverk for planlegger i kommunene. Der har vi dialog med kommuner om planfaglige problemstillinger og konkrete utfordringer. Vi veileder om planverktøy som system og styringsredskap ovenfor administrativ og politisk ledelse i alle sammenhenger hvor dette er relevant.

Alle kommunene blir invitert til den årlige plankonferansen, som arrangeres i samarbeid mellom Fylkeskommunen. Husbanken og Fylkesmannen i månedsskiftet november/desember hvert år. I 2018 var interesser og aktører med interesse i kystsonen et av hovedtemaene.

Mye av arealplanleggingen i fylket er fragmentert og bygger ikke på helhetlige overordnede kommunale planer. Videre er det stabilt høyt nivå på antall dispensasjonssøknader i fylket. Dette er utfordrende i forhold til å oppnå en bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk.

Årsaken til dette er sammensatt, men hovedårsaken er gamle planer, manglende kapasitet og plankompetanse i kommunene. Mange av kommunene i Nordland er også i en negativ spiral med befolkningsnedgang, trangere kommuneøkonomi og behov for å ta ned driften. I disse prosessene prioriteres ikke å beholde plan- og utviklingskompetanse i administrasjonene.

Uplanlagt bit-for-bit utbygging er en stor utfordring, særlig for arealkrevende næringer, som reindrift. Reindrifta er en arealkrevende næring, både på grunn av marginale beiteområder og på grunn av reinens behov for ulike sesongbeiter og flyttveier mellom dem. Summen av mange dispensasjoner kan få utilsiktede følger for reindriften ved at mange små inngrep og forstyrrelser vanskelig lar seg forene med reinens behov for sammenhengende frie områder og flytt- og trekkveier.

Planprosesser – formidling av nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket, og deltar aktivt i regionalt planforum.

Fylkesmannen har primært dialog med kommunene i forbindelse med oppstart og høring av kommunale planer, men gir også løpende veiledning på saksbehandlernivå. I tillegg til deltakelse i planforum, har Fylkesmannen deltatt i samlinger i 2 av de 7 regionale plannettverkene i fylke.

Til alle samfunnsdeler blir det gitt brede innspill som dekker de fleste nasjonale og regionale hensyn.

Fylkesmannen ønsker å delta aktivt underveis i planprosesser for å øke forståelsen for å sikre landbrukets og reindriften arealressurser. Fylkesmannens ressurser avsatt til å arbeide med arealsaker er begrenset, og sett i forhold til antall saker og forventninger til tidlig og aktiv deltakelse samt befaringer, gjør at deltakelse på blant annet regionalt planforum har vært prioritert bort enkelte ganger. Foruten et innlegg om reindrift på den regionale plankonferansen, hadde Fylkesmannen ikke kapasitet til å delta på denne konferansen fra landbruks- og reindriftsavdelingen.

Kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100 %.

Fylkesmannen gir innspill til de aller fleste planer der det er relevant i forhold til de interessene Fylkesmannen skal ivareta. I den grad det ikke blir gitt innspill bygger dette som hovedregel på en vurdering foretatt i felles planmøte i embedet.

Fylkesmannen har gitt innspill til alle kommuneplaner (arealdeler og samfunnsdeler) som har hatt oppstart. De fleste har også vært oppe i regionalt planforum.

Mekling i planer med uløste innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100 %.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Vi har meklet i 4 saker

Reindriftens arealressurser er ivaretatt (fra kapittel 3.1.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.

Vi fokuserer på å gi konkrete innspill til kommuner så tidlig som mulig dersom vi ser konflikter med reindriftsinteresser, og veileder også på mulige løsninger i en tidlig fase.

Vi fremmet seks innsigelser til fire ulike planer i 2018 av hensyn til reindrift.

Fylkesmannen fikk tilsendt 505 dispensasjonssøknader på høring i 2018. Av disse hadde vi reindriftfaglige merknader til 23 saker (4,5 %), hvorav 10 ble frarådet (2 %). Av disse har kommunene gitt avslag på 3 og innvilget 1. I 6 av sakene vi frarådet er vi ikke kjent med vedtaket.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	12	12
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	75 %	9	12

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord (fra kapittel 3.1.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Gradvis reduksjon i omdisponering av dyrka jord frem mot 2020, i tråd med det nasjonale jordvernmålet.

Omdisponering av dyrka jord var 304 daa i 2016 og 171 daa i 2017. Omdisponering av dyrkbar jord var 156 daa i 2016 og 319 i 2017.

Tallene viser en reduksjon i omdisponering av dyrka jord i Nordland og vi at vi er på god vei med å nå det nasjonale jordvernmålet.

Når det gjelder omdisponert dyrkbar jord viser tallene en større økning. I 2015 var tallet på 55 daa. En mulig forklaring kan være at kommunene prioriterer utbygging på dyrkbar jord fremfor dyrka jord.

Jordvernkonferansen Jord i Nord i samarbeid med Jordvern Nordland ble arrangert i november med finansiell støtte fra Landbruks- og matdepartementet. [Her er lenke til program og foredrag med mer.](#) I forbindelse med konferansen ble det arrangert en fotokonkurranse med god deltakelse. På konferansen var det ca 60 deltakere fra kommuner, landbrukets faglag og andre jordverninteresserte. Deltakelsen fra kommune- og fylkespolitikere var liten, selv om det var gjort et omfattende informasjonsarbeid for å rekruttere deltakere. Statssekretær Hanne Maren Blåfjelldal i LMD innledet på konferansen. Evaluering av konferansen viste at deltakerne var svært godt fornøyd med programmet og gjennomføringen. Departementet delfinansierte konferansen med 100.000 kr over kap. 1100 post 21. I tillegg kom annen finansiering med ca 35 000 kr.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
344.0	152.0	436.0	305.0	537.0	419.0	265.0	173.0	279.0	171.0

Strategisk plan for jordvern i Nordland har et mål om maksimal nedbygging av 200 daa dyrka og 200 daa dyrkbar jord pr. år. Varierer over år pga. større utbyggingsprosjekter. Et av virkemidlene for å nå disse målene er at Fylkesmannen stiller krav om at alternative arealer vurderes når omdisponering av jordressurser foreslås i arealplaner. Siste år er det ingen markante prosjekter, men omlegging av E6 og utbygging av gang- og sykkelveier tar en stor del dyrka jord.

Alle kommuner har planprogram som redegjør for hvordan boligsosiale utfordringer (fra kapittel 3.1.1.1.1.6 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner har planprogram som redegjør for hvordan boligsosiale utfordringer og løsninger skal ivaretas.

Fylkesmannen i Nordland har et formalisert, tett og godt faglig samarbeid med Husbanken region nord for å ivareta boligsosiale utfordringer og løsninger i kommunene i Nordland. I 2018 har vi prioritert et felles, tverretattlig prosjekt der 4 mellomstore kommuner, Sortland, Fauske, Vågan og Vefsn kommuner er deltakere. Prosjektet "Boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging", skal føre til at kommunene planlegger langsiktig og godt for å ivareta sine boligsosiale behov for fremtiden. Prosjektet har fokus på målene i den nasjonale strategien "Bolig for velferd" samt produksjon, innhenting og bruk av godt kunnskapsgrunnlag samt forebygging fremfor reparasjon. Prosjektperioden er fra 2017 til 2020.

Kommunene som er deltaker i prosjekt "Boligsosiale hensyn i boligsosialt planarbeid" har deltatt på oppstartmøter samt work-shop der både fylkesmannen og Husbanken deltar.

Tilsvarende prosjekt er tidligere gjennomført i Bodø og Narvik kommuner i Nordland.

Vi forstår dette resultatmålet som at alle kommuner tar hensyn til boligsosiale utfordringer og løsninger i sine kommuneplaner. Det betyr både i samfunnsdel, arealdel, temaplaner og reguleringsplaner. At en god sosial boligpolitikk og godt bomiljø er viktig for sosial utjevning formidles fra fylkesmannen i dialog med kommunene. Vi ser likevel at målsettingene i overordnede planer ikke alltid synliggjør at det legges gode boligpolitiske hensyn i alle kommuner.

Fylkesmannen i Nordland sin plankonferanse i november 2018 inneholdt også tema sosial boligbygging. Husbanken hadde innlegg om dette temaet.

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante planer (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

[Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen](#): Alle plansaker som kan berøre barn og unge blir vurdert etter retningslinjen og eventuelt fulgt opp med innsigelse eller merknad. Det ble fremmet 4 innsigelser i 2018. Manglende medvirkning og mangelfull vurdering av konsekvenser knytter seg til 2 av innsigelsene.

Retningslinje for støy i arealplanleggingen ([T-1442/2016](#)) blir spilt inn tidlig i planarbeidet der dette er relevant. I 2018 ble 1 innsigelse begrunnet i støyretningslinjen og i to tilfeller ble det avgitt planfaglig merknad om mangelfull støyutredning.

[Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen](#): Manglende oppfølging ga grunnlag for 1 innsigelse i 2018.

[Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging](#): I alle innspill til oppstart av samfunnsdel oppfordres kommunens til å drøfte alternative strategier til utbyggingsmønstre med forankring i SPR SBAT.

Planretningslinjen ga ikke alene grunnlag for noen innsigelse i 2018, men ble gitt som merknad i en plansak.

[Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag](#): Begrunnet 1 innsigelse til avsatt område for massetak og denne ble løst gjennom dialog.

[Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning](#): Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning blir i hovedsak brukt for å få klima- og energiplanlegginga integrert i kommunenes øvrige planlegging, fra planstrategi til samfunnsdel og handlingsdel. Hensynet til klimatilpasning ivaretas i arealplanleggingen ved at NVE i hovedsak har fokus på ras og flom, mens Fylkesmannen i hovedsak har fokus på havnivåstigning og risiko som følge av stormflo. Fylkesmannen har ikke fremmet innsigelser på dette grunnlaget i 2018.

Vurdering av samfunnsikkerhet i plan (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnsikkerhet, herunder klimaendringer.

Alle planer er blitt vurdert med hensyn til samfunnsikkerhet. Også klimaendringer er blitt vurdert. Siden de fleste samfunn i Nordland ligger langs kysten har vi et særlig fokus på havnivåstigning, og at kommunene ivaretar dette i sin planlegging. Når det gjelder klimaendringer knyttet opp mot flom og skred samarbeider vi med NVE sine regionkontor i Narvik og Trondheim i de saker som angår denne problematikken.

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Fylkesmannen har gjennom 2018 informert og veiledet på ulike arenaer. I et langstrakt fylke som Nordland har vi bl.a. prioritert å gjennomføre mange regionale dialogsamlinger rundt om i fylket, hvor det er veiledet og informert om ulike fagfelt og tema innen oppvekst og utdanning. Kan nevne kompetanseutvikling i skole og barnehage, §9a, analyse og bruk av resultater, spesialpedagogikk, introduksjonsordningen og rammeplan for barnehage. Ut over dette gjennomføres det løpende informasjon og veiledning pr. telefon, epost og våre hjemmesider.

Vi opplever at tiltakene har bidratt til økt kompetanse, regelverketterlevelse og kvalitet ute i kommunene.

Oppfølging av bhgmynd med bhgeiere som ikke har tatt i bruk rammeplan (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle barnehagemyndigheter med barnehageeiere som ikke har tatt i bruk ny rammeplan, skal ha fått nødvendig oppfølging.

Vi har våren 2018 innhentet informasjon om arbeidet av implementering av rammeplan fra alle kommuner i Nordland og vi opplever at alle barnehagene i fylket er kommet i gang med implementeringen av ny rammeplan. Barnehagene er selvsagt kommet ulikt i dette arbeidet. Barnehagemyndighet informerer om at de har aktiviteter hvor tema er implementering av rammeplan som på fagdager for barnehageansatte, ledermøter for barnehagestyrene og i personalmøter i barnehagene.

I Fylkesmannens regionale fagsamlinger for barnehager om regional ordning for kompetanseutvikling var rammeplan et naturlig tema, og rammeplanen er en viktig del av kompetanseutviklingen som skal forankres i den regionale kompetanseordningen.

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Oppfølging av kommunal beredskapsplikt har også i 2018 vært en prioritert oppgave. Vi har gjennomført øvelse for kriseledelsen i 37 kommuner (scenario pandemi) selv om kommuneøvelse var tatt ut av TB for 2018. Scenarioet medførte god mediedekning fra NRK og lokalaviser, samt god samhandling mellom kriseledelsen og sektorene i kommunen – særlig helse. Også i 2018 fikk vi mye positiv tilbakemelding fra kommunene i evalueringen, og den store deltakelsen tilsier at kommunene opplever dette som nyttig. Det er vår vurdering at gjennomføring av øvelser for kommunes ledelse er det enkelttiltaket som er mest effektivt for å styrke den kommunale beredskapsplikten. Vi har også gjennomført en ren varslingsøvelse for kommunene (pandemiøvelsen omfattet også varslingsøvelse).

Vi har også i 2018 deltatt i følgende interkommunale prosjekter, der samarbeid om kommunal beredskapsplikt er hovedfokus: Salten- (9 kommuner), Lofoten- (5 kommuner), Ofoten- (5 kommuner) og Rana-prosjektet (5 kommuner). Alle disse prosjektene er initiert av oss, finansiert med skjønnsmidler og inngår i vår strategi for oppfølging av kommunal beredskapsplikt. I tillegg har vi deltatt i Cruiseskipprosjektet hvor 6 Lofoten-kommuner og en rekke øvrige beredskapsaktører deltar. Nevnte prosjekter bidrar til å øke kommunens kompetanse, økt samarbeid kommunene i mellom og mot øvrige eksterne beredskapsaktører, kontinuitet i beredskapsarbeidet osv.

I tillegg til deltakelse i ulike samlinger og kurs i regi av nevnte prosjekter, har vi vært arrangør for ett møte i brukerforum CIM-Nordland og to seminarer for psykososiale team (i samarbeid med helseavdelinga).

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet inkludert klimahensyn. Vi har også deltatt med innlegg om klimatilpasning på den årlige plankonferansen for kommunene og i annen faglig oppfølging av kommunene (NVE-seminar i Mosjøen og arbeidet i regi av klimagrappa).

Totalforsvaret var tema på kommunekonferansen for ordførere og rådmenn med innlegg fra DSB, HV-14 og Nordland sivilforsvarsdistrikt. Vi har gjennomført to evalueringsmøter med Bodø kommune etter innbrudd i vannverket i januar 2018.

I 2018 klarte vi for første gang å få alle våre 44 kommuner til å svare på DSBs kommuneundersøkelse. Vi utarbeidet også i 2018 ei «Beredskapstrapp» (rangering av kommunene) basert på svarene i kommuneundersøkelsen. Alle kommuner har fått tilbakemelding, rangeringen er publisert på vår hjemmeside og dette vil bli gjentatt årlig. «Beredskapstrappa» bidrar til å sette kommunal beredskapsplikt på dagsorden både i kommunene og i media.

Selv om mange kommuner fortsatt ikke oppfyller alle krava i forskriften om kommunal beredskapsplikt, ser vi ei klar positiv utvikling. Det jobbes nå godt med planverk og ROS-analyser, og samarbeidet internt i den enkelte kommune er blitt langt bedre (mellom sektorområdene og mellom sektorområdene og kriseledelsen). Øvingsaktiviteten har økt – særlig hos kriseledelsen, men også på sektorområdene. Vi ser også økt samarbeid over kommunegrensene og mot andre beredskapsaktører. Ledelsen i kommunene har i dag økt oppmerksomhet, forståelse og engasjement i forhold til sitt beredskapsansvar enn tidligere.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

På bakgrunn av bestemmelser i sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt, skal Fylkesmannen gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i ¼ av kommunene. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av en vurdering av risiko og vesentlighet.

Vi har i 2018 gjennomført tilsyn med 11 kommuner, derav ett dokumenttilsyn (Tysfjord). I alle tilsyna er alle forskriftens bestemmelser kontrollert. Alle tilsynsrapportene er lagt inn i databasen Samba og publisert på vår hjemmeside. Kommunene blir rutinemessig pålagt å lage en framdriftsplan for lukking av avvik, og vi følger opp dette arbeidet. Når kommunene kan dokumentere at avviket er lukket, så sender vi ut brev med bekreftelse om dette.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	0.00	25.00 %	44.00	11.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Fylkesmannen har hatt flere aktiviteter som har bidratt til å øke kunnskapen om sosialtjenesteloven.

Vi har deltatt sammen med fylkesledet i Nav på opplæringen Ny i Nav. Vi deltar på møter med Nav-lederne, både rådgivende ledermøte med Nav-lederne i tjenesteområdene og to årlige møter med alle Nav-lederne. Vi har arrangert fagdager og kurs om KVP og tatt KVP som tema opp med NAV ledere, samt gitt veiledning til enkeltkontor. Vi hatt videre hatt fagdager og kurs om økonomisk rådgivning og vi fasiliterer nettverk i økonomisk rådgivning. I etterkant av tilsyn tilbyr vi Nav-kontorene veiledning. Vi besvarer også fortløpende de henvendelser vi får fra NAV veiledere, som tar kontakt for å rådføre seg i vurderingene av faglige og juridiske problemstillinger.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter, med særlig vekt på aktivitetsplikt for personer under 30 år og kvalifiseringsprogram.

Alle Nav-kontorene i fylke fikk tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven i 2018. Opplæringen ble utsatt til 2019 for ett av kontorene på grunn av sen tilbakemelding fra kontoret og deretter sykemeldinger hos oss. Det ble gitt opplæring i kommunens plikt til å stille vilkår om aktivitet, barneperspektivet i Nav, samarbeid mellom Nav og barnevernet og grensesnittet mellom Nav og vergemål. Det er i tillegg gitt opplæring i Kvalifiseringsprogrammet og økonomisk rådgivning.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	44	44

Økt tilgjengelighet til de sosiale tjenestene. (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt tilgjengelighet til de sosiale tjenestene. Opplæringen skal vektlegge kravet om å gjøre individuelle vurderinger i den enkelte saken og at barneperspektivet i de sosiale tjenestene ivaretas.

Fylkesmannen i Nordland har i 2018 arrangert fagsamlinger ute i åtte av ni tjenesteområder. Hovedtema alle plasser har vært barneperspektiv i saksbehandlingen, vilkår om aktivitet og KVP, herunder individuelle vurderinger knyttet til disse. Vi hadde også avtalt med barneverntjenestene på plassene vi besøkte at de kom og hadde et innlegg om barnevernets oppgaver. Intensjonen var også at dette skulle kunne bidra til mer samarbeid mellom Nav og barnevern i saker hvor dette er mulig og hensiktsmessig.

På fagområdet økonomisk rådgivning arrangerte vi en fagsamling, og invitert til seks nettverkssamlinger. Imidlertid ble bare tre nettverkssamlinger gjennomført. Noe av årsaken til at de resterende nettverkssamlinger ikke ble gjennomført var den ressursmessige situasjonen på seksjonen med permisjoner, medarbeider som sluttet og sykemeldinger.

Tema det ble satt fokus på i 2018 var økonomiopplæring

blant straffedømte, spilleavhengighet og generelt om økonomi og adferd. Deltakerne på fagsamlingen fikk også informasjon om det som var nytt på fagområdet. Namsmannen har vært invitert inn som samarbeidspart.

Tidligere år har Fylkesmannen, i samarbeid med prosjektleder

i det nasjonale prosjektet «Program for helhetlig økonomisk råd og veiledning i lokalsamfunnet», formidlet invitasjon til kommuner og Nav-kontor i fylket med tilbud om å delta i utviklingsprosjektet. Så langt vi kjenner til var ca. 2/3 av våre kommuner med i prosjektet i ulik grad. Det ble jobbet med utvikling av faget og tjenesten i kommunen. Prosjektet ble avsluttet i løpet av 2018.

Det arrangeres hvert år to samlinger for alle Nav-lederne i

fylket i samarbeid med Nav Nordland. Vi har hovedansvar for hver vår samling. Samlingen i høst var en felles samling for ledere i Nav og barnevern, med fokus på samarbeid, god oppfølging og kvalitet i tjenestene. Lederne fikk også råd fra brukere av tjenestene om hvordan de kan gi gode tjenester.

Antall kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og annen veiledning er avdekket særlig utfordringer.

Fylkesmannen har i 2018, som i andre år, gitt NAV-kontorene skriftlig tilbakemelding knyttet til enkelte klagesaker. Vi tar opp opp forhold i deres praksis som ikke har direkte betydning for klagesaken som er behandlet, og som derved ikke er naturlig å skrive inn i vedtaket, men som vi vil gjøre NAV-kontoret oppmerksom på i forbindelse med andre saker de behandler. Det gis også råd og veiledning i forbindelse med at NAV-kontorene har tatt kontakt med Fylkesmannen.

I forbindelse med egenvurderingstilsyn har vi gitt råd og veiledning til ett Nav-kontor.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Fylkesmannen erfarer at mange kommuner opplever store utfordringer med å klare å leve opp til forventningene når det gjelder tjenestenes tilgjengelighet, omfang og kvalitet. Også de større kommunene i fylket finner det vanskelig å klare å tiltrekke seg og beholde kompetent personell. I de mindre kommunene er det krevende å klare å komme opp på et tilstrekkelig antall personer/årsverk innenfor de ulike personellgruppene til at man klarer å lykkes med å etablere et faglig kollegium, som ofte er en forutsetning for å kunne arbeide kontinuerlig med kvalitetsforbedring. Fylkesmannen opplever at kommunene i stadig større grad jobber med å forbedre kvaliteten i tjenester knyttet til hjemmetjenester og på sykehjem, mens få kommuner har etablert gode systemer for kvalitetsmessig oppfølging og utvikling av fastlegetjenestene og legevaktstjenestene.

Tilsynsvirksomhet gjennom det siste året har avdekket stor variasjon i organisering og kvalitet i tilbudet som ytes til pasienter som har samtidig ruslidelse og psykisk lidelse. Inntrykket er at de fleste kommunene jobber godt med å forbedre tilbudet sitt. Flere kommuner har nå fått på plass FACT-team i løpet av året som har gått og det er grunn til å tro at det vil bidra til høyere kvalitet på tjenestene som ytes i kommunen. Samhandlingen mellom kommuner og helseforetak blir hele tiden bedre, men det finnes fortsatt et betydelig uforløst potensiale dersom samhandlingspartene klarte å sette pasienten/brukerens perspektiv foran sine egne.

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 70 % av kommunene har politisk vedtatt planer for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsfeltet, bl.a. kompetanse- og rekrutteringsplaner.

Flere kommuner har lagt planer for å møte framtidens utfordringer, men med ulik detaljeringsgrad og ulikt perspektiv. Det varierer også hvorvidt de planlagte tiltakene framgår av en egen temaplan for helse- og omsorgstjenesten eller som en integrert del av kommuneplanen. Fylkesmannen i Nordland har ikke en god nok oversikt når det gjelder planverk på dette området. Dette er noe vi etterspør i vårt tilsynsarbeid i kommunene. Vi har mot slutten av 2018 diskutert å endre strategi i vårt arbeid nettopp for å få en bedre oversikt over kommunenes langsiktige arbeid med bl. a. kompetanse- og rekrutteringsplaner.

Vårt inntrykk er at andelen kommuner som per i dag har slike planer er ca. 70%.

Andel av kommunene som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	0	70

Flere kommuner enn i (fra kapittel 3.1.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner enn i 2017 gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens .

Helsedirektoratets tilskuddsordning for dagaktivitet ble presentert i ulike møter/konferanser med kommunene. 32 av fylkets kommuner mottok tilskudd til dagaktivitet fra Helsedirektoratet i 2018.

I Nordland er det mange kommuner med få innbyggere og store avstander. Flere av disse kommunene ønsker å opprette dagaktivitetstilbud, men har store utfordringer knyttet til det å klare å få transportert brukere til og fra tilbudet.

De fleste kommuner har en eller annen form for dagaktivitetstilbud til ulike grupper. Det kan være utviklingshemmede, psykisk syke, grønn omsorg. Det kan også være at personer med demenssykdom får tilbud i noen av disse gruppene. En del kommuner har etablert aktivitetstilbud/åpent hus til hjemmeboende uten at dette er registrert som dagaktivitetstilbud. De har heller ikke søkt tilskudd til dette.

Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Resultat	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2017	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2018
0	32	32

Flere plasser med dagaktivitet (fra kapittel 3.1.3.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Flere plasser med dagaktivitetstilbud for personer med demens sammenliknet med 2017.

Statistikk for dagaktivitetstilbud mottatt fra Helsedirektoratet, viser at det er 22 nye plasser med dagaktivitetstilbud og 51 brukere. Det er 149 videreførte plasser og 323 brukere. Totalt i Nordland er det da 171 plasser med dagaktivitetstilbud og 374 brukere av dette tilbudet.

Personell i helse- og (fra kapittel 3.1.3.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt grunn- og videreutdanningsnivå sammenliknet med 2017.

Vi har ikke mottatt rapport fra kommunene for 2018 og kan derfor ikke sammenligne med tallene fra 2017. I følge rapportering i 2017 var det 327 personer som var under utdanning. KOSTRA-tallene for 2018 blir ikke publisert før i mars.

Flere av kommunene i Nordland har i 2018 spesielt gitt uttrykk for utfordringer med å rekruttere helsepersonell.

Seks personer fra Nordland har kommet inn og fått tilskudd for å delta på BI sin nasjonale lederutdanning.

Fylkesmannen i Nordland har over tid vært bekymret for at det har vært nedgang i utdannede helsesykepleiere i Nord. Antall studieplasser har de siste årene gått ned samtidig som studielengden har økt ved overgangen til mastergradutdanning. I den siste tiden har det i tillegg vært ønskelig å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten fra sentralt hold, og det har blitt opprettet mange flere nye stillinger ute i kommunene. Fylkesmannen gjennomførte i august 2018 en kartlegging i alle våre 44 kommuner som viste at 52 % av kommunene hadde ansatt sykepleiere i helsesykepleierstilling, og 15,9 % av kommunene hadde i tillegg ubesatte helsesykepleierstillinger. I samme undersøkelsen ba vi kommunen gi en tilbakemelding om hvorvidt de mangler jordmødre i svangerskapsomsorgen. Av mottatte svar oppga 29,5% av kommunene at de manglet jordmor. Fylkesmannen oppfatter det som en bekymringsfull situasjon.

Vi har nå fått tilbakemelding fra UiT Tromsø at helsesykepleierutdanningen vil øke utdanningskapasiteten fra 2019.

Økt ressursinnsats (fra kapittel 3.1.3.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Økt ressursinnsats i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid sammenliknet med 2017, jf. vekst i kommunerammen på 300 mill. kroner til styrket innsats på rusfeltet i 2018.

Av kommunene er det 36 % som melder bruk av veksten i kommunerammen til kommunalt psykisk helse- og rusarbeid. Dette tallet kan ikke ses i forhold til 2017, da rapportering fra 2017 ikke hadde samme spørsmålet.

Antall nye årsverk i % av totalt rapporterte årsverk er i Nordland 8,2 sammenliknet med 2017.

Rapporteringen viser at de minste kommunene har mindre oversikt over hva de bruker rammeøkningen til. Det må her legges til at de minste kommunene har lav økning i rammen, siden det er sosialhjelpsnøkkelen som ligger til grunn for utregningen. Dette beskriver IS 24/8 som småkommuneproblematikk.

Økt andel av pasienter (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt andel pasienter med behov for habilitering og rehabilitering mottar tjenester i kommunene sammenliknet med 2016 (tekst endre noe i forbindelse med første felles supplerende tildelingsbrev for 2018).

(Resultatmålet slettes fordi det i dag ikke finnes gode tall på dette. Det er mulig å finne tall på antall mottakere av hab/rehab i IPLOS, men det kan Helsedir ta ut selv. Det finnes flere andre resultatmål på hab/rehab i tillegg til egen rapportering under kap. 7)

Viser til e-post av 14.12.18 fra Helsedirektoratet med informasjon om at resultatmålet slettes

Flere kvalifiserte årsverk (fra kapittel 3.1.3.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Flere kvalifiserte årsverk enn i 2016 arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene.

Viser til e-post fra Helsedirektoratet av 14.12.18, hvor det orienteres om at det ikke er mulig å fremskaffe tall på dette rapporteringskravet.

Flere kvalifiserte årsverk arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene

Resultat	Antall kvalifiserte årsverk i 2016	Antall kvalifiserte årsverk i 2017
0		

Minst ett innsatsområde (fra kapittel 3.1.3.1.2.3 i TB)**Rapportere på**

Minst 75 % av kommunene rapporterer forbedring på innsatsområder/tiltak i opptrappingsplanen 2017-2019 sammenlignet med 2017.

Fylkesmannen i Nordland har ikke sikre tall fra kommunene til å kunne si at det er forbedring på innsatsområder/tiltak i opptrappingsplanen 2017-2019. Vi har likevel inntrykk av at det arbeides mer planmessig på dette området. Tilskudd til styrking av habilitering og rehabilitering har blitt fordelt etter to søknadsrunder. Noen kommuner søker tilskudd til prosjekter de ønsker å prøve ut, mens de fleste søknadene dreier seg om å utarbeide en plan for habilitering og rehabilitering. Hovedfokus i søknadene er på rehabilitering.

3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet

Fylkesmannen i Nordland har gjennom årlige dialogmøter med Fylkesmannen i Troms og Finnmark, NAPHA, KoRus, RVTS, RBUP og SANKS hatt fokus på felles arbeidsområder. Koordinering av tangeringspunkter på statlige oppdrag blir planlagt og gjennomført systematisk. I 2018 ble det i tillegg særlig fokusert på voldsfeltet.

Det er etablert rus- og psykisk helse nettverk i de fleste Nordlandsregioner. Nettverkene er interkommunale, og omfatter også spesialisthelsetjenesten og brukerorganisasjoner.

Det ble i 2018 opprettet 4 nye FACT team i Nordland. Flere har allerede satt i gang med pasientvirksomhet. Totalt er det 6 FACT team i Nordland. Arbeidet følgeforskes.

OSO bidrar til samordning av tjenester i sykehus, i kommunene og mellom tjenestenivåene. OSO- Nordlandssykehuset og Helgelandssykehuset har representanter fra sykehusene, kommunene, brukerorganisasjoner, KS, Universitet og høyskoler og fylkesmannen. Representant fra Fylkesmannen har tale- og møterett, og det er et fast innslag i begge OSO-ene at det er innlegg/nyheter fra Fylkesmannen. Det varierer hvor ofte det er møter. Fylkesmannens representant er med i planlegging av Samhandlingskonferansene som avholdes i nord- og sørfylket hvert år. Der møter de fleste kommunene (utenom Ofoten-kommunene, som er underlagt OSO Troms/UNN).

Folkehelsealliansen omfatter totalt 32 ulike samarbeidspartnere, hvorav 17 er offentlig og 15 er ideelle og private organisasjoner. Hensikten med samarbeidet er å fremme folkehelse gjennom satsingsområdene oppvekst og dannelse, aktivitet og arbeidsliv og bo-/nærmiljø og fritid. I 2018 var det et spesielt fokus på psykisk helse.

Fylkesmannens samarbeid med Husbanken har resultert i et systematisk arbeid opp mot kommunens utfordringer med bostedsløse på et overordnet strategisk nivå. Prosjektet "Boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging" avsluttes 31.12.2020.

Fylkesmannen har et generelt inntrykk av at det samarbeides mer og bedre på tvers av kommunene, og mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten. Mange av tiltakene iverksatt gjennom tilskuddsordningene er rettet mot et forsterket tverrsektoriell innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet. Det gjenstår likevel en del arbeid på dette feltet.

90 % av kommunene har kartlagt (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

90% av målgruppen er kartlagt for å belyse rusmiddelsituasjonen fylkets kommuner gjennom BrukerPlan eller annet kartleggingsverktøy.

Kartlegging av rusmiddelsituasjonen i kommunene gjøres i nært samarbeid med KoRus Nord. Kartleggingsverktøy BrukerPlan er tilbudt samtlige kommuner i Nordland.

35 kommuner (80 %) har kartlagt, mens 9 kommuner (20%) har aldri kartlagt rusmiddelsituasjon ved bruk av BrukerPlan. De fleste av disse kommuner er små, med under 2000 innbyggere.

Brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helse

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 41 %	29 %

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Minst 70 % av kommunene sikrer brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet.

IS 24/8: 29 % av kommunene har svart at de sikrer brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet.

Antall kommuner som har søkt om tilskudd til dette formålet har økt med 4 kommuner fra 2017.

Det er totalt 7 kommuner som har implementert FIT i tjenesteutviklingen i 2018.

Fylkesmannen i Nordland, Troms og Finnmark avslutter i år et treårig år prosjekt i samarbeid med RIO og MARBORG med mål om å styrke brukermedvirkning på individ- og systemnivå i kommuner og helseforetak i regionen - Brukerstemmen i Nord som har vært finansiert gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet.

Vi opplever en styrking av brukermedvirkning på systemnivå i de største kommunen i fylket. Det gjenstår likevel betydelige utfordringer knyttet til å i tilstrekkelig grad involvere brukerperspektivet i tjenesteutvikling, spesielt i mindre kommuner i regionen, hvor lokale brukermedvirkere i liten grad er etablert. For å opprettholde en positiv utvikling, krever dette en fortsatt styrking av brukerkompetansemiljøet i regionen gjennom videre sentral finansiering av Brukerstemmen i Nord.

Kartlagt rusmiddelsituasjonen

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
90 %	- 10 %	80 %

Et større antall personer med rus (fra kapittel 3.1.3.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Et større antall personer med rus- og/eller psykisk helseutfordringer har tilfredsstillende botilbud enn i 2017.

BrukerPlan viser at i målgruppen psykisk helse har 86 % tilfredsstillende bolig, 13 % ikke tilfredsstillende bolig og 1 % er registrert som bostedsløs. BrukerPlan viser at i målgruppen rus/ROP er det 72 % tilfredsstillende bolig, 22 % ikke tilfredsstillende bolig og 6 % bostedsløse. Det er ingen endring på bosituasjonen for målgruppene fra 2017 til 2018.

Det er startet Housing First prosjekter i Hamarøy, Rana og Bodø. Det er for tidlig å se resultatene av prosjektene per dato.

Fylkesmannen og Husbanken samarbeider om «Boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging». For 2018 omfattet prosjektet 4 kommuner i Nordland (Vefsn, Fauske, Sortland, Vågan).

Viktigheten av godt boligsosialt plan-arbeid var tema på Plankonferansen 2018 for samtlige Nordlandskommuner.

Sektorovergripende system for identifisering av personer

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 37 %	33 %

Fylkesmannen finner det nødvendig å gå nærmere inn i dette forholdet for å avklare hvorfor en så stor andel av kommunene angir at de ikke har et sektorovergripende system. Vi har ikke tilgang til de underliggende data som er rapportert inn til IS-24/8 og vet derfor ikke hvilke kommuner det gjelder, men vi vil forsøke å ta rede på dette i løpet av 2019.

Bedre kvalitet i tilbudet til personer (fra kapittel 3.1.3.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Bedre kvalitet i tilbudet til personer med psykisk helse- og/eller rusproblemer gjennom kunnskapsbaserte metoder herunder etablering av flere aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam etter modell av ACT/FACT-team, Individuell jobbstøtte/ Jobbmestrende oppfølging og Rask psykisk helsehjelp enn i 2017.

Den mest treffsikre måten for å få oversikt over sektorovergrepene system i kommunene for identifisering av personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk er gjennom tilsyn. Kommunene (Narvik, Rana (2017), Bodø, Fauske, Vefsn og Sortland (2018)) har i det landsomfattende tilsynet på ROP-tjenesten fått påpekt lovbrudd med følgende beskrivelse:

Kommunene har ikke sikret, gjennom systematisk styring og kontroll, at ROP-brukere får samordnede og koordinerte tjenester. Innholdet i oversendte planer og annen dokumentasjon fra tjenestene var ikke i samsvar med informasjon som frem ved tilsynet, kom fram til gjennom journalgjennomgang, intervjuer og befaringer. Det er krevende å føre tilsyn med de 44 kommunene i Nordland fylke.

Mindre kommuner har lokale tilnæringer til dette og ofte en bedre oversikt.

Det er i 2018 etablert fire nye FACT team i Nordland. Totalt er det nå seks team. Fylkesmannen har, sammen med NAPHA, etablert nettverk for alle medlemmene i teamene med én samling i året, samt ledernetttverk med 2-3 samlinger i året.

De lokale NAV kontorer har samarbeidet med helsetjenesten og det ble søkt om oppstartsmidler til mange nye IPS prosjekter i 2018. I løpet av 2019 vil det være 32 IPS jobbspesialister i Nordland.

Det har ikke vært noen økning fra 2017 til 2018 i antall kommuner som har tatt i bruk «Raskere psykisk helsehjelp» i Nordland. Dette er et prioritert område i samarbeidet mellom NAPHA og Fylkesmannen i 2019.

Flere kommuner har etablert (fra kapittel 3.1.3.2.1.5 i TB)**Rapportere på**

80% av kommunene omfattes av tilskuddsordningen til kommunalt rusarbeid.

48 % av kommunene søkte om tilskudd til kommunalt rusarbeid i 2018.

Flere kommuner har rekruttert psykolog (fra kapittel 3.1.3.2.1.6 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner har rekruttert psykolog og flere benytter denne kompetansen i rusarbeid enn i 2017.

Det er en økning på ti kommuner i 2018 som har rekruttert psykolog, alene eller i et interkommunalt samarbeid. Det er nå i alt 28 Nordlandskommuner som bruker kommunalt ansatt psykolog i rusarbeid.

70 % av kommunene har etablert tidlig intervensjonstiltak (fra kapittel 3.1.3.2.1.7 i TB)**Rapportere på**

70 % av kommunene har etablert tidlig intervensjonstiltak ved rusrelatert problematikk.

67 % av kommunene rapporterer at de ikke har etablert tidlig intervensjonstiltak. 10% har slike tiltak for voksne, 7% har for unge under 18 år og 17% har både for unge og voksne.

Det fremkommer også av IS-24/8 at man i mange kommuner mangler systemer for å fange opp personer med rusproblemer som ikke er omfattet av kommunale tjenester. Vi ser på dette som en stor utfordring og vil følge dette opp i vårt videre arbeid ut mot kommunene.

Alle kommunene kjenner til opptrappingsplanen (fra kapittel 3.1.3.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommunene kjenner til opptrappingsplanen mot vold og overgrep og nye lovbestemmelser i helselovgivningen som berører arbeidet.

Fylkesmannen har gjennom sitt arbeid i 2018 brukt ulike arenaer og anledninger til å informere kommunene om opptrappingsplanen mot vold og overgrep og nye lovbestemmelser som berører arbeidet. Fylkesmannen har et nært samarbeid med RVTS på flere områder. I 2018 har vi konkret prioritert de psykososiale kriseteam i kommunene. Nettverksmøtene som ble arrangert i 2018 hadde vold og overgrep som tema og det har også vært tema på ulike konferanser.

Vold og overgrep har vært tema i ulike konferanser i 2018.

Flere kommuner har utarbeidet (fra kapittel 3.1.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner har utarbeidet kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner enn i 2017.

Kostra tallene for 2017 viser 12 kommunale eller interkommunale handlingsplaner i Nordland. Tallene for 2018 er ikke publisert.

3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid

Fylkesmannen følger med på kommuneplaner som er under oppstart eller på høring. Helse- og omsorgsavdelinga deltar i plangruppa og bidrar til planuttalelser. Helse- og omsorgsavdelinga har gitt uttalelser på følgende plantyper i 2018; ved høring på kommunenes planstrategi, ved høring på planprogram til kommuneplanens samfunnsdel, ved høring på kommuneplanens samfunnsdel, ved høring på forslag til kommuneplanens samfunnsdel og ved høring på relevante sektorplaner hvor embetets høringsuttalelser samordnes av Kommunal- og beredskapsavdelinga. I 2018 har helse- og omsorgsavdelinga gitt planuttalelser til 10 planprogram eller forslag til kommuneplanens samfunnsdel. Vi har bidratt med tema folkehelse i plan på plankonferanse Nordland høsten 2018 i samarbeid med Husbanken og Nordland fylkeskommune.

Sosial ulikhet

Noen kommuner omtaler sosial ulikhet, men de konkretiserer i liten grad hva det innebærer for kommunens videre planlegging.

Frisklivssentraler

Nordland har 26 frisklivssentraler. Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med utviklingsentralen i Alstahaug kommune fagsamling for frisklivssentralene i Nordland i september 2018. Tema for samlingen var treningslære, venteliste/kapasitet, psykisk helse, journal og kostveiledning i helsesamtalen, orientering om tilskuddsordninger, samt at vi hadde nytt fra Helsedirektoratet i foredrag på skype. Vi hadde 37 deltakere fra 17 kommunale frisklivssentraler. Tilbakemelding var at temaene var nyttig eller svært nyttig for de fleste tema. I tillegg vektlegger deltakerne nettverksbygging og det å lære av andres erfaringer som nyttig. Frisklivssentralene i Nordland har fokus på å videreutvikle og kvalitetssikre sitt arbeid, noe Fylkesmannen bidrar til i tillegg til at vi bidrar til kompetanseheving.

Systematisk og langsiktig arbeid

På grunnlag av vår samlede kunnskap om kommunene i Nordland mener vi at det foregår et langsiktig folkehelsearbeid i de aller fleste kommunene. Det er fortsatt behov for videre utvikling med tanke på systematikken og langsiktighet med tanke på alt fra oversiktsarbeidet til prioritering og planforankring, slik at tiltak som skal møte de viktigste folkehelseutfordringene i kommunen blir iverksatt og evaluert. Fylkesmannen har i flere år vært deltaker i Folkehelsealliansen Nordland, som er et forum for regionale aktører som ønsker å samarbeide om bedre folkehelse - visjonen er "Et freskt Nordland". Fylkesmannen har i 2018 undertegnet ny samarbeidsavtale med Folkehelsealliansen. Oppdraget for alliansen er gjennom engasjement, aktiv handling og gjensidig forpliktende samarbeid sette dagsorden for et målrettet folkehelsearbeid i Nordland. Bidra til at sunne valg gjøres til enkle, naturlige og lett tilgjengelige valg og at sosiale ulikheter i helse reduseres. Folkehelsealliansen Nordland er en felles møteplass og arena for erfaringsutveksling og drøfting av visjoner og strategier og initiere handling og samarbeid om folkehelsearbeidet. Alliansen har møter to ganger årlig.

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

100 %

Fylkesmannen i Nordland har ikke gjennomført kartlegging av andel kommuner som har etablert et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid. Det ble gjennomført slik kartlegging i 2017, mange kommuner svarte ikke på kartleggingsundersøkelsen. Fylkesmannens inntrykk er at kommunene i Nordland har kommet i gang med systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. Vi har innhentet opplysninger fra Nordland fylkeskommune, som har samarbeidsavtaler om folkehelsearbeid med kommunene i Nordland. Nordland fylkeskommune har i mange år inngått samarbeidsavtaler med kommunene i fylket. Det er videreført samarbeidsavtaler med 42 av 44 kommuner i 2018. Samarbeidsavtalene har fokus på langsiktighet og systematikk i folkehelsearbeidet. At kommunene har oversiktsdokument over helseutfordringer og påvirkningsfaktorer er en

forutsetning for å få tildelt tilskudd til stilling som folkehelsekoordinator i kommunen og andre konkrete folkehelse tiltak. Samarbeidsavtalene er evaluert i 2017 av PWC og anbefalt videreført. Alle samarbeidsavtalene er todelt, og del en i avtalen er felles for alle kommunene, mens del to er tilpasset den enkelte kommune. Del en fokuserer på helsefremmende barnehager og skoler samt helsefremmende bo- og nærmiljø. Det foregår en systematisk opplæring av ansatte i barnehager og skoler om hvordan de kan jobbe helsefremmende. Nordland fylkeskommune har også fokus på nærmiljøanlegg i kommunene ved at en del av spillemidlene innrettes mot anlegg for egenaktivitet og ikke kun til idrettsanlegg.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 4 %	96 %

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på
100 %

Andelen kommuner som har vektlagt sosiale helseforskjeller i sitt planarbeid er 100%.

Vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	0 %	100 %

3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Økosystemene i Nordland er ulik grad berørt av menneskelig påvirkning. Fylkesmannen legger eksisterende kunnskap om verdifulle og sårbare økosystemer til grunn i alle planprosesser for å hindre at disse blir ødelagt eller forringet.

Vi gir tilskudd og faglig veiledning til skjøtsel av utvalgte naturtyper i Nordland, i første rekke seminaturlig eng med slåttemarkspreg, naturbeitemark og kystlynghei.

Det er like fullt press på arter og naturtyper på grunn av endra arealbruk. Miljøvernavdelinga samarbeider om utfordringer for økosystemer på tvers av fagområder i embetet og på tvers av sektorer.

Vi har i 2018 styrket arbeidet med bekjempelse av fremmede arter gjennom tilskudd til tiltak for fjerning, kartlegging og informasjon om fremmede arter.

Av våre 100 laksebestander er det i 2018 få som har en god status, definert gjennom normalt høstbart overskudd, nok gytefisk og intakt genetik. I flere av de tidligere gyrovassdragene er imidlertid bestandene av laks sterkt økende, og det gjelder spesielt Vefsna.

Statusen for sjørret i Nordland er også variabel. Den store nedgangen i fangst av sjørret den siste 10-års perioden tyder på dårligere tilstand for disse økosystemene.

Status ved utgangen av 2018 er at vi i Nordland ligger under det regionale bestandsmålet for både gaupe og bjørn.

Overvåkingsprogram i alle vannregioner skal være etablert. (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på
Overvåkingsprogram skal være etablert i alle vannregioner i løpet av 2018.

Vesentlige deler av overvåkingsprogrammet er igangsatt, men her er det mange ulike aktører og myndigheter, noe som gjør dette arbeidet krevende. Det har i 2018 vært stor overvåkingsaktivitet i vassdrag med anadrom laksefisk og i reguleringsmagasiner med innlandsfisk.

Det har også vært betydelig overvåking av forurensningstilstanden i aktuelle vannforekomster, som havner, fjordlokaliteter og vassdrag.

Etablering av overvåkingsprogram i vannregioner

Antall vannregioner	Antall vannregioner med etablert overvåkingsprogram	Resultat
1	1	0

Økt bruk av påleggsmyndigheten (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2017.

Ut fra gode erfaringer i 2017 med frivillige undersøkelser i ni reguleringsmagasiner/innsjøer der vi kun delvis hadde myndighet til å pålegge undersøkelser, la vi i 2018 også opp til frivillige undersøkelser i to områder av fylket. Dette har ført til at Salten kraftsamband har gjennomført frivillige undersøkelser i Balvatnet og åtte mindre innsjøer i Sulitjelmavassdraget. For Skjomenvassdraget ble derfor Statkraft pålagt å gjennomføre undersøkelser av tre innsjøer i 2018.

I tillegg har Salten kraftsamband gjennomført en frivillig undersøkelse av fiskebestanden i Gjømmervatnet i 2018. Dette etter oppfordring fra fylkesmannen etter å ha mottatt bekymringsmeldinger fra lokale fiskeinteresser.

Antall nye pålegg eller gjennomførte tiltak og undersøkelser hjemlet i vannkraftkonsesjoner

Antall pålegg i 2017	Antall pålegg i 2018	Resultat
0	3	3

Restaureringstiltak (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle innvilgede restaureringstiltak skal være igangsatt i løpet av 2018.

Det er i 2018 gjennomført restaurering av myr i Grunnfjorden og Åholmen naturreservater i Vesterålen. Begge prosjektene er gjennomført som planlagt, og vi vurderer så langt prosjektene som vellykket.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og våtmark

Antall innvilgede restaureringstiltak	Antall innvilgede restaureringstiltak igangsatt	Resultat
2	2	0

Gjennomført kontroll av rettighetshaverorganisering (fra kapittel 3.1.4.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Kontroll av rettighetshaverorganisering skal være gjennomført i løpet av 2018.

Dette er et løpende arbeid. Det er viktig å minne på om at Fylkesmannen ikke har myndighet til å pålegge pliktig organisering i vassdrag, men vi har forsøkt å bruke våre virkemiddel til å få på plass pliktig organisering i de største vassdragene. Det har vi gjort blant annet ved å bruke fisketiltaksmidlene aktivt til å støtte slike prosesser. I 2018 kom pliktig organisering endelig på plass i Røssåga, og det ble også lagt ned arbeid som gjør at både Ranavassdraget og Sausvassdraget trolig kommer på plass i 2019.

Det viktigste virkemidlet for å få på plass en bedre organisering er nok forhåpninger om fiskemuligheter, og i elver som ikke er åpnet for fiske pga. svak bestandsstatus er det vanskelig å mobilisere for å få på plass pliktig organisering.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Fylkesmannen i Nordland har i 2018 utredet vern av tre nye skogreservater, samt utvidelse av ett eksisterende skogreservat. Av disse ligger ett pr. 31.12.18 hos Miljødirektoratet, mens de andre er vedtatt av Kongen i Statsråd. Videre har vi i 2018 fått inn flere områder hvor det er gjennomført kartlegginger. Vi vil melde oppstart med tanke på vern for tre av disse, samtidig som vi har takket nei til to områder.

Vi har arbeidet aktivt med forvaltningsplaner for våre RAMSAR-områder. En forvaltningsplan ble ferdigstilt i 2018 (Kjerkvatnet og Nautå NR), og tre er pr. 31.12.18 snart klare for faglig gjennomgang (Risøysundet, Måstadjellet NR og Måstadjellet LVO).

Vi har også startet arbeidet med utredning av marint vern i Andfjordtransektet. Prosessen kjøres sammen med Fylkesmannen i Troms, og vi har god fremdrift i arbeidet.

Gjennomførte verneplanprosesser skogvern økt i forhold til 2017. (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2017.

Vi har i 2018 primært jobbet med frivillig vern av skog. Vi har sendt tilrådning for de fire områdene det ble meldt oppstart for i 2017 og tatt i mot og administrert nye områder som det meldes oppstart for i 2019. I tillegg har vi bidratt med områder til kartlegging med tanke på videre utredning av vern både på statsgrunn og privat grunn (kalkskog). Manglende økning skyldes manglende innspill fra skogeiere om aktuelle områder.

Skogvern er et konfliktfylt tema i Nordland, spesielt i helgelandsregionen. Dette handler primært om ressurstilgangen til den regionale skogindustrien.

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern

Antall gjennomførte verneplanprosesser i 2017	Antall gjennomførte verneplanprosesser i 2018	Resultat
4	4	0

Verneverdiene i verneområdene (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på
100 %

Vi har i 2018 prioritert å jobbe med forvaltningsplaner for våre RAMSAR-områder. I 2018 har vi ferdigstilt en forvaltningsplan (Kjerkvatnet og Nautå naturreservater) og jobber med forvaltningsplan for Risøysundet NR, Måstadjellet NR og Måstadjellet LVO. Vi prioriterer å få ferdig disse i 2019 og vil vi starte opp arbeidet med flere planer dersom vi har kapasitet til det.

Andel verneområder med behov for forvaltningsplan som har en godkjent forvaltningsplan

Resultatmål	Resultat	Prosentandel oppnådd
100 %	- 75 %	25 %

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Vi har arbeidet med å redusere forurensning til sjøområder gjennom saksbehandling av mudre- og dumpesaker, og gjennom å få frem beslutningsgrunnlaget for å gi pålegg om opprydding i sjø på de skipsverftslokalitetene vi er forventet å arbeide med. Vi har også hatt betydelig tilsynsaktivitet rettet mot virksomhet med beliggenhet i havn i 2018.

Vi behandler og setter krav til virksomheter som skal ha tillatelse etter forurensningsloven, herunder virksomheter som må følges opp iht. BAT (Best available techniques) konklusjoner som vedtas.

Vannforskriftens krav om overvåking er blitt fulgt opp ved å bidra med ressurser økonomisk og faglig til de seks vannområdekoordinatorene i fylket. Disse har også vært delaktig i overvåking som Fylkesmannen har gitt pålegg om - for å koordinere virksomheters overvåking av fjorder/kystområder. Det er 4 områder som for tiden følges opp med koordinert overvåking. Det er også frivillig overvåking innen noen tema.

Konsesjonsbehandling og tilsyn med virksomheter som håndterer avfall er høyt prioritert. I 2018 er det blant annet er det gitt tillatelser til mottak og videre håndtering av båtvrak under 16 fot. Vi arbeider målretta for å få avfallsplaner til godkjenning, men dette er går svært sakte, dels på grunn av liten forståelse og kompetanse fra aktørene for arbeid med avfall og dels på grunn av liten prioritering i kommunen/virksomheten. Vårt tilsyn i havneområder avslører også at planer ikke er i samsvar med praksis.

Vi har sammen med Nordland fylkeskommune etablert et tverrfaglig team som jobber med marin forøpling. Gruppen har hatt jevnlig møter gjennom året og plassert tiltak som beskriver oppgavene og forventningene for vårt arbeid med marin forøpling gjennom året. Gruppen har hatt fokus på informasjon om marin forøpling via vår hjemmeside, arbeid med tilskuddsordninger, og arrangert et erfaringsseminar for regionale aktører.

Kvalitetssikret informasjon om brannøvlingslokaliteter (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på
All informasjon om brannøvlingslokaliteter i fylket i Forurensningsdatabasen skal være kvalitetssikret i løpet av 2018.

Gjennomført. Vi har gått igjennom lokalitetene på lista og fylt ut manglende opplysninger i Forurensning og korrigert koordinater på et par av anleggene, hatt kontakt med Forsvarsbygg/kommuner for å kvalitetssikre enkelte data.

Andel kartlagte og kvalitetssikrede kommunale brannøvlingslokaliteter

Resultatmål	Resultat	Prosentandel oppnådd
100 %	0 %	100 %

100 % av lokalitetene er kvalitetssikret. (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på

100 % av lokalitetene med grunnforurensning er kvalitetssikret.

Vi har gjennomført kvalitetssikring av lokaliteter der vi har aktive saker, dvs. 11 skipsverftslokaliteter.

Andel kvalitetssikrede grunnforurensningslokaliteter

Resultatmål	Resultat	Prosentandel kvalitetssikret
100 %	- 89 %	11 %

Det er i hovedsak skipsverftlokaliteter vi har arbeidet med. Disse er kvalitetssikret.

Gjenstående prioriterte skipsverftslokaliteter har fått pålegg innen 31.12.2018 (fra kapittel 3.1.4.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle gjenstående prioriterte skipsverftslokaliteter har fått pålegg innen 31.12.2018

10 skipsverftslokaliteter skal vurderes for pålegg i sjø i Nordland. Vi har foreløpig gitt varsel om tiltaksplan i sjø til disse. Utfordringen har vært at beslutningsgrunnlaget per nå ikke er tilstrekkelig til å gi pålegg. I noen av områdene vurderes det et helhetlig oppryddingsarbeid som involverer flere aktører, noe som vil kunne gi føringer for eventuelle pålegg om opprydding i sjø.

Gjenstående prioriterte skipsverftslokaliteter

Resultatmål	Resultat	Andel gjenstående prioriterte skipsverft som har fått pålegg
100 %	- 100 %	0 %

Opprydding: 10 skipsverftslokaliteter skal vurderes for pålegg i sjø. Vi har foreløpig gitt varsel om tiltaksplan i sjø til disse. Beslutningsgrunnlaget er per nå ikke tilstrekkelig for å gi pålegg. I noen av områdene skal det også vurderes et helhetlig oppryddingsarbeid, noe som vil gi føringer for et evt. pålegg om opprydding i sjø.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Kommuneøkonomien i Nordland er fortsatt krevende for en del kommuner, men fylkesmannen opplever at kommunenes økonomiforvaltning stort sett er god. Riktignok har noen kommuner en sårbar og krevende økonomi som gir utfordringer når inntekter svikter eller det kommer økte uforutsette utgifter. Videre har en del kommuner utfordringer knyttet til den demografiske utviklingen og enkelte har et relativt høyt antall ressurskrevende brukere som gjør det ekstra krevende å tilpasse utgiftsnivået til utviklingen i inntektene. Fylkesmannen ser med bekymring på den høye lånegjelden som mange kommuner har, kombinert med begrensede frie midler på fond og dårlige driftsresultater over flere år.

Det var en positiv utvikling i antall ROBEK-kommuner i Nordland i 2018. Antall kommuner ble redusert fra 9 til 6, da Meløy kommune ble utmeldt i april, mens Flakstad og Brønnøy kommuner ble utmeldt juni måned.

Gjenværende kommuner som fortsatt har udekkede underskudd, er Steigen, Hamarøy, Saltdal, Moskenes, Tysfjord og Ballangen.

Regnskapstallene for 2018 er ikke klare på nåværende tidspunkt, men mange kommuner ser ut til å få tilfredsstillende resultater i 2018. Faktorer som bidrar til dette, er utbetalinger fra Havbruksfondet i 2018 til 36 av kommunene i Nordland, gunstig skatteinngang, lave renter og et økende fokus på god på økonomistyring.

De kommunene som har økonomiske utfordringer og står i fare for å komme på ROBEK-lista, har i 2018 hatt en tett oppfølging. Kommunenes politiske og administrative ledelse har vært i møter med fylkesmannen og fylkesmannen har vært i kommunestyrene for å orientere om vår bekymring og påpeke det ansvaret kommunestyret har for å bringe kommuneøkonomien i balanse.

Fylkesmannen tar i dialogen med kommunene, opp behovet for langsiktig og realistisk økonomiplanlegging og økonomiforvaltning for å forebygge økonomisk ubalanse. Dette blant annet for å legge til rette for at kommunene har en stabil og god tjenesteproduksjon som står seg over tid.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2018 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2017.

Antall ROBEK-kommuner er redusert med tre i 2018, fra 9 til 6. Brønnøy, Meløy og Flakstad kommuner ble meldt ut av ROBEK etter kommunestyrenes behandling av årsregnskap i april og juni.

Fylkesmannen har en tett og god oppfølging av ROBEK-kommunene, med minimum årlig møte mellom politisk og administrativ ledelse hos fylkesmannen eller i kommunen, videre har vi deltatt i formelle fora som kommunestyremøter og formannskapsmøter i ROBEK-kommunene. I

tillegg har vi deltatt på budsjett- og økonomiplanseminar sammen med kommunestyret, administrasjon og tillitsvalgte i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet. Av mer uformell kontakt, så skjer oppfølging og veiledning via besøk i kommunen, pr. telefon og mail. Målgruppene er både administrativt og politisk nivå.

Når formannskapet innstilling til årsbudsjett foreligger, skal ROBEK-kommunene oversende denne samt alle forslag til vedtak til fylkesmannen. Kommunen får deretter en skriftlig tilbakemelding fra fylkesmannen som skal vedlegges behandlingen i kommunestyret.

Etter kommunestyrets behandling og vedtak av årsbudsjett, foretas det en grundig lovlighetskontroll av årsbudsjett og gjennomgang av økonomiplanen til ROBEK-kommunene. I lovlighetskontrollen får kommunen en utfyllende tilbakemelding på årsbudsjettet. Vi gir også råd og veiledning i vår tilbakemeldingen, samt der vi ser det nødvendig, setter vi krav til oppfølging fra kommunestyret og administrasjonen gjennom året.

Gjennom året rapporterer ROBEK-kommunene økonomistatus og fremdrift på arbeidet med den forpliktende plan.

Fylkesmannen har i samarbeid med KS etablert et nytt Utviklingsnettverk for kommuner som er på ROBEK-lista i Nordland. I denne runden deltar Moskenes, Tysfjord, Hamarøy, Steigen, Meløy og Saltdal.

Nettverksjobbingen har vist seg å gi god effekt i de fleste av deltakerkommunene, noe også de positive tilbakemeldingene fra kommunene viser. Og vi forventer at minst 2 av kommunene som deltar i dette nettverket, kan meldes ut etter avleggelsen av årsregnskapet for 2018.

Skjønnsmiddeltildelinger til ROBEK kommunene har i hovedsak vært knyttet til prosjekter som skal bidra til å gjenopprette økonomisk balanse.

Antall kommuner i ROBEK

Resultat	Kommuner per desember 2017	Kommuner per desember 2018
- 3	9	6

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2017. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2017.

Fylkesmannen har som en del av sine oppgaver, også i 2018 jobbet med kvalitetssikring av kommunenes KOSTRA-rapporteringen. Vi har fulgt opp kommunene ved å gi dem informasjon om frister, purret ved manglende skjema, oppfølging av kommuner med avvikende verdier og gitt råd- og veiledning, samt svart/avklart spørsmål som kommer fra kommunene.

KOSTRA-rapportering og kvalitet var tema på økonomisjefnettverket i juni måned, videre informeres det fra vår side på ulike arenaer og ved besøk i kommunene har vi en egen gjennomgang av kommunens KOSTRA-tall på utvalgte områder, herunder eiendomsforvaltning.

Kvalitetssikring av tall på eiendomsforvaltningsområdet har vært et fokusområde både fra KMD og Fylkesmannen i de siste årene. Dette er imidlertid et område som vi ser at kommunene ikke har prioritert å jobbe med, da vi erfarer at de ikke ser den store egennyten i disse dataene. Derfor er arbeidet med å heve kvaliteten innen området eiendomsforvaltning, utfordrende.

Vi ser at selv med de tiltak vi har gjennomført, er det behov for å ha fortsatt fokus på eiendomsforvaltning, da antall feil er relativt høyt og har økt med 4 fra 2016 til 2017, til 43.

Vi vil fortsette med å bidra til å gjøre KOSTRA-tall og data for eiendomsforvaltning mer kjent bidra til at kommunene kan se en større egenverdi i korrekte data på dette området.

Kvalitet i KOSTRA-data

Resultat	Feil per juni 2017	Feil per juni 2018
4	39	43

3.1.1.12 Endringer i kommunestrukturen

Kommunene i Nordland har mange utfordringer knyttet til kommunestruktur som ikke fant sin løsning gjennom kommunereformen. Dette tar

Fylkesmannen opp i alle møter med kommunene i Nordland og i andre fora hvor dette er relevant. Med nylige vedtak i kommunene om å stå alene, tar det tid å skape bevegelse mot sammenslåinger. Fylkesmannen støtter alle initiativ som legger til rette bedre oppgaveløsning og integrasjon mellom kommunene. Vi har i 2018 gjort en undersøkelse blant sentrale personer i kommunesektoren på Helgeland. Rapporten "Mobiliseringsbehov på Helgeland" peker på muligheter og utfordringer for Helgelandskommunene. De fleste mener at løsningen på sikt vil være større regionkommuner. Det er satt i gang et prosjekt med de fire største kommunene på Helgeland med tanke på å legge til rette for en felles IKT-plattform for digitalisering. Dette er et prosjekt Fylkesmannen har store forhåpninger til.

Tysfjord er vedtatt delt, og skal slås sammen med andre kommuner i nord og sør. Samtidig har kommunen store utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse i organisasjonen og svak økonomi. Dette medfører mye oppfølging og bistand fra Fylkesmannen.

I tillegg har Fylkesmannen utredet grensejusteringer på Austra sammen med Fylkesmannen i Trøndelag, og Rødøy - Lurøy. Grensefastsetting deling av Tysfjord og innhentet info om mulig grensejustering Trælnes, Brønnøy - Sømna.

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket

Revideringen av Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU) for landbruket i Nordland 2019-2022 ble ferdigstilt i løpet av 2018.

Hovedmålet for programmet er «et attraktivt og mangfoldig landbruk som bidrar til verdiskaping, aktivitet og bosetting i Nordland». Regionalt bygdeutviklingsprogram for landbruket i Nordland 2019-2022 har tre hoveddeler; ett næringsprogram, ett miljøprogram og ett skog- og klimaprogram.

Landbruket i Nordland er ei viktig næring, både for enkeltkommuner og for hele fylket. Landbruket bidrar til mat- og fiberproduksjon, og har stor betydning for å skape sysselsetting og opprettholde spredt bosetting. Et aktivt landbruk gir også et grunnlag for å utvikle nye landbruksbaserte næringer med utgangspunkt i lokale ressurser.

RBU Nordland skal følge opp nasjonal landbrukspolitikk, og inneholde regionale planer og virkemidler for å fremme landbruksbasert næringsutvikling og målrette miljø- og klimaarbeidet.

I eget fullmaktsbrev fra LMD ble det stilt kr. 100 000 til disposisjon over kap. 1100 post 21 for arbeidet med det Gylne Måltidsøyeblikk/Matglede for eldre. Det ble gjennomført et vellykket arrangement i Møsjoen med om lag 100 deltakere der statsråd Hoksrud (LMD) og statssekretær Bramo (HOD) deltok. Det ble kun utgiftsført kr. 35 000 av beløpet som var stilt til disposisjon. Til orientering dekte Fylkesmannen sine reisekostnader over eget budsjett.

Det framgår av tildelingsbrevet 2018 at det skal sendes en egen rapport til LMD på bruken av de fylkesvise midlene til utrednings- og tilretteleggingstiltak. Der blir det gitt en helhetlig overordnet omtale av bruken av tilretteleggende midler og midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket. Denne rapporten sendes separat, og det vises til denne.

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Regionalt bygdeutviklingsprogram med tilhørende underprogrammer er fulgt opp i tråd med nasjonal politikk

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2013-2018 var inne i siste år. De tre strategiske satsingsområdene - kompetanse, rekruttering samt innovasjon og entreprenørskap ble fulgt opp i nært samarbeid med Partnerskap Landbruk Nordland. Fylkesmannen har ledelse og sekretærfunksjon for forumet.

I tråd med programmet har Fylkesmannen i hele programperioden gjennomført betydelig prosjektrettet innsats mot det tradisjonelle landbruket, og mot et vidt spekter av bygdeneringer. Her har vi i alle år hatt et nært og godt samarbeid med Nordland fylkeskommune, ikke minst på finansieringssida.

I tillegg til oppfølging av inneværende års satsinger deltok et utvidet Partnerskap landbruk i utvikling av næringsprogrammet for 2019-2022.

Regionalt miljøprogram for jordbruket er fulgt opp i tråd med nasjonale føringer og i tett samarbeid med Landbruksforum Nordland, der faglagene, kulturminnevernet og øvrige samarbeidspartener deltar.

Regionalt skog- og klimaprogram (RSK) er også fulgt opp i tråd med nasjonal politikk. Her er Skognæringsforum Nordland en viktig diskusjonspart og medspiller. I tillegg til RSK har Strategisk plan for Nordlandsskogbruket vært førende for arbeidet.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst.

Kommunene har gjentatte ganger blitt bedt om å bruke kontrollsystemene i ØKS og webskas.

Dette blir også påpekt ved forvaltningskontroller.

Resultatkartlegging: Av 40 uttrukne flater er 29 kontrollert. Av disse var 7 felt utgått til andre formål. De 22 flatene som fortsatt skulle være til skogproduksjon hadde 26 vokseplasser. Av disse hadde 22 godkjent foryngelse.

Resultatkartleggingen viser en god økning i tilfredsstillende foryngelse i forhold til tidligere år.

Foryngelseskontroll: I 2018 var det 85 felt som skulle sjekkes nærmere. Av disse er 62 fulgt opp av kommunene. 20 felt har fått status "OK". Resten skal kommunene følge opp videre.

Den største utfordringen for tilfredsstillende foryngelse er å få skogeier til å sette av nok skogfond. Det meste av hogsten foretas av entreprenør, og de tilbyr planting. De kan imidlertid ikke plante for mer enn det finnes midler til. Få skogeiere vil bruke av andre midler enn skogfond og tilskudd for å plante.

En annen utfordring er foryngelse i skogreisingsstrøkene. Mange steder er grana uønsket, noe som også preger skogeier. Det er også problematisk med foryngelse etter hogst av sitka og lutzgran. Det er vanskelig å få forståelse for at man må søke om tillatelse for å oppfylle foryngelsesplikten. Det er mange steder det ikke er aktuelt å plante *Picea abies*.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk

Som en del av Regionalt bygdeutviklingsprogram er delprogrammet Regionalt skog- og klimaprogram (RSK Nordland) fulgt opp med hovedfokus på primærskogbruket og aktiv bruk og vedlikehold av skogressursene. RSK Nordland består av tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til skogsveger og drift med taubane og hest. Med utgangspunkt i skogressursene som grunnlag for høy lokal og regional verdiskaping, og resultatmålet om å øke aktiviteten på alle områder i skogbruket, er det utført ei effektiv og målrettet tilskuddsforvaltning. Imidlertid utviser skogeierne lav investeringsvilje i nyanlegg av skogsveier, i motsetning til meget høy interesse for skogbruksplanlegging. Årsaksforhold og tiltak knyttet til nevnte utfordringer i Nordlandsskogbruket er nærmere omtalt i Regionalt skog og klimaprogram 2019-2022.

Regionalt miljøprogram (RMP Nordland) er lagt til grunn for prioriteringene av miljøvirkemidlene. I forbindelse med miljøtilskudd gir saksbehandlingssystemet eStil en god oversikt over virkemiddelbruken når det gjelder omfang og lokalisering av tiltakene. Vi mangler imidlertid et nasjonalt oppfølgingsprogram som kan bekrefte miljøresultatene av denne virkemiddelbruken. Ut fra tilgjengelig kunnskap om effekten av de ulike virkemidlene, har vi likevel grunn til å tro at måloppnåelsen er god. Dette gjelder både tiltak under Miljøtilskudd i jordbruket, SMIL og de fylkesvise midlene i Klima- og miljøprogrammet. Økt måloppnåelse i framtida betinger både økt kunnskap om miljøeffektene, at vi fortsatt kan gjøre tilpasninger til de regionale miljøutfordringene. Dette omfatter både valg av tiltak og fastsettelse av vilkår for tilskudd.

Regionalt næringsprogram (RNP Nordland) er omtalt annet sted i rapporten.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2017

Tettere planting: Blir lite brukt. Nedgang fra 2017. Bare brukt kr 24 098,- i tilskudd. (2017: kr 88 287,-).

Den åpenbare hovedårsaken til at tilskuddet ikke blir mye brukt er at det ikke plantes tett nok. Årsaken til det er nevnt i rapportpunkt "3.1.6.1.2.1 Tilfredsstillende foryngelse". I tillegg har de fleste kommuner så høyt NMSK-tilskudd for planting at det ekstra tilskuddet for tettere planting blir lite.

Gjødsling: Ordningen er knapt brukt. En viktig årsak er at i store deler av Nordland er jordboniteten så høy at gjødsling ikke er aktuelt. I 2018 ble det utbetalt kr 12 991 i tilskudd for ett tiltak. (2017: kr 9005,- for ett tiltak)

Tiltak i regionalt miljøprogram (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tiltak i regionalt miljøprogram er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Regionalt miljøprogram 2013-2016 (RMP) ble forlenget ut 2018. Strategien synliggjør miljøutfordringene i Nordland. Tiltakene er valgt med

utgangspunkt i analysen i RMP, og de virkemidlene som er tilgjengelige.

Gjennom perioden har vi med miljøtilskudd i jordbruket blant annet økt innsatsen for reduserte utslipp av klimagasser, etablert flere tiltak for å bedre vannkvaliteten i prioriterte områder, samt satt av betydelig mer midler til friareal for gås.

Jordbruksoppgjøret 2018 øremerket en økning på 0,5 mill. kroner til friareal for kortnebbgås og kvitkinngås. I samsvar med dette økte vi utbetalingene fra kr 3 006 670 i søknadsomgangen 2017 til kr 3 564 310 i søknadsomgangen 2018. Økningen avspeiler imidlertid et økt skadeomfang i 2018, uten at det samtidig var rom for å øke tilskuddssatsene.

I samsvar med føringene fra jordbruksoppgjøret innførte vi i 2018 også miljøtilskudd til bratt areal, setring og nedlegging/nedfelling.

Nytt regionalt miljøprogram for perioden 2019 – 2022 ble vedtatt i desember 2018.

3.1.1.15 Andre oppdrag

Klarer ikke å se hva dette rapporteringskravet gjeldet ut fra TB.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Fylkesmannen i Nordland og Husbanken nord har et formalisert og tett samarbeid. Fylkesmannen har representanter fra både kommunal, helse og omsorg og sosial og familieavdeling inn i arbeidsgrupper/styringsgrupper. I tillegg er det samarbeid med kommuner og brukerrepresentant i pågående prosjekt. Fylkesmannen har kontaktperson mot HOLF-prosjektet i Bodø og Rana. Den boligsosiale innsatsen ansees på denne bakgrunn som helhetlig og effektiv, selv om det er utfordrende å nå ut til samtlige kommuner i fylket.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Internt har vi en tilsynsgruppe med representanter fra alle avdelingene. Gruppen møtes jevnlig for å utveksle informasjon, ideer, tilsynsplaner, tilsynsmetodikk og for å samordne tilsynene. I arbeidet med tilsynsplaner er det spesielt fokus på det samlede tilsynstrykket mot enkeltkommuner. Som hovedregel skal det ikke være mer enn fire tilsyn i året for hver kommune, og 4 uker mellom hvert tilsyn. Vi har tidligere år hatt kontaktmøter med Mattilsynet og Arbeidstilsynet med tilsyn som tema. I disse møtene har vi utvekslet informasjon, tilsynsplaner og undersøkt muligheten for koordinering på bakgrunn av tilsynsystema. Erfaringen har vært at det har vært vanskelig å finne felles tema, og at koordinering i tid og rom kompliseres av at andre etaters tilsynskalender er fastsatt før fylkesmannen får sitt oppdrag. I 2018 var det planlagt et slikt møte, men dette ble utsatt til 21.02.2019 og gjennomføres i samband med felles tilsynsseminar.

Læringsaspektet ved tilsynene har stort fokus i alle avdelingene, og det benyttes forskjellig metodikk.

Helse- og omsorgsavdelingen bruker blant annet konferanser som en arena for å viderefordre funn fra tilsyn. Funnene brukes også for å gi innspill til tema på nettverksamlinger, som for eksempel demensnettverk.

Sosial- og vergemålavdelingen viderefører også funn fra tilsyn på konferanser, og tematiserer funn i barnevernledernetverket. Sluttmøtet brukes også som en arena for at funnene fra tilsynet fullt ut forstås, og leder til læring.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen bruker også konferanser og nettverk for å tematisere funn, og bruker også funnene for å kanalisere deltakelse i nasjonale satsninger og veilederkorps. Her brukes også i stor grad egenvurdering i forkant av tilsyn (Reflex) som en aktiv del av læringskjeden.

Kommunal- og beredskapsavdelingen har spesielt fokus på tilsyn som en av flere tiltak for å oppnå forbedring. Her brukes tilsyn også som en del av oppfølgingen av de mange interkommunale fellesprosjektene i fylket, på den måten at man organiserer tilsynene regionvis i samsvar med samarbeidsområder. Tilsynet blir dermed en måte å måle effekt av gjennomførte prosjekter.

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Tilsyn på fagområdene helse - og omsorg, barnevern og sosiale tjenester blir fulgt opp i samsvar med retningslinjer fra Helsetilsynet. Tilsyn avsluttes når tilfredsstillende dokumentasjon/planer er mottatt.

Pr. tiden har vi på fagområdene helse- og omsorg tre kommuner der vi ikke har avsluttet tilsynet siden det ikke foreligger tilfredsstillende dokumentasjon. Disse følges tett opp.

På fagområdet sosiale tjenester er det ett tilsyn som ikke er avsluttet. Tilsynet ble gjennomført i oktober 2018, på grunn av sykdom i tilsynslaget

er endelig rapport noe forsinket.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Hensyn til planlegging for lavere utslipp av klimagasser blir spilt inn ved oppstart av planstrategier, samfunns- og arealdeler. Her blir det også pekt på at det bør foreligge et arealregnskap som grunnlag for å kunne ta nye områder i bruk, og at omdisponering av myr bør unngås. I plansammenheng har vi, sammen med NVE, god oppfølging av at kommunene ivaretar hensynet til klimatilpasning i planleggingen.

Under *Miljøtilskudd i jordbruket* har vi fra søknadsomgangen 2018 gitt tilskudd til nedlegging/ nedfelling av husdyrgjødsel. Dette tiltaket kommer i tillegg til de tidligere innførte tilskuddsordningene for spredning av husdyrgjødsel i vår/vekstsesongen, og for bruk av tilførselsslanger. God klimaeffekt har vært sentralt når vi har fastsatt vilkårene for disse ordningene.

I våre retningslinjer for kommunenes forvaltning av midler til *Spesielle miljøtiltak i jordbruket* (SMIL) har vi presisert at bruken av SMIL-midlene skal støtte opp om RMP, hvor reduksjon av klimautslipp og forurensing har vært ett av fire satsingsområder også i 2018.

Ved tildeling av fylkesvise midler over *Klima- og miljøprogrammet* er tiltak som bidrar til reduksjon av klimautslipp, økt karbonbinding og bedre klimatilpasning gitt høyeste prioritet.

Det treårige pilotprosjektet for planting av skog på nye arealer som klimatiltak ble avsluttet i 2018. Her vises til egen sluttrapport.

Et nytt prosjekt kalt *Tre inn i fremtiden* har avløst det 3-årige prosjektet *Økt bruk av tre*, som ble avsluttet i februar 2018. I det nye prosjektet mobiliseres treindustrien, utbyggere, det offentlige, entreprenører, rådgivere og arkitekter til å satse på innovative utviklingsprosjekter med tre og treprodukter som tema, herunder også limtre og massivtre. Prosjektet har egen prosjektleder, og er finansiert som et spleiselag mellom Fylkesmannen i Nordland, Innovasjon Norge og Nordland fylkeskommune.

Minimum 50 % av kommunene tilfredsstillt krav (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 50 % av kommunene tilfredsstillt krav.

Alle kommuner har - stort sett - vedtatt klima- og energiplan. Etter det vi kan se er det imidlertid bare et fåtall som har videreført tiltak herfra over i handlingsplaner / økonomiplaner. Så lenge kommunene ikke følger opp klima- og energiplanleggingen i helhetlig planlegging og kommuneplanenes handlingsdel er ikke retningslinjens krav oppfylt. Tabellen viser derfor bare at en liten del av kommunene har oppfylt kravet så langt.

Miljødirektoratet fikk 29.12.2018 oversendt særskilt rapport med status for arbeidet med klima- og energiplanlegging i Nordland - med den oversikten vi så langt har over status i planstrategi og samfunnsdel.

Andel kommuner som tilfredsstillt statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging

Resultatmål	Resultat	Andel kvalitetssikret
50 %	- 30 %	20 %

Alle kommuner i fylket skal ha mottatt bistand til KE-planlegging (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i fylket har mottatt bistand til klima- og energiplanlegging, herunder veiledning til ny klimagasstatistikk og statlige forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Alle kommuner i Nordland er oppfordret til å samarbeide om klima- og energiplanlegging, bl.a. gjennom eget brev til kommunene av 11.12.2018 (se vedlegg til sak om nye planretningslinjer på [hjemmesida vår](#)). Mange kommuner har videre hatt dialog om klima- og energiplanlegging som integrert del av annen plandialog.

Vi har i 2018 hatt direkte kontakt med kommunene i plannettverkene for Lofoten, Salten og Sør-Helgeland, samt Narvik kommune. Vi har et mål om å kunne møte alle på denne måten. I tabellen er det derfor disse kommunene som er regnet med.

Mottatt bistand til klima- og energiplanlegging

Antall kommuner i fylket	Antall kommuner som har mottatt bistand til klima- og energiplanlegging	Resultat
44	21	- 23

3.1.2.4 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flykningssituasjonen

Måloppnåelsen i Nordland er tilfredsstillende. IMDi melder at de er godt fornøyd med et resultat der bare 2,8 % ikke har fått status som var satt som mål.

Kommunene i Nordland gjør i stor grad vedtak som samsvarer med den anmodning som de får fra IMDi. Det har ikke vært behov for ekstra tiltak i den forbindelse. IMDi og Fylkesmannen har god og tett dialog, der situasjonen følges generelt.

Andel flyktninger bosatt innen (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 90 % Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter vedtak er 91%

Andel bosatt etter 12 mnd er 97,2 %. Mao er det 2,8 % som ikke har fått bosetting innenfor gitt periode.

Andel enslige mindreårige bosatt (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 80 %.

Andel enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder er 100%.

3.1.2.5 God samordning i opprydding av marin forsøpling

Vi har sammen med Nordland fylkeskommune etablert et tverrfaglig team som jobber med temaet. Teamet har hatt jevnlig møter gjennom året og plassert tiltak som beskriver oppgavene og forventningene for vårt arbeid med marin forsøpling gjennom året. Teamet har hatt fokus på informasjon om marin forsøpling via vår hjemmeside, arbeid med tilskuddsordninger, vi har arrangert et seminar for interesserte aktører og vi laget en erfaringsrapport (SALT 2019). Vi har også tatt inn aktiviteter knyttet til tema avfallsplaner i havner i dette arbeidet, og hatt møter med havnesjefer og gjennomført tilsyn med avfallshåndtering i havneområder, dette er svært nyttig.

Merk at fylkesmannen ikke har øremerkede midler til å inneha en aktiv koordineringsrolle, noe som legger begrensninger på hvor aktive vi kan være i vår tiltenkte rolle i arbeidet med marin forsøpling.

Planer for 200 havner skal være godkjent (fra kapittel 3.2.1.5.1.4 i TB)

Rapportere på

Planer for 200 havner skal være godkjent.

Ressursene til å følge opp dette resultatmålet er de samme som skal levere på forventninger om økt aktivitet på tilsyn og tillatelser, og derfor blitt nedprioritert. Vi har imidlertid brukt noe tid på tilsyn i havner, samt møter med havnesjefer for å formidle målsettingen av arbeidet med avfallsplaner og hvilke krav som skal være oppfylt. Dette har vært svært nyttig tidsbruk.

Kvaliteten på de avfallsplanene som vi får inn til behandling er jevnt over lav og flere av disse er derfor avvist. Alle innkommende planer er behandlet innenfor fristen på 3 måneder.

Avfallsplaner for 200 havner skal være godkjent

Resultatmål	Differanse	Antall avfallsplaner i havner
200	- 137	63

3.1.2.6 Andre oppdrag

3.2.1.6.2: HOLF-prosjektet

Fylkesmannen har en egen kontaktperson opp mot HOLF-prosjektet. Vi har jevnlig kontakt med våre to HOLF-kontor og deres ledere og familiekoordinatorer. Vi informerer om prosjektet i ulike fora (f. eks RKK-møter, barneverntjenester, opplæring i Nav, samlinger med Husbanken). Vi har også deltatt på de nasjonale samlingene for prosjektet i 2018. Ved avslutningssamlingen i november 2018, ble det nedfelt en implementeringsgruppe som skal gi sin anbefaling for videre arbeid basert på forskerrapporten som kommer våren 2019. Vårt embete er representert i denne gruppen. Begge HOLF-kontorene har takket ja til å videreføre prosjektet ut 2019, med de forpliktelser dette medfører.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling på forurensningsområdet er av gjennomgående høy kvalitet.

På barnehage- og utdanningsområdet gjennomføres veiledning, kontroll og saksbehandling i tråd med oppdraget. Det er på alle områder opprettet arbeidslag, som til sammen har god kompetanse. Måloppnåelsen vurderes som høy, og vi har ingen avvik.

Omfangskrav for Nordland (fra kapittel 3.3.1.1.1.14 i TB)

Rapportere på

Omfangskravet på 56 poeng skal være oppfylt.

Omfanget av avdelingens tilsynsvirksomhet sørget for en produksjon på totalt 58 poeng for oppvekst og barnehage. Kravet på 56 poeng er dermed oppfylt

Bedre skolemiljø (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere skal ha fått nødvendig oppfølging for å sikre en enklere, raskere og tryggere behandling av saker om elevenes skolemiljø på skolenivå.

Vi har arrangert 4 dialogkonferanser der totalt 20 kommuner av i alt 44 deltok. Alle kommuner fikk tilbud, men flere benyttet seg ikke av dette. I tillegg har vi hatt to informasjonsmøter med fylkets største kommune samt en forholdsvis stor kommune i Vesterålen. Vi veileder skoleeiere på telefon og i møter i enkeltsaker. Vi er tettere på skoleledere enn skoleeiere. Gjennom den årlige kommunekonferansen er stort sett alle kommune informert via rådmenn og ordførere. Vi har informasjon med film med informasjon på vår nettside.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Det ble gjennomført 2 tilsyn i 2018. I Alstahaug og Vefsn kommune.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Avvik skyldes personalforhold med permisjoner, flere midlertidige ansettelser og opplæringsbehov som til sammen har gjort at kapasiteten har vært mindre i 2018. Vi regner med at situasjonen vil bli bedre i 2019

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 50 %	50 %	113	56

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Avvik skyldes personalforhold med permisjoner, flere midlertidige ansettelser og opplæringsbehov som til sammen har gjort at kapasiteten har vært mindre i 2018. Situasjonen vil bedre seg i 2019.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %	0 %	4	0

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker

Avvik skyldes personalforhold med permisjoner, flere midlertidige ansettelser og opplæringsbehov som til sammen har gjort at kapasiteten har vært mindre i 2018. Situasjonen vil bedre seg i 2019.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i klager over reguleringsplan

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 68 %	32 %	19	6

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

6 saker behandlet innen fristen

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	6	6

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.6.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Kun en sak i 2018

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Budsjettmål for FMNO (fra kapittel 3.3.1.1.7.5 i TB)**Rapportere på**

FMNO skal gjennomføre om lag 50 endags- og flerdagstilsyn i 2018, tilsvarende gebyrinntekter på minimum 750 000 kroner.

Fylkesmannen i Nordland har gjennomført 71 tilsyn og fakturert ca 1 mill. kroner i 2018. Halvparten av de tilsynene som ble utført i 2018 inngår i nasjonale aksjoner. Det er også gjennomført to egne aksjoner. Kun 20 av de 71 tilsynene i 2018 er registrert som frekvensbasert. Vi ser at vi her har et større etterslep som vil bli prioritert for oppfølging i 2019. Økningen av tilsyn til 2018 skyldes prioritering og tilgang på kompetent personell.

I 2018 avdekket FMNO avvik eller anmerkning ved 9 av 10 utførte tilsyn.

Det er gitt 6 varsel om tvangsmulkt og 1 varsel om stenging. Ingen virksomheter ble anmeldt som følge av tilsynet.

Gebyrfinansierte tilsyn - resultatmål 750 000kr

Resultatmål	Differanse	Gebyrinntekter i kroner fra tilsyn
750 000	87 600	837 600

Har oppgitt gebyrinntekter på tilsyn som er innbetalt i 2018. Fakturert på tilsyn i 2018 var kr 1 124 600.

Kompetanse i regelverket på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 3.3.1.1.8.1 i TB)**Rapportere på**

All saksbehandling knyttet til klagesaker, tilsyn og håndheving av skolemiljø saker skal være utført med riktig kvalitet i tråd med regelverket og instruksjer.

Etter tilsyn i 2017 fikk vi klage på vår konklusjon og pålegg. Klagen ble behandlet av Utdanningsdirektoratet som opprettholdt vår vedtak om pålegg.

Ett av våre vedtak angående retten til opplæring ble klaget inn til Sivilombudsmannen. SO hadde ikke avgjørende innvendinger på vår rettsanvendelse. Vi fikk tilbakemelding om at vi hadde gjort en grundig drøftelse av vilkårene i loven og gjort en grundig vurdering av saken.

I **håndhevingssaker** bruker alle saksbehandlere *Saksbehandlingsveileder* utviklet for Fylkesmannen. Når det er nødvendig bruker vi forarbeidene til opplæringsloven kapittel 9a. Som regel er det både en jurist og en pedagog som vurderer sakene. I 2018 hadde vi ingen klager på våre vedtak.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen informerer kommunene om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning gjennom fagsamlinger, ukentlige nyhetsbrev fra direktoratet og svarer fortløpende på e-poster og telefoner. Videre veiledes kommunene gjennom vedtak Fylkesmannen treffer som klageinstans.

Fylkesmannen har videreført sitt fokus på at kommunene skal dokumentere og rapportere hvordan de har vurdert og konkludert i alle saker der PT-forskriften hjemler avkorting, uavhengig av om vedtaket blir avkorting eller ikke. Vurdering og vedtak skal dokumenteres i fagsystemet Estil-PT, slik at det er sporbart.

Vi har fokus på at også avvik der det ikke avkortes, skal vurderes og at vurderinger i saker skal begrunnes skriftlig. I tillegg er alle kommuner ved flere anledninger bedt om å vurdere avkorting etter PT-forskriften i alle saker som er oversendt fra Mattilsynet vedrørende brudd på dyrevelferdslovens bestemmelser.

Effektiv og korrekt lovforvaltning i kommunene understøttes gjennom forvaltningskontroller og fagsamlinger, ved behandling av klager på kommunale vedtak, ved omgjøring av kommunale vedtak og gjennom utstrakt veiledning over telefon.

Vi arbeider målrettet mot kommunene gjennom forvaltningskontroller og veiledning. Som utgangspunkt for forvaltningskontrollene er det utarbeidet en risikobasert kontrollplan. I 2018 var det planlagt forvaltningskontroll i 11 av 44 kommuner, disse ble gjennomført. I forvaltningskontrollene ber vi om at kommunen skal orientere om bl.a. delegering, rutinebeskrivelser og habilitet. De avvik som er oppdaget er under oppfølging.

Forvaltningskontrollene viser at kommunene i all hovedsak følger gjeldene regelverk i saksbehandlingen. Vi finner likevel grunn til å nevne at vårt inntrykk er at kommunene ikke i tilstrekkelig grad følger opp gjeldende rundskriv i saker som gjelder avkorting. Kommunene vurderer avkorting, men i litt for mange saker konkluderer de med at det ikke skal avkortes i saker der Fylkesmannen opplagt mener det bør ha være avkortet. Vi ser også at det er mange kommuner som retter søknadsdata uten å dokumentere rettingene i tilstrekkelig grad i fagsystemet.

Lovforvaltning: Fylkesmannen har behandlet 18 klagesaker etter jord- og konsesjonsloven i 2018. Vi har foretatt overprøving av en sak etter forvaltningsloven § 35, tredje ledd. Kommunens vedtak om å gi samtykke til deling etter jordloven § 12 ble omgjort. Fylkesmannen har også behandlet saker som førsteinstans på grunn av at kommunen - som part i saken - er inhabil.

Vi sender jevnlig ut informasjon på området for lov- og tilskuddsforvaltning til kommunene gjennom forventningsbrev og e-poster med spesifikk temainformasjon. Kommunene henvender seg også hyppig gjennom e-poster og telefoner til jurist hos Fylkesmannen.

Fylkesmannen har med hjemmel i § 3 i jordloven kontrollert 3 kommuner. Kontrollen omfattet alle saker som var behandlet over en periode på 6 måneder. Kontrollen er avsluttet i 2 av kommunene uten vesentlige merknader. For en av kommunene er kontrollen ikke avsluttet. Dette skyldes at kommunen selv har bedt om å få kontrollperioden utvidet til 31.12.2018.

Tilskuddsforvaltning- tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel m.v.: Fylkesmannen har registrert kommunenes vedtak om tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel m.v (heretter kalt sykdomsavløsning), og utbetalt innvilget beløp. Det er foretatt utbetaling i til sammen 400 saker. Utbetalt beløp er kr 8 367 432,-. Ved registrering av kommunenes vedtak er det gjennomført en stikkprøvekontroll basert på kjente feilkilder. Ved funn av feil i kommunens saksbehandling er kommunen kontaktet for ny behandling av saken.

SMIL: Fylkesmannen har mottatt en klage på kommunens vedtak. Vi opprettholdt kommunens vedtak om å inndra tilskuddet pga. manglende oppfylging av vilkår.

Annet: Oppfølging av avvik avdekket i 2018 vil fortsette i 2019. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temaer følges opp videre i fagsamlinger og gjennom løpende dialog.

Gjennomført kontroll i henhold til kontrollplan (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Gjennomført kontroll i henhold til kontrollplan.

Kontroller er gjort i samsvar med kontrollplan for 2018.

Det er gjennomført forvaltningskontroll av 11 kommuner: Andøy, Brønnøy, Vefsn, Rana, Bodø, Narvik, Ballangen, Leirfjord, Meløy, Sømna og Fauske.

De kontrollerte ordningene er: Tilskudd til drenering av jordbruksjord, RMP-Lokalt verdifulle kulturlandskap og NMSK.

Kontrollene ble gjennomført for å kunne vurdere om midlene er brukt i henhold til intensjonen med ordningen.

Kontroll av tilskudd til drenering av jordbruksjord: En kommune ble kontrollert, Andøy kommune.

Kommunen bruker opp sin tildelte kvote for dette tilskuddet og gjør også vedtak om at dersom de får tildelt flere midler mot slutten av året, så vil foretak få tildelt dette. Kommunen reiser ut for å kontrollere de som har mottatt tilskudd og følger opp vedtak med utgått arbeidsfrist.

Kontroll av RMP - Lokalt verdifullt kulturlandskap: Fem kommuner ble kontrollert, Andøy, Brønnøy, Vefsn, Rana og Bodø.

Kontrollene viste blant annet at det i en kommune for 2016 var 17 færre søknader enn det som var tilfelle i 2015 og at det i samtlige kommuner ikke var gitt tilskudd i samsvar med kommunens tildelte andel av tilskuddet. En kommune sier de har forsøkt å gjøre ordningen kjent i fagmøter og lignende. Tilbakemelding fra kommunene etter forvaltningskontrollene har ført til forbedringer i oppfølging for å få søkere til dette tilskuddet. En kommune ga muntlig beskjed via telefon til aktuelle søkere for å minne om regionalt miljøtilskudd. Videre viste kontrollen at kommunen setter krav til skjøtsel og at arealene er høstet.

Kontroll av NMSK: Seks kommuner ble kontrollert, Narvik, Ballangen, Leirfjord, Meløy, Brønnøy og Sømna.

Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) og forvaltning av skogfond, resultatkontroll og foryngelsekontroll. Fokus har vært på hvordan ordningene blir ivarettatt av kommunen. Vi har kontrollert kommunene sine interne arbeidsrutiner, underdokumentasjon og kommunens stedlige kontroll ved utbetaling av NMSK midler. I kontrollen er det også vektlagt fokus på foryngelseplikten.

Det er regnskapsårene 2016-2017 som er kontrollert. Kommunene har mottatt en kontrollrapport etter gjennomført kontroll. Forvaltningsrapporter til kommunene er under utførelse og vil bli ferdigstilt i løpet av mars 2019.

Husdyrkonsesjon: Fylkesmannen har i 2018 kontrollert husdyrkonsesjonsregelverket ved gjennomføring av listekontroller jf. Landbruksdirektoratets rundskriv.

Veterinære reiser: Fylkesmannen har i 2018 kontrollert alle søknader om tilskudd til reiser ved syke- og inseminasjonsbesøk fra ca.60 veterinærer hver måned.

For å sikre mest mulig lik praksis mellom kommunene i fylket når det gjelder kontroll av tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk, er det i 2018 gjort en stikkprøvekontroll. Det er gjort et utvalg av 6 foretak som er blitt grundigere kontrollert. I kontrollen er det avdekket feil i søknadsopplysninger og enkelte svakheter i regelverket. Det er spesielt utfordrende der veterinær har opprettet eget skyssbåtselskap. Skyssbåtselskap har både registrert båt og bil som veterinæren selv leier. Veterinær mottar tilskudd til leie av skyssbåt og leiebil, det som er paradokset er at det er veterinæren som både eier og leier.

Det er også avdekket en del utfordringer knyttet til vurderinger omkring "kontorsted" og "nærmeste veterinærforetak".

Annet: Fylkesmannens vurdering i tillegg til å sikre at det blir fattet korrekte vedtak, er at kontrollene bidrar til økt kunnskap i næringen. Vi ser også at næringen legger merke til kontrollene som gjennomføres og resultatene av dem. Kontrollene har derfor etter vår vurdering en god preventiv effekt.

Kontroll av foretak og oppfølging av avvik

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
1	Tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk	Foretaket har levert underdokumentasjon jfr søknad om tilskudd. Ingen avvik	
2	Tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk	Oppgitte kjøreavstander er ikke korrekte. Kilometeravstander er avrundet oppover, og har derfor for store differanser i forhold til korrekt kjørelengde.	Det er gitt informasjon til foretaket at kjørestrekninger og kjørelengde må korrigeres på nye søknader. Det som er feilutbetalt blir fratrukket på neste søknadsomgang.
3	Tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk	Veterinær søkerer om bruk av leiebil. Bilen er registrert i skysstbåtselskapet som veterinæren er eeneier av. Det er fakturert en høy timepris for bruk av leid bil fra selskapet.	Det er ikke noe i dagens regelverk som forhindrer at veterinæren kan leie skysstbåt og leiebil igjennom sitt eget selskap.
4	Tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk	Ingen avvik er registrert	
5	Tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk	Det er i søknaden oppgitt lange reiseavstander der det er brukt innleid skysstbåt. Det er stilt spørsmål til bruk av skysstbåt jamfør bruk av offentlig transport som ferge. Skysstbåten er registrert i et eget selskap som veterinær er eeneier i. Det fremkommer at skysstbåtselskapet kun har oppdrag med båten for transport av veterinær transport /eier av selskapet.	Det er ingen registrerte avvik etter dagens regelverk
6	Tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk	Det søkes om bruk av innleid bil. Det faktureres en høyfaktura pris for leie, som er langt over det som anerkjente utleieforetak bruker pr døgn/time pris. Leiebilen er registrert i skysstbåtselskap som veterinæren er ene eier av.	Dagens regelverk har ingen begrensninger mot dette.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall kontrolltiltak av foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	1
Antall kontrolltiltak av foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2017	2
Antall kontrolltiltak av foretak som skal følges opp vedr produksjonsgrensen i 2019	3
Antall kontrolltiltak av foretak der det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2018	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert pga mistanke om driftsfelleskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning	2
Antall kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning pga driftsfelleskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp som er ilagt i standardisert erstatning	163500

Kontroll av foretak - tilskudd og erstatninger

Ordning	Er kontrollpunkter fastsatt?	Effekter av kontrollpunktene
Erstatning ved klimabetingede skader	Nei	Ingen spesielle kontroller, utover den løpende kontroll ved saksbehandlingen. Nordland hadde totalt 174 søknader. Alle ble behandlet og kontrollert innen utgangen av 2018

Inntektskontroll av tidligpensjonsmottakere

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Saker kontrollert som følge av avvik i kontrolliste	20
Saker funnet i orden	18
Saker med feil	2
Beskrivelse av feilene	Mottatt arbeidsavklaringspenger, krav om tilbakebetaling

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 % av kommunene.

Fylkesmannen har i 2018 gjort risikobaserte forvaltningskontroller av til sammen 11 kommuner. (Se tabell med nærmere oversikt over kontroller og avvik.) I tillegg er det gjennomført forvaltningskontroll av kommunene for flere andre tilskuddsordninger. Oppfølging av avvik avdekket i 2018 vil fortsette i 2019. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temaer følges opp videre i fagsamlinger.

Fylkesmannen har i 2018 hatt fokus på følgende ordninger ved forvaltningskontroll av kommunene:

- Regionalt miljøtilskudd (RMP) jfr.3.3-1.2.1.1

- Tilskudd til drenering av jordbruksjord jfr. 3.3-1.2.1.1
- Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) jfr.3.3-1.2.1.1
- Tidligpensjon
- Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel
- Skogfond

Tidligpensjon: Fylkesmannen gjennomfører årlig kontroll av om vilkårene for tidligpensjon er oppfylt.

Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel: Alle kommunene er kontrollert og avvik følges opp videre i 2019. Dette har bidratt til å forbedre og kvalitetssikre forvaltningen av tilskuddsordningen. Samtlige kommuner er kontrollert og det er fortløpende tatt tak i problemstillinger som har dukket opp. Alle kommunene er nå mer bevisste på gjeldende krav til dokumentasjon ved søknad og har etablert rutiner for å sikre overholdelse av 365-dagers regelen. Fylkesmannen konstaterer imidlertid at mange kommuner har behov for omfattende veiledning i sin behandling av søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel, og det vil derfor bli vurdert forvaltningskontroll av denne ordningen i 2019.

Skogfond: Fylkesmannen har i samarbeid med ekstern revisor i 2018 gjennomført revisjon av Skogfond- og rentemiddelregnskap i 3 kommuner fordelt på 2 landbrukskontor.

Forvaltningskontroller av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Andøy kommune	Tilskudd til drenering av jordbruksjord	0	0
Brønnøy kommune	RMP - Lokalt verdifulle kulturlandskap	0	0
Vefsn kommune	RMP - Lokalt verdifulle kulturlandskap	0	0
Rana kommune	RMP - Lokalt verdifulle kulturlandskap	0	0
Bodø kommune	RMP - Lokalt verdifulle kulturlandskap	0	0
Ballangen kommune	NMSK - Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Inkluderer kontroll av Narvik kommune.	4 avvik	Avvik blir i dialog med kommunen fulgt opp i løpet av våren 2019.
Lerfjord kommune	NMSK - Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket	6 avvik	Avvik blir i dialog med kommunen fulgt opp i løpet av våren 2019.
Meløy kommune	NMSK - Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket	7 avvik	Avvik blir i dialog med kommunen fulgt opp i løpet av våren 2019.
Sømna kommune	NMSK - Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket	3 avvik	Avvik blir i dialog med kommunen fulgt opp i løpet av våren 2019.
Saltdal kommune	Jordloven	0	0
Rana kommune	Jordloven	0	0
Bø kommune	Jordloven	0	0
Brønnøy	NMSK - Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket	7 avvik	Avvik blir i dialog med kommunen fulgt opp i løpet av våren 2019.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	5	25 %	11	44

Det er 44 kommuner i Nordland, men flere har felles landbruksforvaltning. Det er derfor 32 landbrukskontor som er grunnlaget for utvelgelse til kontroll.

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %.

I den løpende saksbehandlingen vil avvik funnet under kontroll av kommuner bli fulgt opp av den enkelte saksbehandler i etterkant av kontrollene.

I kontrollrapportene gis kommunene en frist til å melde tilbake hvilke tiltak de vil iverksette for at avvik kan lukkes. Behov for rutineendringer i kommunenes forvaltningssystemer må vurderes og redegjøres for. Kommunene som ble kontrollert i 2017 der det ble påvist avvik, er fulgt videre opp i 2018, og avvikene er lukket. Alle kommuner som har fått avvik i 2018 har meldt tilbake på en tilfredsstillende måte om hvordan de skal følge opp med nødvendige tiltak.

I de 5 kommunene der det ble gjennomført forvaltningskontroll av NMSK ble det avdekket en rekke avvik. Kommunene har mottatt kontrollrapport etter kontrollen. Det vil bli utarbeidet en forvaltningsrapport til hver kommune i løpet av våren 2019. Videre vil oppfølging av avvik som ble avdekket i 2018 fortsette i 2019.

Det vil bli gjennomført oppfølging i kommunene og det vil bli innkalt til møte med kommuneledelsen for oppfølging og veiledning.

Der kontroll er avsluttet blir avvik videre fulgt opp i vår egen saksbehandling og i direkte kontakt med kommunen som er blitt kontrollert. Avvikene etter kontrollene blir fulgt opp ved at vi ber kommunen gi tilbakemelding om endrede rutiner og praksis i sin saksbehandling. Dersom

kommunene ikke endrer sin praksis og rutiner og vi mener det er nødvendig og hensiktsmessig, blir det tatt kontakt med rådmann. Vi ber da om et møte i den aktuelle kommunen.

Andel av siidaandeler der (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Andel av siidaandeler der det er gjennomført kontroll: 15%.

For alle søknader fra siidandelene i 2018 ble det gjort dokumentkontroll før vedtak ble fattet. I dokumentkontrollen inngår blant annet kontroll av slaktebilag.

Fylkesmannen i Nordland sluttførte offentlig kontrollert telling av rein i Saltfjellet reinbeitedistrikt i 2018. Det ble totalt telt 3187 rein tilhørende reinbeitedistriktet, som er innenfor distriktets fastsatte øvre reintall på 3500 rein. Siste gang det var offentlig kontrollert reintelling i Nordland var i 2005/2006.

Det tildeles særskilte midler fra Landbruksdirektoratet til å gjennomføre tellingen, ettersom offentlig kontrollert telling av rein krever store ressurser. Reindriftsforvaltningen hos Fylkesmannen har brukt mye tid på dette, særlig fra november 2017 og ut januar 2018. Kostnadene ligger på rundt 800.000 – 900.000 kroner, og Fylkesmannens eget arbeid kommer i tillegg til denne summen.

Kontroll av siidaandeler

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall siidaandeler som er kontrollert	Antall siidaandeler i fylket som søker tilskudd
15 %	85	100 %	33	33

Det ble gjennomført dokumentkontroll av alle bilag

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.2.2 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100%.

Samtlige feil funnet under saksbehandlingen er rettet i dialog med søker, før vedtak ble fattet.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Fylkesmannen merker at fastlegeordningen er under stort press. Gjennom klagebehandling ser vi at det i flere kommuner brukes vikarløsninger som ikke gir en så stor grad av kontinuitet og oppfølging som befolkningen forventer. Særlig for kommunene med få innbyggere og for øykommunene er det spesielle utfordringer knyttet til dette og vi opplever at det er noe som opptar og bekymrer befolkningen. Tilsynssaker har også avdekket at det er utfordringer knyttet til dette med samhandling og samtrenting og det å evne å sette pasientens behov i sentrum når man skal enes om omforente løsninger. Vi har også merket oss at Sivilombudsmannen har pekt på spesielle utfordringer knyttet til fengselshelsetjenesten og dette vil vi ta med oss i vårt videre arbeid i 2019.

På barnevernområdet tilbys alle barn som er tilstede på barneverninstitusjoner på tilsynstidspunktet samtale. Vi snakker med alle barn som ønsker å snakke med oss. En del barn på som bor på barneverninstitusjonene tar telefonisk kontakt med oss.

For saker etter lov om barneverntjenester var 80 % av sakene ble behandlet innen 3 måneder.

For rettighetsklager etter lov om sosiale tjenester i Nav var 98 % av sakene behandlet innen 3 måneder.

Antallet stedlige tilsyn skal økes (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet stedlige tilsyn er økt sammenlignet med 2017.

I 2018 ble det gjennomført 10 stedlige tilsyn. Sammenliknet med 2017, hvor det ble gjennomført 7 stedlige tilsyn, utgjør dette en økning på tre stedlige tilsyn.

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2017	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2018	Økning	Resultatmål
7	10	3	Positiv økning

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Median saksbehandlingstid i 2018: 48 % av tilsynssakene ble behandlet innen 6 mndr. Kravet var 50 %. Resultatet i 2018 var dermed noe bedre enn i 2017, da 43 % av sakene ble behandlet innen kravet til median saksbehandlingstid. Restansebeholdningen var litt høyere ved årsskiftet 2018/19 enn ved årsskiftet 2017/18, men vi hadde derimot færre gamle restanser ved det siste årsskiftet. Ifølge Nestor var median saksbehandlingstid for restansene 3,6 måned 31.12.18, mens den var 4,5 måned 31.12.17.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	48 %	48 %

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker(2) (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	0 %	0 %

Vi behandlet ikke tilsynssaker etter lov om sosiale tjenester i 2018.

Avslutning av klagesaker: Minst (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

På helse- og omsorgsområdet ble 79% av klagesakene ble behandlet innen kravet på 3 mndr. Dette er en bedring fra 2017 med 19 %. I 2018 ble 95% av sakene om nødvendig helsehjelp behandlet innen 3-månederskravet, saker som det er presisert skal prioriteres. Også for de andre underkategoriene har vi bedre %-sats i 2018 enn i 2017. Dette til tross for en meget stor økning i antall behandlede saker, fra 163 i 2017 til 361 i 2018. Dette skyldes en formidabel økning av syketransportsaker etter regelendring i 2018; fra 90 behandlede saker i 2017 til 276 i 2018. Tross saksøkningen har vi ved inngangen til 2019 redusert restansebeholdningen til det halve av hva vi hadde ved inngangen til 2018, dvs. fra 67 saker per 31.12.17 til 32 saker per 31.12.18.

På sosialtjenestekområdet ble 98 % av klagesakene behandlet innen kravet på 3 måneder, årsaken til at det tok lengre tid enn 3 måneder å behandle en av klagen var at det tok tid å få inn nødvendig tilleggsdokumentasjon fra Nav-kontoret.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	98 %	98 %
Helse/omsorg	90 %	79 %	79 %

Andel vedtak om bruk av tvang (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

97 % av alle overprøvinger av vedtak om tvang og makt ble overprøvd innen tre måneder.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	97 %	97 %

Andel søknader om dispensasjon (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Mer enn 90 % av søknadene om dispensasjon fra utdanningskravene ble behandlet innen 3 måneder.

Tilsynsaktiviteter(2) (fra kapittel 3.3.1.3.4.2 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 170 poeng

Fylkesmannen i Nordland utførte i alt 10 systemrevisjoner i den kommunale helse- og omsorgstjeneste, i 9 av fylkets 44 kommuner. Dette tilsvarer i alt 123 poeng, mot ambisjonsnivået 170 poeng. 7 tilsyn er avsluttet, mens tre tilsyn hvor det ble funnet avvik, var ikke avsluttet ved årsskiftet. De følges opp i 2019.

Fire tilsyn, i kommunene Bodø, Fauske, Sortland og Vefsn, var del av landsomfattende tilsyn med kommunale tjenester til personer med samtidig rusmiddel og psykisk lidelse. Hvert av tilsynene teller 15 poeng. Tilsynet med Sortland kommune er ikke avsluttet.

Vi gjennomførte tilsyn med sykehjem i fem kommuner; Andøy, Flakstad, Rana, Lødingen og Narvik. Tilsynet i Lødingen kommune er ikke avsluttet. Disse tilsynene teller 10 poeng hver.

Vi hadde tilsyn med helsetjenester til psykisk utviklingshemmede i Nesna kommune, et tilsyn som ikke er avsluttet. Dette tilsynet teller 13 poeng.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
170	- 47	123

Tilsynsaktiviteter(5) (fra kapittel 3.3.1.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 40 poeng

Fylkesmannen i Nordland gjennomførte sammen med Troms og Finnmark, 6 tilsyn ved i alt 4 sykehus, til sammen 58 poeng. Dvs. 18 poeng over forventningen.

Det ble gjennomført tilsyn med rus og psykiatri (ROP) ved Nordlandssykehuset Bodø og Helgelandssykehuset Rana. Dette var del av landsomfattende tilsyn. Begge tilsynene er avsluttet, og teller 11 poeng hver. Vi deltok også sammen med Troms og Finnmark på ROP-tilsyn ved UNN Harstad og Finnmarkssykehuset Tana, til sammen 16 poeng.

Det ble også gjennomført oppfølgende journalgjennomgang etter sepsistilsynet i 2017 (landsomfattende tilsyn), ved Finnmarkssykehuset Hammerfest, Helgelandssykehuset Rana, UNN HF og Nordlandssykehuset Bodø. Disse tilsynene er avsluttet, og hvert tilsyn teller 5 poeng.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
40	18	58

Tilsynsaktiviteter(2) (fra kapittel 3.3.1.3.6.2 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 60 poeng

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
60	17	77

Etter justering av poengberegning fra helsetilsynet er resultatet 65 poeng.

3.1.3.4 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet

Fylkesmannen i Nordland har generelt kapasitetsutfordringer som kommer til uttrykk gjennom saksbehandlingstiden. Vi hadde i 2018 lengre saksbehandlingstid på opprettelse av vergemål enn hva som var målkravet. Det samme gjelder godtgjøring og utgiftsdekning. Vi bruker mer ressurser på å opprette vergemål da utredningen gjøres mer grundig enn tidligere. Hvor omfattende saksforberedelsen kan være må hele tiden balanseres mot saksbehandlingstiden og at de som trenger det skal få forsvarlige tjenester. Hva angår godtgjøringer klarer vi ikke å hode produksjonen oppe de månedene vi gjennomfører regnskapskontroll.

Vi har ikke i 2018 fått arbeidet systematisk med kunnskapen vi har om vergemål med advokatverger. Dette av kapasitetshensyn. Det er også av avgjørende betydning at vi skaffer oss et robust vergekorps hvor det er verger som også håndterer utfordrende vergehavere. Disse har i mange tilfeller fått advokater til verger fordi det er vanskelig å finne vanlige verger eller faste verger som vil påta seg oppgaven. I denne forbindelse er det grunn til å etterlyse mer systematiske program for opplæring og oppfølging av de faste vergene. Mange utfører en svært krevende oppgave alene, uten noe arbeidsfellesskap og noen ganger i møte med ustabile personer.

Fylkesmannen i Nordland forsøker å prioritere rekruttering av nye faste verger. Denne oppgaven er svært viktig da det fremdeles er områder i fylket som er dårlig dekket og hvor reiseavstand for andre faste verger blir urimelig lang. Dette arbeidet er ressurskrevende og må ofte nedprioriteres til fordel for kjerneoppgavene tilknyttet saksbehandling

Det skal også nevnes at arbeidsmengden på enkelte områder og i enkelte perioder er så vidt omfattende at den setter kvalitet og trygghet for riktige avgjørelser under press. Vergemålsforvaltningen fatter mange avgjørelser som har stor betydning for vergehavere og andre. Dette kan også omfatte betydelige økonomiske verdier. Knappe ressurser øker regelmessig risiko for at feil skjer med eventuelle rettstap som følge.

Fylkesmannen i Nordland arbeider løpende med kvalitetsutvikling og forbedring av rutiner og prosesser. Mulighetsrommet for ytterligere effektivisering anses nå svært lite. Nye virksomme tiltak må nå komme gjennom justering av regelverk eller sentralt initierte tiltak.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Ressursknapphet og sykemeldinger har gjort at vi i perioder ikke har nådd fastsatt mål om saksbehandlingstid i opprettelser.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
74 %	80 %	- 6 %

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager.

Saksbehandlingstid - Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
86 %	80 %	6 %

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager.

Ressursknapphet på vergemålsfeltet har bl.a. gått ut over saksbehandlingstiden i godtgjøringssaker, spesielt i perioden for regnskapskontroll.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
69 %	80 %	- 11 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 70 dager.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
94 %	80 %	14 %

Fylkesmannens kontroll av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vergeregnskapskontrollen er svært ressurskrevende og fører til restanser på andre områder. Vi gikk igjennom alle regnskapene før fristen men hadde kun konkludert i ca 66%. Det ble sendt to purringer og etter disse er det 13 som nå er i prosess for bytte av verge.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
66 %	100 %	- 34 %

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 50 %.

Fylkesmannen la ved informasjon om digital innsending av vergeregnskaper i alle brev om regnskapskontroll vinteren 2018. I tillegg ble dette tatt opp som tema på alle opplæringsmøter for verger og var et eget tema på fagdag for faste verger. Erfaringen er at mange sliter med å gjennomføre den digitale innsendingen, legge ved vedlegg osv. Andre sender både på papir og digitalt, noe som gir økt arbeid for fylkesmannen. For å øke andelen bør den digitale løsningen i Altinn forbedres.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 50 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
46 %	50 %	- 4 %

Digital innsending av søknader om vergegodtgjøring og fylkesmannens samtykke (fra kapittel 3.3.2.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 30 %

46% av søknader om godtgjøring og 45% av søknader om samtykke er sendt inn elektronisk

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 30 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
45 %	30 %	15 %

3.1.3.5 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede

Hva angår individtilpassing vises til rapportens punkt 3.3. Selvbestemmelser har vært særlig tema på opplæring både for faste verger og alminnelige verger. I saksbehandlingen hos fylkesmannen er vi nøye på å undersøke om det er innhentet samtykke hos vergehaver ved ulike disposisjoner hvor vi skal samtykke. Det samme gjelder ved valg og bytte av verge.

Individtilpassing av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Før et eventuelt vergemål opprettes, skal det foretas nødvendige undersøkelser slik at mandatet kan individtilpasses og ikke er mer inngripende enn nødvendig

Der det er nødvendig innhentes det supplerende informasjon fra melder, vedkommende selv eller andre i nettverket.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene**

Det er vanskelig for fylkesmannen å bekrefte om det faktisk er en økt kvalitet og kompetanse ute i kommunene, men vi ser i at det i stor grad er interesse, vilje og evne til å øke både kvalitet og kompetanse. Gjennom bl.a. KFK (Kompetanse for Kvalitet) ser vi at mange kommuner prioriterer etterutdanning for lærere og ledere i skoler og barnehager. Videre ser vi at mange kommuner ønsker å motta hjelp til utvikling gjennom deltagelse i nasjonale satsinger som veilederkorps, Inkluderende barnehage- og skolemiljø og lignende.

På skole er elevenes opplevelse av et godt og trygt læringsmiljø et viktig kvalitetsparameter. Mange kommuner og skoleeiere har deltatt i ulike satsinger tilknyttet arbeidet med å forbedre læringsmiljøet, og fylkesmannen har hatt stor fokus på informasjon, veiledning og tilsyn på feltet. Vi ser en positiv utvikling av hvordan elevene i Nordland opplever sitt læringsmiljø.

5 av 7 kommuner som gjennom oppfølgingsordningen har fått tilbud om og tatt i bruk ulike tiltak for å heve kvalitet og kompetanse, har nå forbedret sin kvalitet slik at de er ute av ordningen.

Det er fortsatt slik at en del av minste kommunene sliter med å utvikle tilstrekkelig kvalitet, kompetanse og ikke minst kapasitet til å tilfredsstille den kvalitet som er forventet innen oppvekst og utdanning.

Oppfølging av skoleeiere som ikke har igangsatt tiltak (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle skoleeiere, som er omfattet av oppfølgingsordningen og ikke har igangsatt tiltak, skal ha fått nødvendig oppfølging fra fylkesmannen.

I Nordland har vi 7 kommuner med i Oppfølgingsordningen. Alle 7 har gjennom nasjonalt veilederkorps, regionalt veilederkorps eller andre statlige/regionale satsinger tiltak som er igangsatt. Fylkesmannen har også etablert et skoleeiernetverk for alle kommuner som er med i ordningen. Arbeidet med de ulike tiltak i Oppfølgingsordningen sees i nær sammenheng med den desentraliserte kompetanseutviklingen og kommunens samarbeid innad i sin kompetanseregion. 5 av 7 kommuner er nå ute v ordningen. Det videre arbeid med kommunene vil også omfatte tiltak som utdanning av lærerspesialister og utvidet bistand fra UH-sektoren.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Det er ikke gjennomført noen brukerundersøkelser eller ansatte-undersøkelser i 2018.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks**3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver**

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Ingen avvik

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Ingen avvik

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Fylkesmannen har ikke klart å få en fullgod oversikt over etablerte koordinerende enheter for habilitering og rehabilitering i kommunene. Det er mange kommuner som rapporterer at de har en slik enhet, men vi har mottatt meldinger som tyder på at de ikke fungerer etter intensjonen flere steder. Vi vil i 2019 endre strategi slik at vi får en bedre oversikt over dette, i tråd med VØI 5.1.4.16.

Mange kommuner rapporterer om store utfordringer knyttet til fastlegeordningen og rekrutteringssituasjonen. Det er flere forhold den senere tid som har brakt nye utfordringer inn i ordningen, bl. a. gjelder det innføring av ny spesialistutdanning med fokus på læringsmål (LIS1). Det har

blitt uttalt at den nye ordningen er mer ressurskrevende enn den tidligere ordningen var. Det er vårt inntrykk at kommunene venter på at trepartssamarbeidet som er reetablert skal lage nye rammevilkår for fastlegeordningen som gjør at det igjen blir ansett som en attraktiv spesialisering for nyutdannede leger og at det vil kunne løse de pågående utfordringer. Fylkesmannen opplever ikke at vi per i dag har den oversikt vi burde ha etter VØI 5.1.4.17.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vergemål: Saksbehandlingstid oppretting av vergemål. Kravet er 80% innen 70 dager. Vi oppnådde 74% innen 70 dager og hadde dermed et avvik på 6%. Også på saksbehandlingstid godtgjøring til Verger/representanter hadde vi et avvik på 11%. Kravet er 80% innen 45 dager. Vi oppnådde 69% innen 45 dager. Ved kontroll av vergeregnskapene oppnådde vi at 66% var godkjent innen frist. Her var kravet 100%. Avvikene er nærmere beskrevet annet sted i årsrapporten.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

I utgangspunktet har vi ingen vesentlige avvik, men for oppdraget om avfallsplaner for havner, hvor forventningen var at planer for 200 havner i Nordland skulle vært godkjent, så er dette avhengig av havneiers kapasitet og kompetanse til å utarbeide disse avfallsplanene. Vi har fulgt opp og veiledet havneierne gjennom oppfølging når vi har vært på tilsyn og gjennom øvrig kontakt. For de planene som har vært sendt inn og behandlet, så har saksbehandlingstiden vært under 3 måneder.

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har med KVP (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive situasjonen for kvalifiseringsprogrammet (KVP) i fylket, herunder: I hvilken grad blir personer i målgruppen for programmet vurdert med hensyn til deltakelse og får de som har krav på det, tilbud om program; Hva kjennetegner NAV-kontor som jobber godt med KVP, og hvilke utfordringer opplever Fylkesmannen at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP; Hvilke virkemidler benytter Fylkesmannen for å understøtte kommunenes arbeid for å øke bruken av KVP.

Statistikk fra AVdir viser at det ved utgangen av november var registrert 184 deltakere i KVP i Nordland. Dette er 3 færre enn ved samme tidspunkt i fjor. Vi ser samlet sett at deltakertallene er stabile, men med en liten nedgang for hvert år. Vi har ikke hatt klagesaker eller tilsyn på KVP i 2018. Vi har likevel, ut i fra veiledning i enkeltkontor og erfaring fra kommunene, grunn til å hevde at det er langt flere i målgruppen som skulle ha hatt tilbud om KVP.

Gjennom vår veiledning ser vi at flere av kommunene har utfordringer både knyttet til identifisering av kandidater og til innhold i program. Nordland har mange små kommuner og er preget av store avstander. Dette gjør det i mange tilfeller utfordrende å finne egnet innhold i programmet. Vi har også i 2018 hatt flere veiledningsbesøk i kontorene hvor vi har hatt et lite grunnkurs i KVP og identifisering av kandidater. For å sikre at alle i kontoret har kjennskap til KVP, har vi bedt om at alle som jobber oppfølging deltar på disse dagene.

Vi har tre nettverk i fylket som favner alle kontorene. Disse har hatt to samlinger hver i 2018. Nettverkssamlingene er initiert og styrt av nettverkene selv, mens vi fasiliterer gjennom dekning av møterom og lunsj. Nettverkene velger selv tema for disse samlingene og vi deltar og veileder/gir faglige innspill ved behov. Det har også vært arrangert en fagdag på KVP, her var nesten samtlige kontor representert. Tema for samlingen var blant annet barneperspektivet i Nav og veiledning av brukere med innvandringsbakgrunn, samt bruk av Modia knyttet opp mot oppfølging av KVP-deltakere. Under samlingen kom det frem at flere av de små enhetene er usikre på regelverket og mangler mengdetrening. De kvier seg derfor med å tilby KVP til brukerne.

Vi har sendt ut månedlige rapporter på deltakertall til Nav-lederne med kommentarer. Forhold som er kommentert er blant annet; hvorfor enkelte kontor har lavere deltakertall enn forventet, nedgang i antall deltakere og informasjon om kommende kompetansehevede kurs og fagsamlinger. KVP som rettighet er tema både i Nav-ledersamlinger, sosialfaglige nettverk, ved egentilsyn og i opplæringen. Fylkesmannen vurderer imidlertid at det er forhold som mangel på kunnskap om KVP, organisering av arbeidet og kapasitet på kontoret som ligger til grunn for lavt deltakertall. Vi ser også en manglende forankring av KVP i partnerskapet og har gjort dette til tema i partnerskapskonferansen 2019.

I de kommuner hvor KVP, som en rettighet etter sotjl, er forankret hos veiledere, Nav-leder og politisk og administrativ ledelse, er tjenesten mer

tilgjengelig og holder hørere kvalitet enn i andre kommuner.

Vilkår for aktivitet for de under 30 år... (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive kommunenes erfaring med aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. Herunder om aktivitetsplikten bidrar til overgang til arbeid og utdanning.

Vi har de tre siste årene hatt fokus på vilkår om aktivitet på fagdage vi har arrangert. Dette har også vært tema på Nav-ledersamling. Effekten har nok i stor grad vært begrenset til at ansatte på Nav-kontorene har fått kunnskap om hvordan dette skal forvaltes innenfor de lovmessige rammene som gjelder. På bakgrunn av våre erfaringer fra Nordland er vår vurdering at for å få Nav-kontorene til å stille formålstjenlige vilkår om aktivitet i større grad, slik dette er beskrevet i forarbeidene, er det avgjørende at dette prioriteres av kommuneledelsen. Herunder at andre kommunale etater bidrar med tilgjengelige (arbeidsrettede)aktiviteter og at det settes av økonomiske midler til dette.)

Etter vår erfaring er det få Nav-kontor i Nordland som stiller vilkår om aktivitet i særlig grad. I de kommunene hvor dette er gjort i stor utstrekning har det blitt poengtert hvor avgjørende det har vært at kommuneledelsen har vært involvert og at det har blitt satt av midler og stillinger til dette. Inntrykket vårt er at det særlig er i mindre kommuner det har vært vanskelig å komme i gang med å stille vilkår om aktivitet.

Fylkesmannen har hatt tilsyn i en kommune på forvaltningen av vilkår om aktivitet i 2018. Det ble konkludert med to, små, lovbrudd. Samlet sett var arbeidet med vilkår om aktivitet veldig bra, med varierte arbeidsrettede aktiviteter og høy grad av medvirkning av brukerne. Inntrykket etter dette tilsynet var at ordningen fungerte med tanke på å bidra til at flere kom i arbeid.

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

i 2017 innledet Fylkesmannen tilsyn med alle krisesentrene i Nordland, totalt seks stk. Tilsynene ble gjennomført i 2018. Pr. nå er fem av disse avsluttet uten at det ble registrert avvik. På tilsynet som ikke er lukket ble det konkludert med et avvik. Dette gikk ut på at krisesenteret stengte fire uker hver sommer som følge av ferieavvikling.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	44
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2016	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2016	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2017	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2017	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2018	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2018	0

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Ingen krisesentre i Nordland har blitt nedlagt i 2018. Eneste reduksjon i tilbudet som har blitt registrert er, som nevnt ovenfor, at et av fylkets krisesenter stenger fire uker hver sommer. Kommunen som er ansvarlig har tiltak som skal fungere som substitutt for at krisesenteret ikke er åpent denne perioden. Herunder, blant annet, avtale med krisesenter to timer unna og med andre instanser i kommunen. Tilsynet er som sagt ennå ikke avsluttet.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvísninger knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten.

Fylkesmannen skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

I tabell nedenfor er antall behandlede søknader (herunder innvilgelser, avslag og avvísninger) etter ekteskapsloven lagt inn.

Når det gjelder andel søknader mottatt digitalt er dette tallet basert delvis anslagsvis, da journalsystemet Ephorte ikke kan gi eksakte tall pr. sak (angir pr. journal- og sakspost) på digital innlevering.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvísninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	446	445	0	1	55 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	324	322	2	0	61 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	4	4	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Dispensasjon fra alderskravet, jf. § 1a	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivf familiemedlem, jf. § 3 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7 j	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	6	3	2	1	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16 a	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 a andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	43	40	3	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0	0	0	0	0 %

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Vi har ikke behandlet saker etter barneloven i 2018. Vi har fått noen få henvendelser om å behandle saker etter barneloven, men sakene kunne ikke behandle da kun en av foreldrene ønsker behandling hos Fylkesmannen.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter Fylkesmannen.

I løpet av året mottar vi mange henvendelser, både skriftlige og per telefon om hvordan regelverket i familieretten skal forstås. Dette handler om ekteskapsloven med forskrifter, anerkjennelsesloven, barnevernloven og lov om familievernkontor. Vi har i utstrakt grad gitt råd og veiledning på disse områdene. Henvendelsene kommer i hovedsak fra publikum. Skriftlige henvendelser besvares skriftlig.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Vi behandlet i 2018 3 saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor Fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Vi har ikke gjennomført tilsyn med familievernkontor i 2018.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2018	Antall gjennomførte tilsyn i 2017	Antall gjennomførte tilsyn i 2016
5	0	0	4

Etter avtale med Fylkesmannen i Troms gjennomførte de tilsyn med familievernkontoret i Harstad og Narvik i 2016.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Fylkesmannen gir innspill om universell utforming i plansaker etter plan- og bygningsloven. Universell utforming var også tema på plankonferansen for alle Nordlandskommunene i 2018.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Fylkesmannen veileder kommunene om likestilling og forbudet mot diskriminering hvor dette er aktuelt. Særlig ift. universelle utforming og medvirkning for alle grupper i plansaker.

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid på området barnevern og skole, herunder digitalt kurs modul 1 og veilederen.

Det ble i januar 2018, i samarbeid med RKK, gjennomført fagdag for ansatte i skole, barnehager, helsestasjon og barnevern i 9 helgelandskommuner. Tema var samarbeid mellom barnevern og skole/barnehagesektoren bl.a. med utgangspunkt i Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern. Fylkesmannens Oppvekst- og utdanningsavdeling og Sosial- og vergemålsavdeling hadde ansvaret for innholdet på fagdagen.

Samarbeid barnevern - skole samt andre kommunale tjenester er også et av de tema som fylkesmannen tar opp på dialogmøter om barnevern i kommunene. I løpet av 2018 har vi gjennomført slike dialogmøter med omentrent halvparten av alle barneverntjenestene i Nordland.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for sentre for foreldre og barn §28.

Rapporten ferdigstilles innen fristen 15.2.19.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.12 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere status på barnevernstjenestens akuttberedskap i alle kommunene i fylket, herunder om alle har en forsvarlig akuttberedskap.

Fylkesmennene skal redegjøre for embetenes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Ved inngangen til 2018 hadde to av barneverntjenestene i Nordland en akuttberedskap som var tilgjengelig hele døgnet/ hele året. Fylkesmannen har hatt stort fokus på etablering av forsvarlig akuttberedskap i alle kommunene/tjenestene. Det har vært tematisert i dialogmøter med kommunene, på Fylkesmannens kommunekonferanse, i møter med barnevernlederne i fylket og i regionvise møter med kommuneledelse, barneverntjenestene og politiet. Ved utgangen av 2018 rapporterte 43 av våre 44 kommuner (22 av våre 23 barneverntjenester) at de ville ha en forsvarlig akuttberedskap på plass i 2019, de fleste fra 1.1.19. Det planlegges 12 barnevernvakter/akuttberedskap, derav 9 interkommunale etter kommunelovens bestemmelser.

Vi vil følge opp etablering og forsvarlighet i den enkelte akuttberedskap i 2019.

Barneverntjenestene i Nordland er preget av store ulikheter mht. kvalitet og risiko. Vi ser at både store og små tjenester kan holde god kvalitet, samtidig som både store og små tjenester har kvalitetsmessige utfordringer og rapporterer om betydelige avvik på ett eller flere områder. De minste tjenestene i distriktene er svært sårbare mht. rekruttering av kvalifisert personell, samtidig som få personer står overfor mange ulike og til dels krevende oppgaver. Dette kan få svært negative konsekvenser for tjenestetilbudet. Etter Fylkesmannens vurdering vil tjenestetilbudet i flere av de minste kommunene og tjenestene kunne bli kvalitativt bedre ved at de går inn i større interkommunale barneverntjenester, evt. ved kommunesammenslåing.

De store tjenestene har oftest bedre tilgang på kvalifisert personell, men kan ha andre utfordringer. Eksempler her kan være stor saksmengde og/eller utfordringer i forhold til ledelse og styring av tjenesten, som igjen kan gi seg utslag i alvorlige avvik.

Ved utgangen av 2018 hadde Nordland 23 barneverntjenester. 15 av disse rapporterer om avvik på 40 % eller mer i forhold til ett eller flere lovkrav. Tilsyn med barn i fosterhjem er det området som har de fleste og største avvikene.

I tillegg kommer at én av fylkets minste kommuner mangler en forsvarlig barneverntjeneste.

Fylkesmannen vil også i 2019 følge opp kommunene/ barneverntjenestene gjennom dialogmøter, tilsynsmessig oppfølging, råd og veiledning og opplæring.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale... (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i *Omsorgsplan 2020*, herunder *Demensplan 2020*.

Vi har hatt et nært samarbeid med N.K.S Kløveråsen as. Kløveråsen er et kompetanse- og utredningssenter for personer med demens. De skal bistå kommunene i fylket med spesialisthelsetjeneste innenfor demensomsorgen. Kløveråsen har på vegne av Fylkesmannen gjennomført:

- 9 Nettverkssamlinger (hukommelsesteam) med totalt 120 deltakere.
- 17 ABC samlinger/ miljøpermen/psykiske sykdommer hos eldre: Det har vært 669 personer som har deltatt. Totalt har 2407 gjennomført kurset i Nordland.
- Hukommelsesteamledersamling med 22 deltagere over to dager.
- Legeseminar med 25 deltakere over to dager.

I tillegg har Kløveråsen arrangert sitt årlige "Kløveråsenseminaret" over 2 dager med 102 deltagere.

Fylkesmannen hadde innlegg om demensplan 2020 ved Hukommelsesteamledersamling, legeseminar og ved Kløveråsenseminaret.

Kløveråsen har også hatt ulike undervisningsoppdrag, som åpne møter/folkemøter/pårørendeundervisning/ undervisning og veiledning til ansatte. Totalt har 40 av 44 kommuner i Nordland fått kompetanseheving/undervisning av Kløveråsen i 2018. De har også hatt undervisning i spesialisthelsetjenesten.

En del kommuner arrangerer også pårørendeundervisning i egen regi.

Fylkesmannens årlige høstkonferanse gir også kompetanseheving i kommunens helse- og omsorgstjenester. Konferansen hadde 120 deltakere i 2018. Målgruppen for ledere og mellomledere i helse- og omsorgstjenesten. Hovedtemaet for konferansen var satsningsområdene for "Leve hele livet".

Fylkesmannen i Nordland gjennomførte fem systemrevisjoner med fokus på grunnleggende behov, herunder ernæring, aktivitet, medisinsk oppfølging og brukermedvirkning.

Det ble også gjennomført ett tilsyn med tjenester til utviklingshemmede. Her var det stor fokus på brukermedvirkning da både pårørende og brukere ble intervjuet.

Gjennom prosjektet "Inn på tunet" har vi arrangert et dagsseminar om dagaktivitetstilbud til personer med demens. Her hadde blant annet Helsedirektoratet innlegg om tilskuddsordningen og Aldring&helse hadde fokus på inn på tunet som et mulig dagaktivitetstilbud for personer med demens. Demensplan 2020 ble også presentert. Det var over 50 deltakere på dette seminaret.

Videre har vi hatt infomøter med 4 kommuner om Inn på tunet som en mulighet for dagaktivitetstilbud for personer med demens.

I desember 2018 arrangerte vi "inspirasjonsdag-måltidsglede for eldre" sammen med Landbruk-, og Helse og omsorgsdepartementet. dette ble arrangert i Mosjøen med ca. 100 deltakere.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordninger 765.60 og 765.62.

765.60 - Tilbud til mennesker med langvarige og/eller sammensatte tjenestebehov

Totalt 6 FACT-prosjekt, hvorav 3 er forprosjekt i 2018. Samtlige, bortsett fra FACT i Bodø, er i et interkommunalt samarbeid med tilgrensende kommuner. Samtlige regioner, bortsett fra Sør-Helgeland, er nå dekket av FACT. Gjennom tilskuddsmidler er Housing First etablert i Nord-Salten og Bodø. Flere års satsing på IPS gir nå resultater med ca 32 jobbspesialister i Nordland. Det er et samarbeid mellom Nordlandssykehuset og lokale NAV kontorer og kommunale helsetjenester.

765.62 - kommunalt rusarbeid

I 2018 søkte 21 av 44 kommuner på tilskudd til kommunalt rusarbeid. Søknadene omfattet 41 prosjekt. Det er en økning i søknader om erfaringskonsulenter.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

I tillegg bes Fylkesmannen om samlet rapportering i årsrapporten på gjennomføring av tiltak i oversendt virksomhetsplan for arbeidet i 2018 med psykisk helse og rus, jamfør Opptrappingsplanen for rusfeltet.

Gjennom tilskuddsforvaltningen ser vi at kommunene fokuserer mer på samordnet og oppsøkende team, boligstrategiske tiltak og samarbeid på tvers av etater og mellom spesialisthelsetjenestene og kommunene. Det er likevel noe bekymringsfullt at enkelte kommuner melder om nedskjæringer i stillinger innen rus og psykisk helsefeltet.

16 kommuner får kr 100 000,- eller mindre i vekst i kommunerammen til styrket innsats på rusfeltet. 11 kommuner får mellom kr 100 000,- og kr 150 000,- til det samme. Det er disse kommunene som hovedsakelig sliter med å øke ressursinnsatsen i psykisk helse- og rusarbeidet.

Prosjektet "Brukerstemmen i Nord" har bidratt til å øke kommunens bevissthet på området, både på system og individnivå. Omtrent halvparten av kommunene har hatt besøk av prosjektlederne. Brukermedvirkning på individnivå har økt betydelig i Nordland i løpet av 2018. Derimot knyttes det mer bekymring til hvorvidt kommunene klarer å prioritere brukermedvirkning på systemnivå.

Gjennom tilskuddsordninger har det i 2018 blitt opprettet 4 nye FACT team. Det er gjennomført nettverkssamling for gruppen. Tilskudd til kommunalt rusarbeid har imidlertid hatt en nedgang i antall kommunesøknader i 2018. Kommunene rapporterer at de har både økonomiske og geografiske utfordringer når det gjelder rekruttering av fagfolk. Svært mange er Robekkommuner, og sier at de sliter med å finne midler til egenandelen.

Det er en klar økning i psykologer ansatt i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Flere kommuner har inngått interkommunale avtaler. Også her er det ofte vanskelig å rekruttere fagfolk til utkantstrøk.

Fylkesmannen har ikke jobbet godt nok med tidlig intervensjonstiltak ved rusrelatert problematikk.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.60.

Fylkesmannen i Nordland bruker ulike kilder for informasjonsinnhenting over situasjonen i kommunene.

ROP tilsyn, bekymringsmeldinger fra ansatte, pårørende, pasienter/brukere og brukerorganisasjoner, nettverkssamlinger, kommunebesøk, kurs og konferanser, OSO (Overordnet samarbeidsforum for kommune- og spesialisthelsetjenester), samarbeid med kompetansesentrene og samarbeid med DPS-ene (innhenter oversikt over alle ansatte med spesialistkompetanse årlig).

OSO bidrar til samordning av tjenester i sykehus, i kommunene og mellom tjenestenivåene. OS- Nordlandssykehuset og Helgelandssykehuset her representanter fra sykehusene, kommunene, brukerorganisasjoner, KS, Universitet og høyskoler og fylkesmannen. Representant fra Fylkesmannen har tale- og møterett, og det er et fast innslag i begge OSO-ene at det er innlegg/nyheter fra Fylkesmannen. Det varierer hvor ofte det er møter. Fylkesmannens representant er med i planlegging av Samhandlingskonferansene som avholdes i nord- og sørfylket hvert år. Der møter de fleste kommunene (utenom Ofoten-kommunene, som er underlagt OSO Troms/UNN).

Informasjon fra IPLOS, KOSTRA, Samhandlingsbarometer, folkehelseprofilene gir tallfakta, men gir alene ikke god nok informasjon for å g

en oversikt over hvordan kommunene håndterer rus/psykisk helsefeltet.

IS 24/8, Ungdata, Brukerplan er alle til dels gode informasjonskilder. Det er likevel noen begrensninger i data fra disse kartleggingsverktøy. For det første endres spørsmålene kommunene skal svare på fra år til år. Det gjør det vanskelig å spore endringer i kommunens innsats på området. For det andre er respondenten ikke nødvendigvis den samme fra år til år. Dermed kan informasjon som til dels er basert på tolkning, variere. Informasjon er også avhengig av at den som svarer har god nok oversikt over kommunen.

Med 44 kommuner, hvorav halvparten har 2000 innbyggere eller færre, har kommunene både geografiske og demografiske utfordringer innen rusfeltet. Kommunene melder bl.a. om utfordringer knyttet til rekruttering av fagfolk, samt kommuneøkonomi som hindrer investering i bl.a. kompetanseheving. Nøkkeltall for 2018 viser at Nordland er det embete med færrest årsverk per kommune. For å møte denne utfordringen, har Fylkesmannen også i 2018 samarbeidet med RKK'ene om rus/psykisk helse nettverk i alle Nordlands regioner. Målsettingen er at Fylkesmannen deltar på alle 5 nettverkene årlig.

Viser til rapportering på «minst 70% av kommunene sikrer brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet». Som Fylkesmannen allerede har rapportert ser vi en økning i tilskuddssøknader til erfaringskonsulent. Vi ser også at prosjektet «Brukerstemmen i Nord» har bidratt til å gjøre kjent og endre holdninger til brukermedvirkning i kommunene. Utfordringer i at det bare er 48% av kommunene som melder om brukermedvirkning i tjenesteutviklingen skyldes delvis manglende tilgang til brukere som vil/kan påta seg oppgaven. Fylkesmannen har prioritert og gjennomført erfaringskonsulent-seminar i 2018, for å bidra til utforming og utvikling av rollen.

At hele Nordland straks er omfattet av FACT-team er særdeles godt jobbet.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Fylkesmannen har inntrykk av at tilbudet innen habilitering og rehabilitering fortsatt kan bli bedre i kommunene. Særlig har de minste kommunene i Nordland utfordringer med å skaffe tilbud til brukere som har behov for ergoterapeut, ernæringsfysiolog, logoped samt annen spesialkompetanse. Vårt inntrykk er at det er lettere tilgang til fysioterapeut. Med tanke på individuell plan og koordinerende enhet har vi ikke den oversikt vi kunne ønske oss. Helsedirektoratets kartlegging fra 2017 ble ikke besvart av tilstrekkelig antall kommuner til å gi oss denne oversikten. Vi mottar mange søknader om dispensasjon fra kompetansekravene for ansatte som arbeider med psykisk utviklingshemmede, og der det er fattet vedtak om bruk av tvang og makt. Vi ser at det er et arbeid som tar tid å få på plass. Noen kommuner har innledet samarbeid mellom frisklivssentral og andre kommunale tjenester for å kunne tilby et bedre rehabiliteringstilbud. Opptrappingsplanen har bidratt til at vi nå mottar henvendelser fra kommuner som ønsker å komme i gang med planarbeidet på dette feltet og vårt inntrykk er at det er flere kommuner som nå er i gang med dette planarbeidet.

Vergeregnskap (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel kontrollerte vergeregnskap, samt antall verger som er under oppfølging på bakgrunn av ikke godkjente vergeregnskap. Rapporten skal også inneholde hvor mange verger som er fratatt oppdrag i løpet av 2018 på bakgrunn av regnskapskontroll.

Det er i Nordland gjennomført og konkludert kontroll av 306 vergeregnskap. Dette representerer 91% av regnskapene som ble trukket ut. De øvrige er ennå i prosess. Vår evaluering av regnskapskontrollen for 2017 er at vi sannsynligvis har vært i overkant nøye, og har gitt vergene flere muligheter til å rette opp veil og mangler før vi har konkludert i den enkelte sak. Pr 05.10.18 hadde vi konkludert og avsluttet kontrollen i 211 av 329 saker. Alle sakene var imidlertid gjennomgått og utfyllende dokumentasjon etterspurt der det var nødvendig. Pr. januar 2019 er det 13 saker hvor det nå skal byttes verge.

Oppfølging etter vergeregnskaps-kontroll

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
306	2 377	19	0

Gjennomgang av oppdrag med advokat som verge (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Embetene skal i årsrapporten rapportere på resultatet av gjennomgangen av oppdrag hvor det blir benyttet advokat som verge med timebetaling etter offentlig salærsats jfr. oppdrag 3.3.2.1.2 i tildelingsbrevet. Dersom oppdraget ble rapportert avsluttet i 1. tertial bortfaller rapporteringskravet.

Fylkesmannen i Nordland utarbeidet første halvår 2018 en oversikt over samtlige saker hvor det er benyttet advokatverger. Det er ikke foretatt en konkret gjennomgang av hver enkelt sak for å identifisere hvilke som kan overtas av fast verge. I forbindelse med behandling av søknad om godtgjøring bes enkelte advokatverger om å vurdere fast sats der arbeidet er lite omfattende. Advokater oppnevnes i svært liten grad i nye saker.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten kort redegjøre for tilsyn utover vergeregnskapskontroll som er gjort med vergene i sitt område i 2018. Fylkesmannen skal også kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp.

Etter at tilsynsfunksjonen ble implementert i Vera er det gjennomført tre tilsyn som er dokumentert gjennom denne i 2018. Det ble funnet et mindre avvik ved ett av disse. For øvrig har vi mottatt 34 bekymringsmeldinger. Disse er fulgt opp etter en konkret vurdering, men det er ikke ført manuelle registre hvor aktiviteter og resultat er dokumentert.

Samtale med vergehaver (fra kapittel 7.3.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på andelen opprettede vergemål for voksne i 2018 hvor det er gjennomført samtale med vergehaver. Fylkesmannen skal i tillegg redegjøre for hovedgrunnene til at samtaler eventuelt ikke er gjennomført.

For 2018 er det gjennomført samtale ved opprettelse av vergemål i 143 av 463 saker. I 16 saker er det registrert som "ikke relevant". Fokuset på disse samtalene har vært økende gjennom året, og for 2. halvår er det gjennomført samtaler i 47% av alle oppnevninger. Når det ikke er gjennomført samtale er dette fordi det anses hensiktsløst, at vedkommende ikke er å få tak i, at helsepersonell ikke anbefaler dette, eller at vi får andre til å snakke med den som skal ha verge.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 7.3.4.1.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort, overordnet beskrivelse av hvordan embetet har arbeidet med å individtilpasse mandater, både ved opprettelse av nye vergemål og ved gjennomgang av gamle saker.

Både seksjonen og opprettelsesgruppa har hatt økt fokus på å tilpasse vergemålene den enkeltes behov. Hva angår gamle saker så vurderes dette i forbindelse med reoppnevning av verger, endring av mandat eller andre hendelser som gjør det naturlig å se på vergemålet. Av ressurs hensyn er det imidlertid ofte ikke mulig å gjøre grundige undersøkelser, besøk eller innhenting av dokumentasjon fra andre kilder før vergemålet etableres. I opplæringen høringsplikten og retten til selvbestemmelse.

Fremtidsfullmakter (fra kapittel 7.3.4.1.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av hvordan embetet har arbeidet for å øke bruken av fremtidsfullmakter.

Det er laget informasjonsmateriell om alternativer til vergemål som sendes ut sammen med forhåndsvarsel ved opprettelse av vergemål. Temaet gis også plass på undervisning og opplæring av helse- og sosialsektoren i kommunene og i andre sammenhenger der vi blir bedt om å informere. Det er også laget FAQ om fremtidsfullmakter på hjemmesiden vår.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Fylkesmannen skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Fylkesmannen skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Det er gitt økonomisk disp. i 10 saker. Skifte (3), barnefordeling (3), arbeidsforhold, voldsoffererstatning, klage folketrygdloven, samt en uprioritert).

Utgifter advokat kr 1 778 465,- Egne utgifter tolk kr 75 328,-. Avslag øk. overkridelser 19 og 49 av andre grunner. Totalt utbetalt på kap.post 047001 i 2018 er kr 2 417 186,72 inkl. kontrollutvalg. Restanser på 1/1-19 ca. 35. Med dagens flyktningssituasjon forventes forbruk 2019 å bli som 2018.

Retts hjelp 1.1 - Søknader

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	429	418	11
Innvilgede søknader	300	299	1
Avslåtte søknader	79	68	11

Nedgang fra 2017 skyldes en nedgang fra 624 utlendingssaker i 2017 til 88 saker i 2018

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Med dagens flyktningssituasjon forventes forbruk 2019 å bli som 2018

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal fylkesmannen skal rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Vi har mottatt 19 klager i forbindelse med introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. 9 av sakene gjelder programmets varighet, 7 av sakene gjelder stans av introduksjonsordningen på grunn av den enkeltes forhold og 3 av klagesakene gjelder rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogrammet. Vi har stadfestet kommunens vedtak i 11 saker. Vi har gitt medhold i 4 saker, 1 vedtak ble kjent ugyldig og 3 vedtak ble opphevet.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.4.3.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Vi har ikke mottatt klager på dette området.

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.4.3.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier og hvor mange av nye statsborgere i fylket som har deltatt.

Fylkesmannen i Nordland arrangerte to seremonier i 2018. Den ene i Bodø og den andre på Sortland. Av 684 nye statsborgere møtte totalt 178 til seremoni.

Fylkesmannen skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.4.3.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal også rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

Antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht introduksjonsloven er 181.

Samfunnssikkerhet i arealplaner (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Beskriv kort hva embetet gjør, i tillegg til plansamlinger, for å gjøre følgende kjent i kommunene:

- DSBs veileder [Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging. Metode for risiko- og sårbarhetsanalyse i planleggingen](#)
- Ny sjekklister som er utarbeidet til ROS-analyser
- Fylkets klimaprofil blir brukt under kommunens planleggingsarbeid og i ROS-analyser.

Fylkesmannen har i 2018 laget et eget temaområde på fylkesmannens nettsider med tema klimatilpasning. Her er det lagt ut informasjon om DSB sin veileder for samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging, nye sjekklister for ROS-analyser og klimaprofil Nordland. I tillegg er det lagt ut produkter om fremtidig klima utarbeidet av fylkesmannen. Dette gjelder temperatur, nedbør og havnivåstigning. I forbindelse med dette arbeidet ble det sendt ut brev til alle kommunene med opplysninger om hvor de finner denne informasjonen.

Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune og Husbanken arrangerer årlige plankonferanser for kommunene i Nordland. I år var nye statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning tema, der kommunene fikk informasjon om nevnte produkter. Fylkesmannen har også holdt innlegg om tematikken på NVE sin regionsamling på Helgeland.

ROS som integrert del av planer (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)**Rapportere på**

Erfarer embetet at ROS er en integrert del av planene i kommunene? Hvis ikke, gi en kort forklaring.

Fylkesmannen har ikke avdekket at noen planer har manglet ROS-analyse i 2018. Manglende ROS-analyse er innsigelsesgrunn og dette er kommunene godt informert om. Vi hadde en plansak der vi var i diskusjon med kommunen om ROS-analyse var nødvendig siden plansaken ikke dreide seg om ny utbygging. For å unngå merarbeid for både kommune og Fylkesmann ble vi enige om at kommunen utførte ROS-analyse i den aktuelle saken.

Utfordringer i plansaker (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Beskriv kort hvilke utfordringer embetene har i plansaker når det gjelder integrering av ROS.

Fylkesmannen erfarer ikke noe problem med kommunal integrering av ROS-analyser, se ellers svar gitt på punkt 7.3.4.5.

Bruk av veileder, sjekklister og fylkets klimaprofil (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)**Rapportere på**

Hvor mange kommuner har tatt i bruk [veileder](#), sjekklister og fylkets klimaprofil i planarbeid og ROS-Analyser pr. 31.12.18?

Fylkesmannen fører ikke oversikt over hvilke kommuner som har tatt i bruk veileder, sjekklister og klimaprofil Nordland. I mange kommuner utarbeides reguleringsplaner og ROS-analyser av eksterne konsulenter. Hvilken metode som blir brukt avgjøres av ansvarlig planlegger /oppdragsgiver. Fylkesmannen går ikke inn og vurderer kvaliteten på ROS-arbeidet. Først sjekker vi om planen har en vedlagt ROS-analyse, noe alle planer nå har. Dernest ser vi på om alle relevante problemstillinger angående samfunnssikkerhet på det aktuelle arealet som ROS-analysen tar opp er besvart ut i planbestemmelser, plankart etc. Er det åpenbare problemstillinger som ikke er tatt med i ROS-analysen blir dette påpekt, enten som planfaglig mangel, eller som innsigelse.

Når det gjelder bruk av klimaprofil så går det nå inn som en del av kunnskapsgrunnlaget som skal legges til grunn for planlegging hjemlet i nye SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Nye SPR kom i oktober og det vil derfor være hensiktsmessig at klimaprofil innarbeides gjennom 2019 gjennom fylkesmannens veiledning av kommuner og som høringsinstans på planer.

Hensynssoner i kommuneplaner (fra kapittel 7.3.4.8 i TB)**Rapportere på**

DSB har som mål at kommunene etablerer hensynssoner i kommuneplaner rundt eksisterende storulykkevirksomheter, slik at det ikke skjer en uhensiktsmessig utvikling i arealene rundt disse. Beskriv i hvilken grad dette har blitt gjennomført i nyere kommuneplaner.

Fylkesmannen i Nordland har i 2018 bare hatt en sak der hensynssone rundt storulykke har vært tema. I denne saken hadde fylkesmannen god dialog med den gjeldende kommune.

Samordning av beredskapsplaner mot storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.9 i TB)**Rapportere på**

Hvordan følger fylkesmannen opp at kommuner med storulykkevirksomheter har samordnet kommunes overordnede beredskapsplan med storulykke virksomhetens beredskapsplan?

- Dette er tema i forbindelse med tilsyn hos vertskommuner for storulykkevirksomheter.
- Dette er tema i vår veiledning ved ROS-prosesser, jf. interkommunale prosjekter Samarbeid om kommunal beredskapsplikt.
- Dette er tema når vi behandler plansaker som berøres av storulykkebedrifter.
- DSBs veiledere om sikkerhet rundt storulykkevirksomheter er sendt til alle kommuner.
- FylkesROS Nordland har et eget scenario på hendelse ved storulykkevirksomhet.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.10 i TB)**Rapportere på**

Når ble siste fylkesROS gjennomført?

Siste revisjon av FylkesROS ble avsluttet høsten 2015. Denne utgaven er basert på de nye veilederne fra DSB og har en helt ny metodisk oppbygging sammenlignet med 2011-utgaven. En ny revisjonsprosess er i gang, og en revidert utgave av FylkesROS skal være ferdig i løpet av første halvår 2019.

FylkesROS - oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.11 i TB)**Rapportere på**

Foreligger det en oppfølgingsplan til fylkesROS, og i så fall når ble den sist oppdatert?

I forbindelse med revisjonen av FylkesROS i 2015 ble også oppfølgingsplanen revidert. Den nye oppfølgingsplanen har i alt sju prioriterte oppfølgingsområder med ett eller flere konkrete tiltak innenfor hvert område. Oppfølgingsplanen er fireårig og blir årlig oppdatert og behandles i fylkesberedskapsrådet. Den ble sist behandlet i fylkesberedskapsrådet i mai 2018 og samtidig oppdatert.

Regionale tiltak gjennomført i arbeidet med forebygging og beredskap (fra kapittel 7.3.4.12 i TB)**Rapportere på**

Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Arbeidet med totalforsvaret og gjennomføringen av Trident Juncture (TRJE18) medførte mye aktivitet og ressursbruk hos oss i 2018. Vi deltok på 8 planleggingsmøter i Tønsberg /Oslo, i tillegg til deltakelse på en rekke seminarer /møter på Skype i regi av DSB. Vi var arrangør av fem regionale planleggings- og koordineringsmøter for aktører i fylket som var involvert i TRJE18. Vi hadde også møte med Statens strålevern i forbindelse med atomdrevet hangarskip i Vestfjorden.

Internt hos Fylkesmannen gjennomførte vi et kompetansehevingsløp for kriseledelsen, krisestaben og vårt interne tverrfaglige Forum for samfunnssikkerhet (saksbehandlernivå) – totalt 13 møter inkl. fire øvelser. Vi reviderte vår beredskapsplan som en del av denne prosessen og gjennomført internopplæring i DSB-CIM.

I forbindelse med gjennomføringen av TRJE18 (FTX) deltok vi i fem dager – 08.00 til 20.00. Det ble satt kriseledelse, utvidet krisestab med forsterkning fra Helse- og omsorgsavdelingen og krisekommunikasjonsstaben og gjennomført to møter i fylkesberedskapsrådet. I noen av møtene i kriseledelsen var også HV, politiet og Sivilforsvaret tilstede på ledernivå. Liaison fra HV-14 og Forsvarsbygg var tilstede hos oss alle de fem øvingsdagene. I tillegg hadde Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) en observatør tilstede under hele øvelsen som et ledd i deres forskning på totalforsvaret. Vi gjennomførte totalt 24 ulike møter i løpet av de fem dagene øvelsen varte.

Det faste årlige møtet i fylkesberedskapsrådet ble gjennomført i mai og hadde TRJE18 og revisjon FylkesROS inkl. oppfølgingsplanen som hovedtema. I tillegg var det tre møter i fylkesberedskapsrådet i april i forbindelse med stor snøskredfare på Helgeland (faregrad 5), samt to møter i november i forbindelse med TRJE18.

Vi har hatt separate kontaktmøter med politiet, Sivilforsvaret og heimevernet (HV), der gjensidig oppdatering, tidsaktuelle tema (TRJE18, øvelser, hendelser, evalueringer mm), oppfølgingsplanen til FylkesROS og aktuelle prosjektsatsinger har vært tema. I tillegg har vi hatt et fellesmøte med de tre nevnte aktørene i forbindelse med etablering av et regionalt utvalg for totalforsvarssatsingen. Vi har også deltatt i fem møter i LRS, derav tre ordinære og to i forbindelse med krisehåndtering.

Vi har deltatt på det årlige sivilmilitære møtet for Nord-Norge som i 2018 var i Kirkenes. Vi har også deltatt på møte i Bjerkvik hos HV-16 sammen med politiet, tilsvarende møte i Bodø i regi av HV-14, samt to samarbeidsmøter hos FOH, Reitan.

I løpet av 2018 initierte vi tre nye interkommunale prosjekter «Samarbeid om kommunal beredskapsplikt» - i Ofoten, Vesterålen og Rana. Prosjektene fokuserer både på samarbeid kommunene imellom og samarbeid mellom kommunene og eksterne beredskapsaktører. Vi viser her til rapportering under pkt. 3.1.1.3. Prosjekt Cruiseskipulykke ble delvis sluttført i 2018 med to rapporter, men det gjenstår en felles øvelse som gjennomføres i Lofoten i juni 2019. Vår oppfølging her skjer blant annet gjennom pågående revisjon av FylkesROS hvor vil lager et nytt scenario om cruiseskipulykke med hovedfokus på evakueringsutfordringer. Utfordringene vil også bli jobbet videre med i oppfølgingsplanen til FylkesROS.

Vi har i 2018 deltatt i flere planleggingsmøter i forbindelse med Barents Rescue 2019, samt den nasjonale atomberedskapsøvelsen som planlegges i Nordland i 2021. Vi har også deltatt i planleggingen av Øvelse Nord i regi av Nord Universitet.

Vi har i 2018 deltatt på møte i Oulu i Finland (i tillegg til to skype-møter) i forbindelse med samarbeidsavtalen (Memorandum of Understanding) mellom de tre nordligste fylker og tilsvarende fylker i Nord-Sverige og Nord-Finland. Vi hadde i november 2018 etableringsmøte i Bodø for et grenseredningsråd mellom Nordland, Norrbotten og Västerbotten. Her deltok representanter fra länsstyrelsen i Norrbotten og Västerbotten, norske og svenske nødetater og Fylkesmannen. Neste møte blir i mai 2019 i Bodø.

Vi har i 2018 loggført 15 ulike hendelser i DSB-CIM, hvorav fire har medført skriftlig evaluering inkl. to separate evalueringsmøter og evaluering i fylkesberedskapsrådet og LRS. Vi har deltatt i fire øvelser med eksterne aktører – Øvelses Nord, TRJE18 og to øvelser i regi av LRS. De to førstnevnte er evaluert med skriftlige rapporter. Vi har også deltatt på CBRNE-seminar i regi av nødetatene i Salten og på seminar om vannforsyning i regi av driftsassistansen for vannforsyning i Nordland.

Revisjon av underliggende planverk (fra kapittel 7.3.4.13 i TB)

Rapportere på

Redegjør kort for status revisjon for underliggende planverk knyttet til SBS.

Vi har startet opp gjennomgangen av tiltaka i SBS med utgangspunkt i malene som ble utsendt høsten 2017 (utarbeidet av arbeidsgruppe med deltakelse fra flere embeter). Denne arbeidsgruppen har i 2018 fortsatt sitt arbeid med gjennomgang og konkretisering av tiltak mm, men Nordland har ikke deltatt i arbeidsgruppen. Fra februar 2019 deltar vi i arbeidsgruppen, og vi vil videreføre vårt arbeid med underliggende planverk i samsvar med framdriften i arbeidsgruppen og øvrige embeter.

Resultat- og økonomirapportering (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på supplerende tildelinger på klima- og miljøområdet

Fylkesmannen har gjennomført oppdragene som er gitt i supplerende tildelingsbrev som planlagt og rapportert på disse gjennom egne rapporteringer.

Klimaendringer og klimatilpasning i plansaker for 2018 (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportere om hvordan klimaendringer og klimatilpasning ble tatt hensyn til i plansakene for 2018. Tilbakemeldingen skal omfatte hvilke plansaker som ble behandlet (fra planstrategi til reguleringsplaner), og i hvilken andel av disse plansakene klimaendringer var inkludert. I tillegg vil vi at Fylkesmannen gir en vurdering av hvor godt klimaendringer var ivaretatt i disse sakene: I hvor stor andel av plansakene var klimaendringer og klimatilpasning godt behandlet, mangelfullt behandlet og eventuelt om det ble gitt innsigelse i noen av sakene.

Alle saker gjennomgås og de saker der vi ser store mangler vil vi vurdere innsigelse. I 2018 var det ikke aktuelt med innsigelse på klimaområdet. Hovedfokuset vårt er havnivåstigning og kommunene har i stor grad tatt inn over seg utfordringene med stigende havnivå og tatt dette inn i plan. Vi har hatt fokus på å veilede kommunene gjennom diskusjon i enkeltsaker og ved å ta opp klimautfordringene på konferanser. Vi har deltatt på NVE sin regionsamling for Helgelandskommunene der kommunens rolle innen klimatilpasning ble tatt opp. Nye SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning var tema på vår egen plankonferanse for kommunene. Vi har også fokus på å legge ut oppdatert kunnskap på våre nettsider og oppfordre kommunene til å ta dette i bruk, eksempelvis klimaprofil Nordland. Vår erfaring er at kommunene blir mer og mer bevisst utfordringene knyttet til klimaendringer, men vi er nødt til å ha et jevnlig trykk på informasjonsarbeidet vårt.

Avfallsplaner i havner (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Antall havner som mangler en godkjent avfallsplan og andel av innsendte avfallsplaner i havner som er godkjent eller regodkjent.

Arbeidet tar tid og det er mange søknader som gjenspeiler lite kompetanse på avfallshåndtering og avfallsregelverket hos havneierne. Ressursene våre til å følge opp dette resultatmålet er de samme som skal levere på forventninger om økt aktivitet på tilsyn og tillatelser, og derfor blitt nedprioritert.

Kvaliteten på de avfallsplanene som vi får inn til behandling er jevnt over lav og flere av disse er derfor avvist. Alle innkommende planer er behandlet innenfor fristen på 3 måneder.

Antall havner

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Antall havner	Antall godkjente planer
Antall havner som mangler en godkjent avfallsplan	437	500	63
Andel av innsendte avfallsplaner som er godkjent	86	149	63
Andel av innsendte planer som er regodkjent	0		

Status fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Rapport om status for arbeidet mot fremmede organismer.

Vi har i 2018 gjort en betydelig og god innsats på arbeidet med fremmede, skadelige arter. Vi har ferdigstilt en enkel, overordnet handlingsplan og jobber nå med en enkel informasjonsbrosjyre. Videre fikk vi i år 800 000 til tiltak, som er fordelt på både kartlegging og bekjempelse. Dette har i stor grad vært gjort i samarbeid med berørte kommuner.

Det er stadig flere kommuner og innbyggere som ønsker å bidra til dette arbeidet. På generelt grunnlag er kommunene presset på tid og ressurser, og arbeid med dette fagfeltet er pr. i dag i stor grad avhengig av ansatte med et spesielt engasjement rundt temaet. Den stadig økning i tildelte midler til arbeidet de siste årene har gjort oss i stand til å øke innsatsen, og vi mener det er viktig at trykket holdes oppe videre fremover.

Fremmede organismer

Art/artsgruppe	Type tiltak	Omfanget av tiltaket	Navn område	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Sum brukt
Kjempepringfrø	Bekjempelse	Oppfølging av kartlegging fra 2017	Alstahaug	Følgende gjennomført: åpent møte om bekjempelse, utarbeiding av tiltaksplan for seks grunneiere og tiltak på ti lokaliteter.	92 981
Hagelupin, kjempebjørnekjeks/tromsøpalme, rynkerose, kjempepringfrø, parkslirekne	Kartlegging	Kartlegging langs veinett/bebyggelse/påvirkede områder i hele kommunen	Beiarn kommune	Student engasjerer for å kartlegge seks fokusarter. Kartlegging prioritert fremfor bekjempelse for å få et best mulig grunnlag for videre bekjempelse. I tillegg til de seks fokusartene er også en rekke andre fremmedarter registrert.	70 000
Bjørnekjeksarter mfl	Bekjempelse	Saltstraumen og Bodøsjøen	Bodø kommune	Bodø kommune har bekjempet fremmedarter, primært bjørnekjeksarter, befaringer med kartlegging, diverse møter med organisasjoner og bedrifter	90 000
Slireknearter, kjempepringfrø, tromsøpalme	Kartlegging	Hele kommunen	Brønnøy kommune	Kartlegging av 40 nye forekomster, bekjempelsesforsøk av tromsøpalme av arbeidstreningsgruppa. Sprøyting av parkslirekne ikke gjennomført.	35 000
Tromsøpalme	Bekjempelse	Tre lokaliteter	Bø kommune i Vesterålen	Studenter engasjert til å bekjempe tromsøpalme i Vinjesjøen (startet i 2017), Ramberg og Nordahlstranda (nye i 2018).	83 877
Kjempepringfrø	Kartlegging	Hele kommunen	Nesna kommune	Nesna kommune har kartlagt og kartfestet kjempepringfrø. Lokalitetene er lagt inn i artsobs. Noen grunneiere har startet bekjempelse, men kommunen vil være nødt til å følge opp mer fremover.	10 000
Tromsøpalme	Kartlegging	Hele kommunen	Steigen kommune	Steigen kommune har engasjert Steigen hagelag til å kartlegge tromsøpalme/kjempebjørnekjeks i kommunen. Noen gamle, kjente lokaliteter er sjekket ut, og en del nye lokaliteter er lagt inn i artsobs.	20 000
Bekjempelse av tromsøpalme	Bekjempelse	To lokaliteter	Øksnes kommune	Øksnes kommune har engasjert to lokallag til å bekjempe tromsøpalme på kirkegårdene på hhv Reinøya og Barkestad. Lokalitetene vil følges opp og eventuelle nye oppslag tas fortløpende i fremtiden.	59 429
Parkslirekne	Kartlegging	Områder som kan ses fra offentlig og privat vei i hele kommunen	Sømna kommune	Kommunen har i samarbeid med NLR kartlagt områder som kan ses fra alle offentlige og de fleste private veier, boligfelt, hager og deponier. Det er totalt registrert ca 100 forekomster, men forventes likevel flere. Også andre arter enn parkslirekne er registrert. Kommunen ønsker å gå videre med bekjempelse av parkslirekne, kjempepringfrø, tromsøpalme og lupiner.	110 000
Kjempepringfrø	Bekjempelse		Vik i Saltdal	Fylkesmannen har engasjert lokal bedrift til å bekjempe kjempepringfrø i Vik i Saltdal kommune. Stor utbredelse langs bekker og strandlinje. Dette er det andre året og vi ser nedgang i utbredelsen. Prosjektet vil videreføres neste år.	148 309
Fremmede skadelige arter	Utarbeidelse av regional handlingsplan	Overordnet	Nordland	Vi har utarbeidet et en overordnet plan for bekjempelse av fremmede skadelige arter i Nordland. Planen beskriver status og gir prioritinger for det videre arbeidet.	0
					719 596

Myndighetspålagt overvåking i tråd med vannforskriften (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)**Rapportere på**

Rapport om gjennomført nødvendige pålegg knyttet til myndighetspålagt overvåking i tråd med vannforskriften pr. 31.12. 2018

Vi pålegger virksomheter kartlegging gjennom saksbehandlingen, dette gjelder alle delegerte bransjer/fagområder der det er utslipp til sjø. I tillegg er det gitt pålegg til virksomheter som ikke er under saksbehandling der vi ønsker en koordinert overvåking og spleiselag. Det er for tiden 4 fjorder som koordineres med overvåkningskrav . Noen fjorder overvåkes også frivillig av oppdrettsvirksomheter ift vanddirektivets krav.

Det skal rapporteres på fylkesmannens... (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlig styring av kommunesektoren etter retningslinjene i rundskriv H-2143.

Samordningsoppgaver blir forankret i embetsledelse og ledergruppe. Vi har ulike "påtversgrupper" i embetet som er tverrsektorielt sammensatt. Viktigste er kanskje plangruppen som møtes ukentlig internt og som har nært samarbeid gjennom planforum med fylkeskommunen og øvrig regional stat. Arbeidet med prosjektet om samordning av innsigelser og ordningen som ivaretar dette, bidrar også til en bedre samordning av regionale myndigheter. Vi har også tilsynsforum og klimagruppe i embetet. Kommunal planlegging er den viktigste arenaen for samordning av interesser. Gjennom fellesprosjektet "boligsosiale hensyn i helhetlig planlegging" samordner Fylkesmannen og Husbanken seg mot kommunene. Vi arbeider også med å samordne kommunal beredskap etter sivilbeskyttelsesloven med helsemessig beredskap i dialogen med kommunen og har kjørt felles kurs for kommunene. Vi arbeider med kommunebilder for aktuelle kommuner for å bedre kunne prioritere og målrette vår innsats ovenfor enkeltkommuner.

Vi viser til punkt 7.3.6.2.1 for nærmere beskrives av tiltak for samordning av tilsyn. Skjønnsmidler er brukt for å støtte opp under fellesprosjekter som kan bidra til å løse utfordringer for flere kommuner og regioner.

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av embetets tiltak for samordning av statlig tilsyn etter kommuneloven, herunder tilsyn fra andre tilsynsetater enn Fylkesmannen selv. Fylkesmannen skal kort opplyse om hva som er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsynene som er gjennomført. Fylkesmannen skal også gi en kort og overordnet vurdering av den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i sitt fylke, både generelt og når det gjelder enkeltkommuner. Med tilsynsbelastning menes blant annet om tilsynet krever mye ressurser i kommunen og om tilsyn er samordnet i tid.

Internt har vi en tilsynsgruppe med representanter fra alle avdelingene. Gruppen møtes jevnlig for å utveksle informasjon, ideer, tilsynsplaner, tilsynsmetodikk og for å samordne tilsynene. I arbeidet med tilsynsplaner er det spesielt fokus på det samlede tilsynstrykket mot enkeltkommuner. Som hovedregel skal det ikke være mer enn fire tilsyn i året for hver kommune, og 4 uker mellom hvert tilsyn. Vi har tidligere år hatt kontaktmøter med Mattilsynet og Arbeidstilsynet med tilsyn som tema. I disse møtene har vi utvekslet informasjon, tilsynsplaner og undersøkt muligheten for koordinering på bakgrunn av tilsynsystema. Erfaringen har vært at det har vært vanskelig å finne felles tema, og at koordinering i tid og rom kompliseres av at andre etaters tilsynskalender er fastsatt før fylkesmannen får sitt oppdrag. I 2018 var det planlagt et slikt møte, men dette ble utsatt til 21.02.2019 og gjennomføres i samband med felles tilsynsseminar.

Læringsaspektet ved tilsynene har stort fokus i alle avdelingene, og det benyttes forskjellig metodikk.

Helse- og omsorgsavdelingen bruker blant annet konferanser som en arena for å videreformidle funn fra tilsyn. Funnene brukes også for å gi innspill til tema på nettverksamlinger, som for eksempel demensnettverk.

Sosial- og vergemålavdelingen videreformidler også funn fra tilsyn på konferanser, og tematiserer funn i barnevernledernetverket. Sluttmøtet brukes også som en arene for at funnene fra tilsynet fullt ut forstås, og leder til læring.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen bruker også konferanser og nettverk for å tematisere funn, og bruker også funnene for å kanalisere deltakelse i nasjonale satsninger og veilederkorps. Her brukes også i stor grad egenvurdering i forkant av tilsyn (Reflex) som en aktiv del av læringskjeden.

Kommunal- og beredskapsavdelingen har spesielt fokus på tilsyn som en av flere tiltak for å oppnå forbedring. Her brukes tilsyn også som en del av oppfølgingen av de mange interkommunale fellesprosjektene i fylket, på den måten at man organiserer tilsynene regionvis i samsvar med samarbeidsområder. Tilsynet blir dermed en måte å måle effekt av gjennomførte prosjekter.

Tilbakemeldingen på tilsyn fra kommunene er i hovedsak positiv.

Fylkesmannen skal rapportere på... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på det generelle veiledningsarbeidet om kommuneøkonomi, herunder hvilke tiltak som er iverksatt for å rapportere inn korrekte KOSTRA-data til riktig tid og veiledning til kommunene om bruken av disse dataene til styring i kommunene.

Viser til rapporteringspunkt 3.1.1.11.

Fylkesmannen har gjort flere tiltak for å bidra til økt kvalitet i KOSTRA-rapporteringen. Det er imidlertid utfordrende å vite hvem SSB har vært i kontakt med, da vi ikke får kopi av de henvendelser som går mellom SSB og kommunene i Nordland. Flere kommuner er sene med å rapportere inn data, og disse forsøker vi å kontakte via mail og telefon, slik at de både vet at vi følger med og at de purres. En annen utfordring, er at det ikke finnes noen sentral oversikt over hvem som er rapporteringsansvarlige i kommunene. Derfor er det som oftest kommunenes økonomisjef vi er i dialog med via mail og telefon.

Vi ser at det er en stor jobb å oppnå en god kvalitet i KOSTRA-rapporteringen, og da spesielt innen eiendomsforvaltningsområdet som KMD har et spesielt fokus på.

I økonomisjefsamlingen både i 2017 og 2018 var KOSTRA, kvalitet i data og bruk av KOSTRA-data tema. Vi ser imidlertid ikke at dette har bedret kvaliteten nevneverdig, og vil selvsagt jobbe videre med dette.

Fylkesmannen bruker KOSTRA-data i vår dialog med kommunene, og vi ser at også KS benytter i stadig større grad tilgjengelige data i konferanser og ved deltagelse i Utviklingsnettverk.

Det skal rapporteres særskilt om... (fra kapittel 7.3.6.3.2 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK, herunder hvordan pedagogiske (veiledning), juridiske (lovlighetskontroll og lånegodkjenning) og økonomiske (skjønn) virkemidler er benyttet.

Det var registrert 9 kommuner i ROBEK ved inngangen til 2018. Disse kommunene var Brønnøy, Meløy, Saltdal, Steigen, Hamarøy, Tysfjord, Ballangen, Flakstad og Moskenes. I april ble Meløy meldt ut og kommunene Flakstad og Brønnøy ble meldt ut i juni måned. Det gjenstår nå ved årsskiftet 6 kommuner, og vi har forventninger om at 2 til 3 av disse kan meldes ut i 2019.

Fylkesmannen har hatt en tett oppfølging av samtlige kommuner som er på ROBEK. Dette har skjedd ved kommunebesøk, deltagelse i kommunenes budsjettseminarer og kommunenes besøk hos Fylkesmannen.

Fylkesmannen gjennomfører automatisk lovlighetskontroll av budsjettvedtakene til samtlige kommuner som er på ROBEK. Videre skal samtlige låneopptak godkjennes innen de rammene vi tillater kommunene å ta opp lån til, og vi følger opp kommunenes arbeid med den forpliktende plan.

Kommunene skal også rapportere økonomutviklingen jevnlig gjennom året.

I samarbeid med KS, har fylkesmannen arrangert et Utviklingsnettverk for kommunene Tysfjord, Hamarøy, Steigen, Moskenes, Saltdal og Meløy. I tillegg har Narvik kommune vært med, siden Tysfjord kommune deles med virkning fra 01.01.2020. Dette nettverket er en videreføring av tidligere arrangerte ROBEK-nettverk, der vi har sett gode resultater ved at de fleste av kommunene har gjenfunnet økonomisk handlefrihet og kommet ut av ROBEK.

Fylkesmannen har konkret fulgt opp enkeltkommuner som er på ROBEK på følgende måte:

Steigen Vi har vært tre ganger i kommunen gjennom 2018 og ordfører og rådmann har sammen eller hver for seg vært 3 ganger hos fylkesmannen for å orientere og få råd- og veiledning. Fylkesmannen var deltager under kommunens budsjettseminar og vi har videre hatt en tett og løpende dialog gjennom året med rådmann og økonomisjef. Kommunen har jevnlig rapportert status og oppfølging av den forpliktende plan.

Moskenes Vi har vært to ganger i kommunen og hatt møter med kommunestyret og kommunenes administrative ledelse. Moskenes har hatt en tett oppfølging via rådmann og økonomisjef gjennom året. Kommunen har 1 skole, 1 barnehage, ett sykehjem osv. Kommunen har imidlertid svært store utfordringer med ressurskrevende tjenester, der helse og omsorgssektoren i 2017 tok 55,5 % av kommunebudsjettet. Beregninger som kommunen har gjort for de ressurskrevende tjenester alene for 2019, viser en brutto driftsutgift på 34,6 mill. kroner og kommunens egenandel er da beregnet til ca. 19,2 mill. kroner kun til disse brukerne.

Hamarøy Vi har vært en gang i kommunestyret i 2018 og ordfører, rådmann og økonomisjef har sammen eller hver for seg vært 3 ganger hos fylkesmannen for å orientere og få råd- og veiledning. Videre har vi hatt en tett og god dialog og oppfølging gjennom året via telefon, mail og økonomirapportering og fremdrift med arbeidet om å følge den forpliktende plan, både med ordfører, rådmann og økonomiavdelingen. I tillegg deltar Hamarøy i utviklingsnettverket hvor vi møtes jevnlig.

Tysfjord

Vi har vært tre ganger i kommunen gjennom 2018 og ordfører og rådmann har sammen eller hver for seg vært 3 ganger hos fylkesmannen for å orientere og få råd- og veiledning. I tillegg har vi møtt kommunen jevnlig på arenaer som Utviklingsnettverk (to ganger), kommunereformmøter og oppfølgingsmøter ifm overgrepssaken i Tysfjord - i alle disse møtene har økonomi også vært et tema. Videre har vi, pga av kommunens spesielle økonomiske situasjon, gjennomført ukentlige statusmøter med rådmannen pr tlf hvor økonomi har vært en av flere faste temaer. Fylkesmannen har for å bygge opp under arbeidet med å komme i økonomisk balanse bidratt til å finansiere faglig bistand fra Narvik kommune og ansettelse av assisterende rådmann fra oktober 2018.

Ballangen Vi har hatt en tett og god dialog og oppfølging gjennom året via telefon, mail og økonomirapportering og fremdrift med arbeidet om å følge den forpliktende plan. Kommunen var en del av det forrige utviklingsnettverket og har jobbet meget godt med å gjenvinne økonomisk kontroll. Meldes ut av ROBEK ved regnskapsavleggelse 2018.

Saltidal Fylkesmannen har vært i møte med kommunestyret og administrativ ledelse i Saltidal kommune. Videre har vi hatt en tett og god dialog og oppfølging gjennom året via telefon, mail og økonomirapportering og fremdrift med arbeidet om å følge den forpliktende plan.

Meløy Vi har vært en gang i kommunestyret, og møtt kommunen to ganger ifm med Utviklingsnettverk. Har også hatt jevnlig oppfølging pr tlf, mail og gjennom økonomirapportering. Kommunen ble meldt ut av ROBEK i 2018 på bakgrunn av regnskap 2017.

Kommuner som fylkesmannen mener står i fare for å miste sin økonomiske handlefrihet og dermed komme inn i ROBEK, er Alstahaug og Fauske. Disse kommunene ved ordfører, rådmann og økonomisjef har vært invitert til møte med Fylkesmannen. I tillegg har Fylkesmannen vært tilstede i kommunestyret i Alstahaug kommune for å uttrykke sin bekymring for utviklingen i kommunens økonomi, og de konsekvenser dette kan medføre. Ingen av disse kommunene ser ut til å bli registrert inn i ROBEK nå i 2019.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Den fylkesvise skjønnsrammen for Nordland i 2018 var 109,5 mill. kroner, og fylkesmannen har delt den i tre kategorier, ordinært skjønn, prosjektskjønn og tilbakeholdt-/kriseskjønn.

I kategorien ordinært skjønn melder kommunene inn skriftlig om de har vesentlige utgiftsbehov som ikke er kompensert gjennom inntektssystemet, samt om de har store utfordringer innen barnevern, sosialtjenester og ressurskrevende tjenester. Disse tilbakemeldingene blir vurdert av fagavdelingene ved embedet og danner grunnlaget for tildeling av skjønnsmidler. Det ble gitt til sammen 84,5 mill. kroner (inkludert DAA-midler til Bodø kommune) i skjønnsmidler til ordinært skjønn, og 17,4 mill. kroner i prosjektskjønn via ISORD. Resterende beløp ble holdt tilbake og fordelt ved siste tildelingsrunde.

I kategorien prosjektskjønn ble kommunene invitert til å søke om prosjektskjønnsmidler til fornyings- og innovasjonsprosjekter innen tre satsningsområder;

Velferdsteknologi, akuttberedskap innen barnevern og kommunal beredskapsplikt. Kommunene ble oppfordret til å gå sammen om større prosjekter, slik at de kan dra nytte av en større organisasjon for å utvikle og implementere nye løsninger på likelydende utfordringer.

Det kom inn 106 søknader om prosjektmidler på til sammen 72,4 mill. kroner via prosjektskjønnsdatabasen ISORD. 37 prosjekter fikk skjønnsutdeling. I dette antallet ligger det også flerårige prosjekter fra tidligere år.

Overføringsverdi mellom kommunene er et viktig moment, og det stilles krav til at kommunene må dokumentere og rapportere resultatene av prosjektene.

Ingen av disse prosjektene er ferdigstilt enda, men det synes gjennom undervegsrapporteringen å være en positiv fremdrift på prosjektene. Rapporteringsfrist vil være 1. juni 2019 for de prosjekter som fikk tildelt midler i 2018. Rapportene blir gjort tilgjengelig i ISORD.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

Ingen saker hadde habilitet eller lukking som terma

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	3	3	6
På eget initiativ	1	0	1

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.5.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal gi en kortfattet omtale av hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om.

habilitet, regler om fritak for verv, regler om suppleringsvalg, spørsmål knyttet til vertskommunesamarbeid, saksbehandlingsreglene i folkevalgt organ, åpne/lukkede møter, kontrollutvalg

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.5.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Dette er beskrevet for Nordlands del i NIVI rapport 2018:5 på oppdrag fra KMD. På de flere av de områdene som er omtalt i rapporten har Nordland noen færre samarbeid sammenliknet med Trøndelag og Møre og Romsdal. Det samarbeides likevel på mange områder. Behovet er likevel stort, særlig for småkommunene, dersom kommunene skal kunne levere gode tjenester til innbyggerne.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Behandlet 28 innsynsklagesaker. Klager gitt helt eller medhold i 17 saker.

Det bemerkes at flere av sakene er svært omfattende.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlige innsigelser, **herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog**. Rapporten skal omfatte informasjon om antall planer møtt med innsigelse fra statlige etater inklusiv fylkesmannen, antall planer møtt med innsigelse bare fra fylkesmannen og antall planer der innsigelser fra andre statsetater er avskåret.

Innsigelser

Det har vært 119 plansaker på offentlig ettersyn (saker etter pbl § 12-14 annet ledd er ikke telt med) og av disse er 24 møtt med innsigelser. FMNO har telt med saker (og innsigelser) som er på 2. gangs ettersyn.

Av 7 kommuneplaner på høring er 5 møtt med innsigelse, hvorav 1 fra annen statlig etat (Kystverket).

Av 110 reguleringsplaner på høring ble 19 møtt med innsigelse, hvorav 15 av andre statlige etater. FMNO selv fremmet innsigelser i 12 reguleringsplansaker.

Samordning

FMNO har samordnet innsigelser i 16 plansaker, hvorav en kommuneplan. Ingen innsigelser er avskåret.

I 6 av sakene med innsigelse fra annen statlig etat tok FMNO initiativ til å finne løsning innenfor høringsfristen, slik at innsigelsen ikke ble fremmet for kommunen. FMNO fremmet dermed 10 innsigelser fra andre statlige etater for kommunen.

Dialog

Dialog og løsning i høringsperioden: I enkelte tilfeller ser vi gode muligheter for at saken kan finne en løsning innenfor høringsfristens utløp. Typisk tilfelle er krav om inntak av rekkefølgebestemmelser som sikrer de interesser som er grunnlaget for innsigelsen, for eksempel

høyderestriksjoner rundt flyplasser og opparbeidelse av lekeplass. Framskaffing av geoteknisk rapport som dokumenterer sikker byggegrunn har vi også eksempler på. 6 innsigelser FMNO har mottatt har blitt løst før høringsfristen utløp og er dermed ikke fremmet for kommunen.

Veiledning og dialog om planløsning etter at I er framsatt: FMNO og andre statlige etater i Nordland har innarbeidet i sin felles rutinebeskrivelse at en innsigelse alltid bør veilede om forslag til løsning når innsigelse fremmes. Det vil si angi hva kommune kan foreta seg for å imøtekomme innsigelsen.

Etter høringsfristens utløp gjennomføres det gjerne dialog mellom kommunen og innsigelsesorganet om planløsning som imøtekommer innsigelsen.

En gjennomgang av framsatte innsigelser i 2018 viser at 12 har funnet sin løsning i denne fasen.

Formelle dialogmøter: Når det er fremmet en innsigelse tilbyr FMNO, som et alternativ til mekling, å legge til rette for et dialogmøte der partene kan drøfte innsigelsen og mulige løsninger. Det føres referat fra møtet.

Det ble gjennomført 3 formelle dialogmøter i 2018. I en reguleringsplansak var dialogmøtet politisk bestilt, og resultatet dannet grunnlag for et vedtak som tok innsigelsen til følge. I en kommuneplansak måtte det i tillegg gjennomføres mekling før innsigelsene ble løst. I den tredje (kommuneplan med flere innsigelser) ble dialogmøtet initiert av kommunens planavdeling og alternative løsninger ble drøftet. Vi vet ikke endelig utfall men trolig vil flere av innsigelsen finne sin løsning.

Mekling

Det ble gjennomført 4 meklingsmøter i 2018. Av disse er 2 saker oversendt KMD da det ikke fullt ut ble funnet løsning. De to andre er i prosess for å finne løsning.

Samordning av statlige innsigelser

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat
Antall planer på offentlig ettersyn hvor fylkesmannen har samordnet uttalelser med statlige innsigelser	16
Antall innsigelser som er fremmet	24
Antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene	6
Antall innsigelser som er avskåret	0

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

behandlet 113 saker

ikke avgjort innen 12 uker 57

gjennomsnitt saker ikke avgjort innen 12 uker 55 dager

selv forlenget fristen 1

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
113	28	57	55	0	1	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere plansaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Behandlet 19 klager på reguleringsplan.

Gjennomsnitt saksbehandlingstid 112 dager.

Medhold helt eller delvis 2 saker

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	19
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	112
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	13
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	2

Tiltak for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunen (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)**Rapportere på**

Beskriv minst to tiltak gjennomført av flere regionale aktører under fylkesmannens ledelse for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunene.

Det ble gjennomført en Husbank-konferanse i Bodø i april 2018 hvor bla. fylkesmannen i Nordland og Bodø kommune bidro i planlegging og gjennomføring. Hovedtema var brukermedvirkning, sårbare barn og unge, aldrende befolkning og vanskeligstilte på boligmarkedet.

I tillegg er det gjennomført flere møter og work-shop i prosjekt "Boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging" der Husbanken, fylkesmannen, "brukerstemmen i nord" (som er et samarbeidsprosjekt mellom de 2 interesseorganisasjonene RIO og MARBORG) og en kommunerepresentant er med i arbeidsgruppen.

Boligsosiale problemstillinger i kommunene

Tiltak 1: Boliger og oppfølgingstjenester for mennesker med rusavhengighet og psykiske lidelser	Tiltak 2: Egnede boliger for vanskeligstilte barnefamilier	Ev. tiltak 3 eller flere
4	2	

Tiltak 1: Prosjektet Boligsosiale hensyn i kommunal planlegging i Alstahaug, Vågan, Sortland og Fauske. Tiltak 2: HOLF prosjektet i Bodø og Rana

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall lærlinger i 2018. Det skal også framgå innenfor hvilke fag.

Vi hadde fire lærlinger i 2018. To innen IKT driftsteknikerfaget, en i byggdrift og en i media- og kommunikasjonsfaget.

Rapportering på fellesføring 2018 (fra kapittel 7.3.6.12.1 i TB)**Rapportere på**

Embetet skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet. Se kap. 4.1 Fellesføringer 2018

Vi følger statens regelverk for anskaffelser. I tillegg har vi utarbeidet et eget internt regelverk som beskriver rutiner for våre innkjøp. Etter hvert som våre gamle kontrakter løper ut, går vi over til å bruke rammeavtalene som Statens innkjøpsentral har inngått. Vi har i 2018 inngått en større kontrakt - om nye lokaler. Her har vi brukt Statsbygg som rådgiver og kvalitetssikrer i anbudsprosessen. Når det gjelder områder der vi vurderer at det kan være fare for f.eks sosial dumping, kontrollerer vi at det foreligger relevante arbeidskontrakter. Vi foretar også stikkprøvekontroll av timelister.

Regjeringens inkluderingsdugnad (5 % målet) (fra kapittel 7.3.6.13.1 i TB)

Rapportere på

I årsrapporten skal Fylkesmannen redegjøre for hvordan rekrutteringsarbeidet har vært innrettet for å nå 5 %- målet og målene for inkluderingsdugnaden, jf. Rundskriv H-3/18 sendt ut juli 2018.

FMNO har ikke ansatt noen med hull i CV eller funksjonsnedsettelse i perioden. Årsaken er kvalifikasjonsprinsippet og manglende kandidater som kan omfattes av dugnaden.

Kort beskrivelse av aktiviteten... (fra kapittel 7.3.7.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

33 samfunn mottok tilskudd for til sammen 4878 medlemmer. 4 samfunn som søkte fikk avslag.

Et samfunn slettet hos Fylkesmannen.

Det ble opprettet 3 nye samfunn.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.7.2.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Behandlet 95 askespredingssaker hvorav 82 søknader ble innvilget

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.7.3.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Ramberg i Flakstad kommune og Ballstad i Vestvågøy ble godkjent som "typisk turiststed" for en del av året. Brønnøysund i Brønnøy kommune og Husøy på Træna fikk avslag.

Det ble innvilget to dispensasjoner for å holde utsalgssted søn- og helligdagsåpent

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven, jf. VØI pkt. 5.3.2 og bakgrunnsinformasjon (metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har gjort på bakgrunn av de valgte kildene. Fylkesmannen skal sende inn foreløpig tilsynsrapport fortløpende i eget skjema på FM-nett.

Vår risikovurdering baserer seg på data fra BASIL, Skoleporten, GSI, klagesaker og henvendelser som alle plasseres i et skjema. Det gjøres deretter en vurdering totalt på hver kommune basert på lav, moderat og høy risiko, på barnehage og skole. Dette er utgangspunkt for vurdering av tiltak, herunder tilsyn.

Det ble gjennomført 3 tilsyn på skolemiljø i 2018. Alle disse ble gjennomført på bakgrunn av risikovurderinger basert i hovedsak på det vi så i klagesaker og henvendelser fra foresatte. I alle disse 3 kommunene så vi mangler i oppfølging av aktivitetsplikten, og manglende systematisk og forebyggende arbeid.

Det ble gjennomført kombinert tilsyn med spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning barnehage/skole med 1 kommune basert på henvendelser og vår veiledning av kommunen. I tillegg var det mangelfull vedtakskompetanse i innsendte klagesaker.

Det ble gjennomført 1 tilsyn med spesialundervisning i videregående skole. Dette baserte seg på innsendte søknader om fritak fra vurdering med

karakter i fremmedspråk som viste at det i liten grad ble tilbudt/utredet behov for spesialundervisning. I tillegg var det kommet inn bekymringer fra PP-tjenesten.

Det ble gjennomført tilsyn med en kommune på skolens arbeid med elevenes utbytte. Her ble det gjort vurderinger ut i fra kommunens resultater på nasjonale prøver over tid, vår veiledning og henvendelser fra foresatte og kommunen.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage(kun særskilte tilfeller)/skole	Tema for tilsynet	Stedlig/skriftlig	Antall poeng	Delt tema(er) i tilsynet (skriv inn alle dersom flere).	Dato for åpning av tilsyn	Dato for foreløpig tilsynsrapport	Status tilsyn per 31.12	Er foreløp rapport sendt t Udir
Barnehage	Brønnøy		Egenintiert	Skriftlig	2	Kommunalt tilskudd til private barnehager	01.02.18		Enkeltvedtak med pålegg	Nei
Barnehage	Vestvågøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Stedlig	4	Retten til spesialpedagogisk hjelp, samarbeid med barnets foreldre, pedagogisk-psykologisk tjeneste, sakkyndig vurdering, vedtak om spesialpedagogisk hjelp	26.01.18	24.04.18	Avsluttet	Nei
Barnehage	Vevelstad		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, Barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager	Stedlig	7		13.03.18	03.05.18	Avsluttet	Nei
Barnehage	Lødingen		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, Barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager	Stedlig	3	Utdanningskravet for styre og pedagogiske ledere, adgang til å gi midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet	11.09.18	14.12.18	Foreløpig rapport	Nei
Barnehage	Hattfjellidal			Skriftlig	2	Utdanningskravet for styre og pedagogiske ledere, adgangen til å gi midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet	26.09.18	19.12.18	Foreløpig rapport	Nei
Opplæring	Vågan		Skolemiljø	Stedlig	5	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre	20.12.2017	23.02.2018	Avsluttet	Nei
Opplæring	Vestvågøy		Spesialundervisning	Stedlig	7	Skolens plikt til å planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen, Skolens plikt til å undersøke og fatte vedtak om spesialundervisning, Plikten til å utarbeide sakkyndige vurderinger	31.01.2018	24.04.2018	Avsluttet	Nei
Opplæring	Vestvågøy		Spesialundervisning	Stedlig	7	Skolens plikt til å planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen, Skolens plikt til å undersøke og fatte vedtak om spesialundervisning, Plikten til å utarbeide sakkyndige vurderinger	31.01.2018	24.04.2018	Avsluttet	Nei
Opplæring	Leirfjord		Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen,	Stedlig	5	Skolens arbeid med opplæringen i fag, Undervisningsvurdering for å øke elevenes utbytte, Skolebasert vurdering, Forvaltningskompetanse – generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak	19.03.2018	25.06.2018	Endelig rapport	Nei
Opplæring	Fauske		Skolemiljø	Stedlig	5	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø	20.03.2018	20.06.2018	Endelig rapport	Nei

Opplæring	Nordland fylkeskommune		Spesialundervisning. Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen,	Stedlig	6	Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Ha et forsvarlig system for å følge opp skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Skolens plikt til å undersøke og fatte vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning. Oppfylle kravene til enkeltvedtak om spesialundervisning. Ha et forsvarlig system for å følge opp skolens arbeid med å undersøke og fatte vedtak om spesialundervisning	16.08.2018	22.10.2018	Endelig rapport	Nei
Opplæring	Narvik		Skolemiljø	Stedlig	5	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre	20.08.2018	11.12.2018	Foreløpig rapport	Nei

Rapportering av antall meldte skolemiljøsaker (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall meldte skolemiljøsaker til embetene som håndhevingsmyndighet, resultat av behandlingen og saksbehandlingstid.

Vi har mottatt 81 meldinger om skolemiljø. Ved avslutning av 2018 hadde vi fremdeles 23 under behandling. Vi avviste 2 saker, 11 ble trukket, 7 har oppfylt aktivitetsplikten og 13 har brutt aktivitetsplikten. De øvrige sakene har vi veiledet skole/hjem. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på de vi faktisk behandlet i 2018 var 51 kalenderdager.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Vi har hatt en liten reduksjon i klagesaker på grunnskoleområdet i forhold til i fjor. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har økt fra 7 til 8 uker. Dette skyldes at vi har hatt noen særlig vanskelige enkeltsaker, og at vi har hatt noen utfordringer med å gjenoppbygge kompetansen på barnehageområdet. Barnehagesakene trekker opp gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Når det gjelder klage på standpunkt mottok vi færre saker på karakter og flere på orden/oppførsel sammenlignet med i fjor. Antallet opphevelser har gått noe ned, mens antallet stadfestelser har gått noe opp. Denne endringen kan skyldes regionale fagdager i 2017 og tilsyn med elevenes utbytte av opplæringen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 6 dager. Vi er der vi skal være med tanke på vårt mål om at elevene skal få gjennomført eventuell ny vurdering, før inntaksfristen til videregående opplæring.

Antallet skyssaker har gått betraktelig ned i forhold til i fjor og tidligere år. I samtlige saker har vi stadfestet underinstansens vedtak. Dette skyldes mindre saksbehandlingsfeil fra fylkeskommunen, og grundigere saksbehandling og -utredning av fra kommunene. Gjennom tidligere klagesaksbehandling med periodevis mye opphevelser, samt samtaler i forkant av og underveis i vår behandling, har vi vært med på å påvirke fylkeskommunen og kommunene.

På barnehageområdet får vi fortsatt flest klagesaker om tilskudd til private barnehager. Vi er bekymret for at vi ikke får flere klager knyttet til spesialpedagogisk hjelp. BASIL-tall viser at det er forholdsvis mange barn under opplæringspliktig alder som mottar slik hjelp. Dette er et område hvor vi skal følge nøye med, gjøre risikovurderinger og eventuelt føre tilsyn for å få en bedre kjennskap til hvordan spesialpedagogisk hjelp håndteres i Nordland.

Av den øvrige saksmengden, ser vi en økning i saker om fritak fra taushetsplikten i opplæringsloven og barnehageloven. Denne økningen kan vi imidlertid håndtere.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	5	0	4	1	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	2	0	2	0	0
Barnehageloven § 19 g	0				
Barnehageloven § 19 h	0				
	7	0	6	1	0

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	46	0	17	29	0
Standpunkt i orden og oppførsel	6	0	6	0	0
Særskilt språkopplæring, § 2-8	2	0	0	2	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	3	0	0	3	0
Spesialundervisning, § 5-1	11	0	6	4	1
Skyss, § 7-1	4	0	4	0	0
Skoleplassering, § 8-1	7	0	7	0	0
Fysisk skolemiljø, § 9a-2	1	1	0	0	0
Sum	80	1	40	38	1

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	4	0	2	2	0
Inntak, § 3-1 sjettede ledd	1	1	0	0	0
	5	1	2	2	0

Status på samarbeidsarena og kompetanseutviklingstiltak for skole (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en status på etableringen av samarbeidsarena mellom skoleeiere og UH-institusjoner, med sikte på kompetanseutvikling i grunnopplæringen. Fylkesmannen skal redegjøre for hva som er nyttige erfaringer og utfordringer i dette arbeidet. Fylkesmannen skal gi en beskrivelse av de tiltakene som er lagt til rette innenfor fagfornyelse, skolemiljø og andre relevante tiltak som inngår i kompetansemodellen.

Det er 7 regioner som samarbeider med Nord universitet og 1 region som samarbeider med Høgskolen Innlandet (SEPU). I de fleste av disse samordnes innsatsen og samarbeid med UH av RKK.

Samtlige regioner deltar i samarbeidsforum på fylkesnivå. I tillegg er fylkeskommunen, UH, KS og lærerorganisasjoner med. Forumet koordineres og driftes av FMNO. Det er gjennomført 3 møter i forumet i 2018. Forumet har i tillegg arrangert oppstartskonferanse i februar og workshop om fagfornyelsen i oktober 2018. Forumet har også planlagt konferanse februar 2019.

Det har vært nødvendig å bruke lang tid på forarbeid og analysearbeid i de ulike kommunene/regionene. Dette er gjort i samarbeid med UH (Nord universitet). Samtlige regioner rapporterer om at samarbeidet med UH nå er godt, og arbeidet ut ifra behovene er kommet i gang i alle kommuner. Det har vært utfordrende å finne fylkeskommunens plass i samarbeidsforumet, men de har deltatt. Det økonomiske aspektet har vært noe utfordrende. Tiltakene som er igangsatt, krever at midler tilføres forutsigbart over flere år. Det er vanskelig å gjøre prioriteringer for videre arbeid etter at første runde med tiltak er gjennomført ca. 2020-2021. En tanke kan være å legge midlene ut i 2- eller 4-årsbolker.

I alle regionene er nettverk for ledere og lærere sentrale arbeidsformer. UH følger disse opp. Andre tiltak er:

- ekstern skolevurdering

- deltakelse i Inkluderende barnehage- og skolemiljø pulje 3
- oppfølging av enkeltskoler fra UH
- LP-modell
- begynneropplæring (særlig lesing)
- deltakelse i språk- og realfagskommune satsingene
- IKT (pedagogisk bruk)
- fagfornyelsen (alle kommuner har laget plan for dette)

Regionale tilbud i KFK sees i sammenheng med de ulike tiltakene i regionene. Det er også samarbeid mellom Nord universitet, FMNO og KS for å se på andre relevante tilbud som kan gis.

Status på samarbeidsarena og kompetanseutviklingstiltak for barnehage (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en status på etableringen av samarbeidsarena for barnehagemyndighet, barnehageeiere og UH-institusjoner. Fylkesmannen skal redegjøre for hva som er nyttige erfaringer og utfordringer i dette arbeidet, og gi en helhetlig status på kompetanseutvikling på barnehagefeltet i fylket i henhold til tiltakene i revidert kompetansestrategi for barnehage (2018-2022).

Fylkesmannen skal også rapportere i tabell på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

Rapporteringskravet er splittet i to (se kapittel 7.3.8.8) av tekniske grunner for å koble riktige tabeller til årsrapporteringen.

Vi har i 2018 arbeidet med å etablere et samarbeidsforum for fylket. Vi har hatt informasjons- og dialogmøter gjennom året med aktørene i barnehagesektoren for å få innspill til prosessen og de ulike regionenes ståsted og behov i det videre arbeid. Samarbeidsforumet i Nordland består av aktører fra Nord Universitet, Regionale komptansekontor som representerer kommunene i fylket, PBL(Private Barnehagers Landsforbund), og tre arbeidsorganisasjoner og de to største byene i Nordland Bodø og Rana som ikke er innlemmet i samarbeidet til de regionale kompetanse kontorene. Vi har også valgt å ha med oss PBL da de kjenner godt til de private barnehagene, i Nordland er 50% av barnehagene private. Antallet er 17 aktører og er et stort forum, i tillegg har vi etablert et arbeidsutvalg på seks deltakere som representerer alle aktørene. De fleste aktører i forumet har vi hatt et godt samarbeid om kompetanseutvikling i lengre tid, og det har vært naturlig å fortsette samarbeidet da de har god kunnskap om kompetanseutvikling og god kjennskap til barnehagene i hele fylket. Fokus har vært kartlegging av kompetanse behov og hvordan samarbeidsforumet kan bidra til samskaping og gjensidig læring som endrer og utvikler kvaliteten og praksis i barnehagene.

Vi har gjennomført tre regionale fagkonferanser i fylket der tema var rammeplan og regional ordning for kompetanseutvikling for barnehage i samarbeid med Utdanningsdirektoratet. De fleste kommuner med barnehagemyndighet deltok, og i tillegg deltok mange styrere fra barnehagene. Vi fikk gode innspill til videre arbeid med kompetansestrategien, vi møter mange og får god informasjon om både barnehagemyndighetens, barnehageeier og barnehagens prosesser, utfordringer og pedagogisk arbeid.

Ordningen skal gi økt medvirkning i planlegging, prioritering, bruk av midler og igangsetting av tiltak som skal sikre økt kompetanseutvikling i barnehagene.

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Andel deltakere fra kommunale barnehager	Andel deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	340 000	30	13 %	7 %
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere				
Kompetanseutviklingstiltak for samisk	150 000	36	60 %	40 %
Økonomisk tilrettelegging	2 148 700	43	63 %	37 %

Økonomisk tilrettelegging; midler barnehager som har ansatte som tar barnehagelærerutdanning via ABLU og noen på SBLU. Til fagbrev BUA har vi brukt noe av midlene tiltenkt impl av rammeplan.

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	3 870 300
Andel barnehagemyndigheter som har fått midler	100 %
Andel kommunale barnehager som deltar i tiltak	0 %
Andel ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: språkmiljø	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: realfag	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: barn med særskilte behov	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	0 %
Andel barnehager deltatt på tema: annet	0 %

Årets kompetansemidler er tildelt ut fra årsverk i barnehagene i den enkelte kommune. Dette inkluderer private og kommunale barnehager. Alle regioner har levert kompetanseplaner som inneholder de aller fleste tema i tabellen, men vi har ikke detaljert oversikt over hvor mange som har deltatt på de ulike tema.

Rapportering på forvaltning av tilskuddsordningene (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Årsrapporten skal inneholde en egenvurdering av hvordan embetene forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene og gjeldende regelverk. Fylkesmannen skal redegjøre for eventuelle avvik i utføringen av forvaltningen og gi en omtale av iverksatte tiltak.

Tilskuddsordningene forvaltes i tråd med regelverket. Vi har gode rutiner for søknader og refusjoner som blir offentliggjort i brev til kommunene og på våre hjemmesider. Det er god kompetanse i embetet, og avdelinga får god støtte fra bl a kommunalavdelinga som har god kompetanse på kommuneøkonomi.

Vi har ingen avvik mht forvaltningen.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen per 31.12.2018, antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2018, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.
- Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning
- Ressurser avsatt til kontrollarbeid

Reindrift inngår i landbruks- og reindriftsavdelinga med 4,4, årsverk.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2018	26.8
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2018	4.4
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2018 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	3.5
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2018 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	0.3
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2018 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	8.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2018 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	4.0
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2018	35.0
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2018	52.2

For kontrollen på reindriftsområdet var det i tillegg hentet inn 10 tellere fra Finnmark som deltok i reintellinga i Saltfjellet reinbeitedistrikt.

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett... (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett, herunder omfang (kilometer/kroner) for nybygging, ombygging og vedlikehold av skogsvegnettet.

I Nordland bruker vi 60 % tilskudd til bilveier og 40 % til traktorveier. Satsene avvikes sjelden, men skogbruksandelen blir vurdert og justert.

Vi registrerer at de siste åra har interessen for nybygging av bilveier vært liten. Det meste er nå ombygging av eldre bilveier og oppgradering av traktorveier til bilveier. I skogreisingsstrøkene har mange traktorveier blitt bygget med en linjeføring som gjør at de lett kan oppgraderes til bilvei når skogen har blitt hogstmoden.

Den svake interessen for bygging av bilveier tror vi skyldes særlig to forhold: Skogeier har fjernet seg fra skogen sin, og driftsapparatet har kort tidshorison, slik at man venter ikke på en eventuell veitbygging, men hogger det man får tak i uten vei.

Vi har fokus på å bygge avkjøringer fra offentlig vei slik at tømmerbiler ikke må stå på trafikkert vei for å laste tømmer.

Tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett

Skogsbilveier - type tiltak	Veilengde (km)	Tilskudd (kr)	Skogfond (kr)
Nybygging	0.2	109 635.0	80 365.0
Ombygging	8.7	1 666 176.0	1 178 686.0
Vedlikehold	0.0	0.0	180 000.0

Gjelder ferdigstilte veier. "Skogfond" tilsvarer egenandelen, som kan være dekket av andre kilder enn skogfond.

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5.
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Nordland er et fylke med lange avstander og betydelige forskjeller i kommunenes landbruksfaglige ressurser. Det er avholdt AR-5 feltkurs i Vesterålen i 2018. Fylkesmannen har stadige forespørsler fra kommunene vedrørende arealgrunnlaget for produksjonstilskuddene. Fylkesmannen er i større grad blitt et overordnet kontrollorgan. Kommunene blir etterhvert mer bevisste på graden av merarbeid som følge av ikke oppdaterte arealtall.

I noen kommuner er det fortsatt slik at ansvaret for oppdatering ligger hos landbruksansvarlig, men den faktiske kunnskapen og utførelsen er lokalisert til andre ansatte (teknisk). Mange kommuner har utfordringer med ajourføringen. Personalressurser og prioritering kan være en forsterkende årsak, i likhet med kunnskap og forståelsen av sammenhenger mellom PT, Gårdskart og Landbruksregister. Sentralstyrte endringer/oppdateringer i Landbruksregisteret, overganger til sentral base og gjennomføring av periodisk ajourhold kan være medvirkende årsaker til en lav grad av kontinuerlig ajourhold.

Det bør søkes å koble informasjon om AR-5-oppdateringer til samlinger med tema kontroll/PT, og Fylkesmannen vil avklare årsaksforhold med hver enkelt kommune vedrørende ajourhold i 2019.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	59 %	26	44

Tall fra NIBIO.

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

For landbruksområdet valgte Fylkesmannen 11 kommuner for kontroll i 2018. Noe som tilsvarer 25 % av kommunene i Nordland.

En overordnet vurdering av kontrollresultatene for 2018 er at det fortsatt er behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Vi ser imidlertid en forbedring i bruken av de virkemidler som regelverket for de ulike tilskuddsordningene åpner

for. Men det må fortsatt jobbes med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer med fortsatt oppmerksomhet.

Fokus på området i veiledning og forvaltningskontroller har bidratt at flere kommuner har fått større kunnskap og bevissthet om dette, og flere har endret sin praksis. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temaer følges videre opp i fagsamlinger og gjennom løpende dialog.

Samarbeid med Mattilsynet og oppfølging av dyrevelferdssaker har vist seg å ha en god effekt. De økonomiske konsekvenser med avkorting i produksjonstilskuddet ved brudd på regelverk for dyrevelferd har gitt resultater. Fylkesmannen får saker tilsendt fra Mattilsynet om brudd på regelverket for dyrevelferd, og har fulgt opp kommunene etter behov på disse sakene.

Fylkesmannen har rutiner for å følge opp alle avvik avdekket under forvaltningskontroller. Begrunnelse for valg av kommuner for forvaltningskontroller og foretak for foretakskontroller er risikovurdert og det er laget egne kriteriene for utvelgelse basert på erfaring og kunnskap ervervet gjennom dialog med kommunene.

Fylkesmannen har hatt fokus på følgende ordninger for landbruksområdet i 2018:

Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK),

Tilskudd til drenering av jordbruksjord

Regionalt miljøprogram (RMP)

Regulering av svine- og fjørfeproduksjon (Husdyrkonsesjon).

Forvaltningskontroller er valgt med bakgrunn i instruks fra TB og VØI. Kontrollene skal legitimere bruken av offentlige midler. For kontrollene er det utarbeidet en kontrollmetodikk for å gjennomføre kontrollene på en god måte. Det er også laget en intervjuguide for å kartlegge om det er etablert gode rutiner for forvaltning av de ulike ordningene. Eksempel for NMSK; Kommunen må kunne dokumentere feltkontroll av tiltak som det er søkt om og som det er innvilget tilskudd til. Kommunens stedlige kontroll ved utbetaling av NMSK er blitt vektlagt med fokus på foryngelsesplikten.

Foretakskontroll for 2018 er valgt ut fra en risikobasert utvelgelse. Det ble gjennomført utvidetkontroll av 6 veterinærforetak som mottar tilskudd til reiser ved syke- og inseminasjonsbesøk. Fokus har vært på de foretakene som eier eller leier skyssebåt for sine reiser.

Reisetilskudd ved veterinære reiser: Fylkesmannen i Nordland har ca. 50 veterinærforetak som sender inn kvartalsvise søknader om reisetilskudd ved veterinære reiser og 12 foretak som har månedlig innsending. Fylkesmannen kontrollerer alle søknader, etterprøver at summene i søknadsskjemaet er korrekt summert, at det er brukt riktige satser og gjort fradrag for omsøkte beløp og at tilskuddstaket for leie av skyssebåt ikke overstiges. I tillegg etterprøves ca. 5 % av søknadene. Dette gjelder foretak med store søknadsbeløp, store avstander og utstrakt bruk av skyssebåt.

Andre ordninger som er kontrollert 2018:

Tidligpensjon for jordbrukere: Fylkesmannen har kontrollert om noen av tidligpensjonsmottakerne har mottatt inntekter som er uforenelige med tidligpensjon. For 2018 er det tidligpensjonsmottakernes inntekt i 2016 som er kontrollert. Fylkesmannen har kontrollert 18 personer som har hatt registret næringsinntekt fra DA/ANS, jord, skog og annet, samt annen næring inkl skogbruk, jordbruk og gartneri. Fylkesmannen fant ikke at noen av disse tidligpensjonsmottakerne har mottatt tidligpensjon urettmessig. Fylkesmannen fant 2 personer som hadde mottatt arbeidsavklaringspenger i samme tidsrom som de har mottatt tidligpensjon. Fylkesmannen har gjort vedtak om krav om tilbakebetaling av for mye utbetalt tidligpensjon.

Tilskott til avløsning ved sykdom, fødsel m.v.: Fylkesmannen har registrert og utbetalt tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel m.v. Ved funn av åpenbare feil i beregning av tilskudd er kommunene kontaktet for ny beregning og endring av vedtak. På grunnlag av funnene under vår registrering av vedtak er regelverk og erstatningsberegning gjennomgått i kurs for landbruksforvaltningen i september 2018. Fylkesmannen konstaterer at mange kommuner har behov for omfattende veiledning i sin behandling av søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel, og vil derfor for 2019 prioritere forvaltningskontroll av denne ordningen.

Ad-hoc kontroller: Seksjonslederne for hver seksjon i avdelingen vurderer løpende behov for kontroll innen de ordningene som de har ansvar for. Dette for å sikre kvaliteten i saksbehandlingen. Utvalget vil avhenge av indikasjoner og erfaringer gjort i saksbehandlingen. Ansvar for dette ligger hos den enkelte saksbehandler og seksjonsleder.

Annert: Fylkesmannen i Nordland har opprettet en tipsknapp på sin nettside slik at privatpersoner og andre enkelt kan kontakte oss ved mistanke om brudd på lover og regler. Vi skal evaluere effekten av tips-knappen i løpet av 2019.

Det er utarbeidet rutiner for å håndtere tips om misligheter eller økonomisk kriminalitet. Dette for å sikre at saker vi selv jobber med er tilstrekkelig håndtert og vurdert før vi gjør våre vedtak.

Pilotprosjekt: Fylkesmannen i Nordland har i tidsrommet 2017-2018 utredet en ny forvaltningsmodell for kontroll – i et pilotprosjekt.

Fylkesmannen i Nordland har flere ansatte ved landbruksavdelinga som innehar kompetanse i kontrollmetodikk, analyse og revisjon. Det er utarbeidet en metodikk for gjennomføring av kontroller.

Pilotprosjektet er planlagt for perioden fra januar 2019 og frem til juni 2021. Formålet med pilotprosjektet er å styrke kvaliteten på kontrollarbeidet og sikre likebehandling for søkere av PT. Det overordnede målet er å utvikle kontrollaktiviteter og utføre kontroller som har potensial til å sikre korrekt utbetaling av produksjonstilskudd, i tillegg til at disse kontrollaktivitetene skal føre til økt produktivitet, effektivitet og en bedre kontroll av måloppnåelse.

Fylkesmannen i Nordland er opptatt av god dialog med kommunene og mener det er et viktig redskap i utøvelsen av kontroll, der oppmerksomheten i større grad kan rettes mot utvikling i tjenestene enn på avvik og regelbrudd.

For å nå målet om å styrke kvaliteten på kontrollarbeidet og sikre likebehandling for søkere av PT, skal forvaltningsmodellen inneholde kontrollsystemer og kontrollrutiner for å planlegge, gjennomføre, rapportere og avslutte, samt følge opp de funn som blir avdekket ved kontrollene. I forvaltningsmodellen legges det vekt på å gjøre dokumentkontroller og delta i kommunene sine stedlige kontroller av foretak som observatør.

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt... (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt over og en vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen.

Produksjonstilskudd: I 2017 ble det innført ett nytt fagsystem for produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. Det nye søknadssystem Estil -PT innebar både nye søknadsfrister og nytt elektronisk søknadsskjema. Til tross for et godt informasjonsopplegg fra Landbruksdirektoratet, var det ikke alle søkerne som hadde fått med seg endringene. Det har ført til flere søknader om dispensasjon fra søknadsfristen enn vanlig, det har også vært en del klager.

Fylkesmannen har mottatt 4 klager og 4 dispensasjonssøknader. Klagene dreide seg om ulike momenter, som avkortning pga. dyrevelferdsvedtak fra Mattilsynet og uenighet om arealberegning. Dispensasjonssøknadene dreide seg i hovedsak om søknadsfristene.

Tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel m.v.: Fylkesmannen behandler søknader om dispensasjon fra krav til næringsinntekt for søker om tilskudd til sykdomsavløsning. I 2018 har vi mottatt 8 slike søknader om dispensasjon. I 7 saker ble dispensasjon innvilget og 1 søknad ble avslått. Vi har i tillegg mottatt 1 søknad om dispensasjon fra søknadsfristen. Saken ble sendt tilbake til kommunen for ordinær behandling da søknadsfristen ble forlenget i forbindelse med endring i regelverket sommeren 2018.

Tidligpensjon for jordbrukere: Fylkesmannen har mottatt en klage på søknad om tidligpensjon for jordbrukere. Søker hadde oppgitt feil referanseperiode i sin søknad. Dette ble ikke oppdaget under saksbehandlingen, noe som gjorde at søknaden ble avslått.

Veterinære reiser: I 2018 ble det innvilget 3 søknader om dispensasjon fra den kvartalsvise søknadsfristen. (Til sammen har Nordland 12 veterinærer som har dispensasjon fra den kvartalsvise søknadsfristen). Dette gjelder veterinære som har store utgifter til leie av skyssbåt, taxi og bruk ferge.

SMIL: I 2018 behandlet vi en klage på SMIL ordningen. Klagen ble ikke tatt til følge, vi opprettholdt kommunalt vedtak.

Klage- og dispensasjonssaker

Betegnelse på rapporteringskrav	Klager medhold	Klager delvis medhold	Klager avslag	Klager under behandling	Dispensasjoner innvilgelse	Dispensasjoner avslag
Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid	2	0	2	0	3	1
Avløsning ved sykdom og fødsel mv.	0	0	0	0	7	2
Tidligpensjon for jordbrukere	1	0	0	0	0	0
Regionale miljøtilskudd	0	0	0	0	0	0
Veterinære reiser	0	0	0	0	3	0
SMIL	0	0	1	0	0	0
NMSK	0	0	0	0	0	0

Godkjente bruksregler og utarbeidede distriktsplaner (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

- Rapporter på andel godkjente bruksregler og andel utarbeidede distriktsplaner
- Beskriv hvilke tiltak fylkesmannen har gjennomført knyttet til brudd på bruksreglene, samt ulovlige gjerder og anlegg.

I Nordland reinbeiteområde er andelen godkjente bruksregler 100%, og andelen utarbeidede distriktsplaner er 75%.

Fylkesmannen har ikke kjennskap til brudd på bruksregler eller ulovlige gjerder og anlegg i Nordland reinbeiteområde i 2018.

Avkortinger produksjonstilskudd (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

Gi en kort analyse/vurdering av kommunenes arbeid med avkortning ved feilopplysninger

Produksjonstilskudd: I 2017 ble det innført nytt fagsystem for å søke produksjonstilskudd i form av Estil -PT. Vi har hatt ett stort fokus på opplæringstiltak og tett dialog med kommunene. Fylkesmannen sin vurdering er at dette har vært svært nyttige tiltak for å senke risiko, og bidra til korrekt tilskuddsforvaltning.

Forvaltningskontrollene viser at kommunene i all hovedsak følger gjeldene regelverk i saksbehandlingen. Vår tette dialog med kommunene via saksbehandlingen har medført at fokus på oppfølging av avvik, herunder avkortning ved feilopplysninger og regelverkbrudd, har blitt bedre.

Vi finner likevel grunn til å nevne at vårt inntrykk er at kommunene ikke i tilstrekkelig grad følger opp gjeldende rundskriv i forhold til saker som gjelder avkortning. Kommunene vurderer avkortning, men i litt for mange saker konkluderer de med at det ikke skal avkortes, der vi vurderer det slik at det bør ha vært avkortet. Vi observerer også at det er mange kommuner som retter søknadsdata uten å dokumentere rettingene i tilstrekkelig grad i fagsystemet.

Fylkesmannen ser også at oppfølging av avvik, og skjerpet søknadskontroll i kommunene, virker forebyggende på foretakenes aktsomhet. Andelen feilopplysninger og regelverksbrudd knyttet til vilkår for å motta produksjonstilskudd har gått noe ned.

Det må nevnes at kommunene gir tilbakemelding om at de ønsker klarere retningslinjer ved avkortning der det avdekkes gjentagende brudd mot regelverket over flere søknadsomganger.

Det påpekes at de nye saksbehandlingsrutinene for produksjonstilskudd i jordbruket gir utfordringer i forbindelse med kontrollarbeidet. Kommunenes saksbehandlere må gjennomføre kontroller på tidspunkt på året der det er vanskelig å gjøre noen fullgod kontroll. Flere kontrollpunkter kan nå bare sannsynliggjøres der de tidligere kunne dokumenteres.

Vi har registrert at foretakene er blitt bedre med å innregistrere dyrene i Husdyrregistret, men det er fortsatt for svake rutiner i forhold til utmelding i Husdyrregistret. Dette medfører at enkelte har en «buffer» på antall dyr når de søker om tilskudd.

Vi har også avdekket at kommunene ved stedlig kontroll ikke ber om å få forelagt dyreholdjournaler jfr. forskrift om merking, registrering og rapportering av dyr § 11.

Skade- og erstatningsomfanget etter avlingssvikt i jordbruket (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Etter en svært tørr sommer har mange Fylkesmenn måttet legge ekstra innsats i prognosering av skade- og erstatningsomfanget etter avlingssvikt i jordbruket. I tørkeområdene må Fylkesmennene påregne ekstraordinær saksmengde for ordningen med erstatning etter avlingssvikt. Oppgaven er beskrevet i VØI pkt. 5.1.10.13 hvor det normalt kun skal avviksrapporteres. På grunn av årets ekstraordinære situasjon vil vi at Fylkesmennene skal rapportere på følgende;

- Kvantifiser forvaltningens ekstra innsats grunnet ekstraordinær avlingssvikt i jordbruket.
- Gi en kort oversikt over hvilke tiltak som ble iverksatt, i embetet og overfor kommunene
- Vurder effekten av tiltak som ble iverksatt
- Gi en kort vurdering av hvilke forhold som medvirket til eller vanskeliggjorde arbeidet for å nå Regjeringens mål om at erstatningssakene skal behandles i 2018.

Antallet søknader om erstatning for Nordland ble 174, derav 4 levert etter søknadsfristen. Årsaken til de klimatiske skadene var i stor grad vinterskader i enga. Søknadsomfanget i fylket var lite i forhold til andre fylker, men likevel langt over det som er "normalt" i Nordland. I all hovedsak var søknadene knyttet til vekstgruppe grovfôr med husdyr. Vi opplevde at prognosering ble vanskelig i 2018. Dette kan ha sammenheng med at det var stort fokus på avlingssvikt i media, og at foretak derfor vurderte at det ikke var samme behov for å melde fra.

Vi økte ressursene for saksbehandling av søknader. Dette ble gjort med omprioritering av oppgaver i avdelinga.

Vi hadde en tett oppfølging av kommunene. Ordningen var tema på fagsamling for kommunene (ikke egen samling med kun erstatningsordningene). I tillegg hadde kommunene tilbud om å komme til Fylkesmannen for "en-til-en"-opplæring. Ingen takket ja til dette.

Vi ser at det er utfordringer med ordningen. Blant annet fordi det er et til dels vanskelig regelverk, mange unntaksbestemmelser i 2018, liten

rutine for saksbehandlere i kommunene ettersom det kan være flere år mellom hver gang kommunen får søknader, og når de først kommer er det mange og korte "frister" for behandling.

Nordland nådde Regjeringens mål om å behandle alle saker innen utgangen av 2018 takket være omprioriteringer og ekstra ressursbruk.

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering... (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering av hvordan arbeidet med 0-24-oppdraget har fungert i henhold til embetets målsettinger og ambisjoner. Herunder skal det framkomme hvilke egne mål som er satt for arbeidet, jf, andre oppdrag 3.2.1.6.1. I egenvurderingen skal fylkesmannen vurdere hvilke tiltak som har gitt de beste resultatene og i størst grad bidratt til samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

Forum barn og unge er embetets tverrfaglige gruppe hos FMNO. Vi har særlig fokus på 0-24-oppdraget. Med utgangspunkt i Barnekonvensjonen har vi valgt tre prioriterte målsettinger for vårt arbeid i 2018-2019, og som støtter opp om de overordnede målene for 0-24: **Barn og unge skal beskyttes mot vold og overgrep, Barn og unge skal medvirke og Barn og unge skal ha god psykisk helse.**

Barn og unge skal medvirke: Vi har brukt mye tid i 2018 på planlegging av en stor oppvekstkonferanse våren 2019. To representanter fra ungdommens fylkesting er med i planlegging og gjennomføring av konferansen 2.-3.april. Ungdommene skal lede konferansen. I tillegg skal unge 'tilretteleggere' fra MED ungdom i fokus lede gruppearbeid, erfaringsutveksling og oppsummering ved bruk av sin metodikk. På konferansen setter vi Barnekonvensjonens artikler i sentrum, og vil markere at den fyller 30 år i 2019.

Barn og unge skal beskyttes mot vold og overgrep: Vi har brukt ressurser i Jasska-prosjektet som jobber forebyggende opp mot flere kommuner og flere kommunale instanser i nord-Salten. I dette prosjektet har det vært svært stor aktivitet opp mot både kommunalt ansatte, mot barn og ungdom samt opp mot andre aktører som har kompetanse på området vold, overgrep, samisk kultur mm. I tillegg er også vold og overgrep et sentralt tema på oppvekstkonferanse som er planlagt våren 2019. Fylkesmannen har jobbet med planlegging av konferansen i 2018.

Barn og unge skal ha god psykisk helse: Også unges psykiske helse vil være sentralt tema på kommende oppvekstkonferanse. Dette tema har også vært tematisert i samarbeidsmøter med Nav Nordland og på kommunekonferansen som fylkesmannen arrangerte i 2018.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverretatlige samarbeidsprosjektet «Forsøk med NAV-veileder i videregående skoler». Herunder bes det om en redegjørelse av konkrete tiltak i embetet og planer embetet har for det videre arbeid i fylket.

Forsøket har hatt to Nav-veiledere i 100% stillinger i videregående skole i Narvik kommune frem til 30.06.18. Den ordinære forsøksperioden på 3 år gikk ut ved dette tidspunktet. Nav Narvik har søkt og fått innvilget utvidelse av forsøket til ett fjerde år og har dermed også drift skoleåret 2018/2019.

Narvik videregående skole har tre studiesteder. Nav-veilederne er en del av ungdomsteamet i Nav Narvik, og er lokalisert til skolens elevtjeneste. Styringsgruppen har jobbet for å ivareta og styrke samarbeidet mellom fylkesnivået og sektor. Arbeidsgruppen har hatt som mål å forankre prosjektet og avklare spørsmål rundt arbeidsmetoder og samarbeid. Nav -veilederne har faste ukentlige møtepunkter med skolen, Nav, helsesøster og PPT der de drøfter elevsaker. De har også faste møter med oppfølgingstjenesten hver fjortende dag. Nav-veilederne jobber både individuelt med enkeltelever og system i og rundt skolen.

Forsøket har som mål å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Vi ser at Nav-veiledernes tilstedeværelse på skolen, tett samarbeid rundt og en helhetlig tilnærmingen til eleven har gitt resultater. Veilederne har klart å fange opp flere elever som har stått i fare for å droppe ut, og har redusert risikoen for drop out. Veiledningen har vært realitetsorientert - hva vil konsekvensene bli dersom eleven slutter på skolen? Veilederne har jobbet mye med elevenes motivasjon for opplæring. Denne måten å jobbe på styrker veiledningen og gir flere løsningsmuligheter som bidrar til at disse elevene fortsatt er på skolen. En annen suksessfaktor har vært tidlig innsats: Nav-veilederne fanger opp elevene der elevene er, og kommer raskere i posisjon til veiledning. Det har vært en utfordring at skolen har tre studiesteder med ulike kulturer. Implementeringen av prosjektet har derfor skjedd i utakt. Det har gitt viktig læring om betydningen av forankring i god tid før oppstart av denne type prosjekter.

Vi ser også at forsøket har hatt en effekt på flere av fylkets Nav-kontor. En spørreunde blant kontorene ved årsskiftet, viser at det er flere som allerede har formalisert samarbeid med videregående skoler, mens mange jobber for å få dette på plass. Det er også et par kontor som over tid har hatt og har, Nav-veileder i videregående skole.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken

Det todelte målet blir vurdert løpende gjennom hele arbeidsåret. Det kommer mest tydelig fram i arbeid med forvaltningsplanen, i vurderinger av fellingskvoter og skadefelling, samt i andre saksframlegg for rovviltneimnda.

Bestandsmålet er oppnådd for jerv, men ikke for gaupe og bjørn. Antall sau og rein i fylket er rimelig stabilt fra år til år. Tapstallene for rein har gått opp over lengre tid og er urovekkende høye. Tapstallene for sau har hatt en bra utvikling de siste årene, med en markert nedgang i antall erstatta dyr.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ressursutnyttelsen vurderes samlet sett som meget god, selv om vi endte opp med et mindreforbruk på 3 113 313,- som tilsvarer 2,5 % av tildelt ramme. Til tross for at det kun unntaksvis lykkes å erstatte fraværende eller kortere vakanser med vikar, har vi klart å utføre oppdragene våre uten større avvik. Bakgrunnen for måloppnåelsen er blant annet bruk av merarbeid, som har som konsekvens at mange av våre medarbeidere har svært store saldoer på fleksitid, reisetid og restferie. Det er gledelig å se at sykefraværet stabiliseres mot vårt normalnivå, etter tre år med flere langtidssykemeldte.

Behovet for å få en riktig finansiering og stabilisering rundt ressursene vi skal ha fast til vergemålsområdet er prekær. Slitasjen på medarbeidere er stor og faren for kompetanseforfall og sykefravær er økende. Vi avvirket allerede i 2017 alle midlertidig engasjerte tilknyttet EMA, men mange oppgaver er fortsatt gjeldende.

Husleiekostnader og tjenestereiser utgjør størstedelen av driftsutgiftene i embetet. Reisefordelingen viser fortsatt at de fleste reiser går ut av fylket - og i all hovedsak til Oslo. Vi har en ambisjon om at en enda større del av Fylkesmannens reiseaktivitet skjer i eget fylke, og da spesielt at antall kommunebesøk økes.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2018	Fagdep. 2018	Kapittel 0525, 2017	Fagdep. 2017
Arbeids- og sosialdepartementet	2 754	1 195	2 863	867
Barne- og likestillingsdepartementet	4 555	248	4 369	294
Helse- og omsorgsdepartementet	15 866	3 798	14 842	3 647
Justis- og beredskapsdepartementet	4 791	11 731	5 712	13 058
Klima- og miljødepartementet	19 582	4 780	19 635	4 838
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	43 793	1 182	44 375	804
Kunnskapsdepartementet	9 909	3 460	9 492	2 620
Landbruks- og matdepartementet	18 381	459	18 578	13
Andre	248	0	276	0
Sum	119 879	26 853	120 142	26 141

Kapittel 0525 - Resultatområde 570 ble overført til KD fra 01.05.2018, Bokførte utgifter fra 01.01 - 30.04.2018 på 107 531 kr. Fra 01.05. til 31.12. bokført 462 583 kr - JD reduseres med 462 583 kr på 0525. og KD økes med samme sum på 0525. Ellers så tilskrives vi endringene mellom 2017 og 2018 på kapittel 0525 det generelle lønnsoppgjøret 2018 og variasjon på mottatt NAV-refusjoner. Fagdep. - flytting av oppgaver mellom KLD og LMD på kapittel 1140 utgjør ingen endring i 2018. Ellers på fagdep. så nevnes endringene for; JD; Nedgang i 2018 tilskrives i sin helhet mindre utbetalinger for vergehonorar. KMD; Økning på fagdepartementets områder med bakgrunn i tildeling for "Endring av kommunestrukturen" og "Handlingsplan Jasska". KD; Økning i 2018 pga. prioritert res.omr 311-Tilsyn. LMD; Økning pga. reinteiling på kapittel 1142 post 71. Ellers ingen markante endringer som kommenteres.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2018 og etter en helhetsvurdering, mener vi at embetet løste samfunnsoppdraget på en god måte. Dette er utførlig redegjort for i kapittel 2 og 3.

For embetets regnskapsresultat for alle kapitler/poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Planleggingen og oppfølging av embetets virksomhet har også i 2018 vært preget av omstilling grunnet forberedelser og arbeid med etableringen av FMFA.

FMNO har i 2018 deltatt i et pilotarbeid sammen med KMD og øvrige styringsdepartement for å forbedre styringsdokumentene for 2019. Det er fortsatt behov for å videreutvikle virksomhetsplanleggingen med utgangspunkt i det nye styringskonseptet, og litt ulike tilnærminger ble forsøkt i fagavdelingene.

Risikovurdering i forhold til manglende måloppnåelse er videreført, jf. nærmere omtale. Status og oppfølging skjer gjennom månedsrapportering til ledermøtet, og mer grundig gjennom tertialrapporteringer der vi også følger opp økonomistatus og HR-analyser som vakanser, rekruttering og tidssaldoer.

Budsjettmidler til avdelinger ble fastsatt som rammer i disponeringsskriv i februar, og det er ikke foretatt målrettede omfordelinger.

Alle styringsdokumenter og resultatoppfølging deles på vår SharePoint- løsning.

Ny strategisk plan ble utarbeidet og vedtatt for perioden 2018-2022.

4.1.1 Embetets risikostyring

Embetet utarbeidet i 2017 et nytt overordnet styringsdokument for informasjonssikkerhet. I tillegg er det utarbeidet en rekke instruksjoner, bl.a egne sikkerhetsinstruksjoner for ledere og ansatte. Sikkerhetsinstruksene skal gjennomgås årlig med alle ansatte innen 1. mai. At gjennomgangen er utført, rapporteres til ledermøtet.

Embetets øvrige rutiner for risikostyring er videreført: Alle avdelinger foretar en risikoanalyse på utvalgte fagfelt i forhold til manglende måloppnåelse. Det blir i tillegg laget en egen risikoanalyse for det administrative feltet.

Risikoanalysene blir gjennomgått i ledermøte og embetsledelsen utarbeider på denne bakgrunn en overordnet risikoanalyse. Det utarbeides en tiltaksplan der det er behov. Statusgjennomgang, oppfølging og eventuelle korrigerende tiltak skjer gjennom tertialrapporteringen til ledermøtet.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi er med våre 177 medarbeidere inndelt i 9 verneområder. Verneombud for hvert område velges for to år av gangen og det velges ut tre av disse til å sitte som medlemmer av vårt arbeidsmiljøutvalg (AMU) sammen med arbeidsgiverrepresentanter. Utvalget deltar i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten (HMS), og følger nøye med på utviklingen i arbeidsmiljøet.

AMU hadde i 2018 fem møter og behandlet 42 saker som omhandlet årsrapport, fraværstatistikk og utviklingstrekk, 12 avvikssaker, ny sikkerhetsrutine i f.m. feltarbeid for landbruk og reindriftsavdelinga, valg av nytt AMU medlem, orientering om parkeringsplasser i Moloveien, husprosjekt, info fra verneombudene og AKAN-kontakt, revidering av diverse retningslinjer og rutiner, kursing for AMU-medlemmer, vernerunde, søknad om tilskudd fra bedriftshelsetjenesten, midlertidig flytting av reindriftsforvaltninga fra Fauske til Bodø, og til slutt endringer i forbindelse med opprettelse av FMFA.

Fylkesmannen har i 2018 benyttet Moveoklinikkens tjenester, til arbeidsplassjusteringer for 15 nytilsatte og 11 fast tilsatte etter ulike behov. Stamina benyttes i Mosjøen og på Fauske.

Alle avvik er meldt, behandlet og lukket i henhold til våre internkontrollrutiner.

Vårt interne sikkerhetsutvalg sørger for diverse rutiner, blant annet tilknyttet informasjonssikkerhet i embetet.

Embetet benytter SharePoint som arbeidsverktøy og samarbeidsflate. RiskManager blir et tilleggsystem. Vi er pålagt å legge inn alle rutiner og avviksrapporinger tilknyttet informasjonssikkerhet i RiskManager. Vi vurderer det som risikofyllt å ha enda et system for å innhente rutinebeskrivelse og rapportere avvik. Så langt har vi ikke en klar løsning på denne utfordringen.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanning:

Vi hadde ved årsskiftet 177 medarbeidere, hvorav 20 deltidsansatte. De som jobber deltid gjør dette som følge av at de er prosjektledere som følger opp turnusleger, uførhet, alder eller uttak av foreldrepermisjon.

I tillegg hadde embetet midlertidig ansatte som er begrunnet i fire lærlinger, tidsavgrensede prosjekt og ulike engasjementer og vikariater for fast tilsatte (sykefravær, svangerskaps-/foreldrepermisjon eller annen permisjon).

Landbruks- og reindriftsavdelingen vår har holdt stillinger vakant for å holde budsjettet - og har klart å løse oppgavene innenfor disse rammene. Reindrift har ut 2018 hatt personalansvar for juristkompetanse som også dekker Trøndelagsfylkene.

Vi har god søkermasse til alle våre utlyste stillinger.

Vi er opptatt av on-boarding som omhandler tiden fra en medarbeider får tilbud om jobb til vedkommende er godt i gang i stillingen. On-boarding er en suksessfaktor for rask integrering i både arbeidsmiljø og oppgaver.

Vi tilstreber å benytte prøvetiden aktivt. Vi har etablerte rutiner for både ledere og faddere. Fadderordningen og opplæringstilbudet alle nyansatte får hos oss, blir svært godt mottatt.

I 2018 tilsatte vi en ny lærling og hadde da til sammen vi fire lærlinger innen hhv IKT, byggdrifterfaget og media- og kommunikasjonsfaget. Dette oppleves som udelt positivt for embetet, selv om dette må finansieres i all hovedsak over egne midler.

Kapasitet:

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og vi erfarer at, foruten kvinners foreldrepermisjoner og langvarige permisjoner uten lønn, er det generelt vanskelig å erstatte den fraværende kompetansen. Avveiningen står mellom tilgang på kvalifiserte vikarer og ressurser til å gi nødvendig opplæring. Løsningen blir som oftest omfordeling og omprioritering av ressurser og oppgaver.

Vi hadde i fjor 16 nye tilsetninger. 16 medarbeidere sluttet hos oss; fem ble pensjonister og 11 fikk nye utfordringer eller ikke forlengelse av midlertidige stillinger. Utskiftningen var på ca 6 %, noe vi vurderer som helt nødvendig i en virksomhet av vår størrelse. Antall medarbeidere som velger å slutte hos oss ansees ikke som kritisk.

Kompetansesituasjonen:

Vi opplever at medarbeidere som enten blir pensjonister eller slutter av andre årsaker ikke medfører kritisk kompetansetap. Allikevel ser vi at noen fagavdelinger vil få større utfordringer enn andre i forhold til alderssammensetning - og der utsiktene til samlet kompetansetap i løpet av relativt kort tid kan bli en utfordring. Embetet har økende fokus på å rekruttere yngre medarbeidere med høy kompetanse for å oppnå bedre aldersbalanse - noe vi vurderer som viktig for både arbeidsmiljø, oppgaveløsning og ny kunnskap. Det jobbes godt med dette temaet i avdelingens lederteam sammen med HR.

Fylkesmann Hill-Marta Solberg gikk av med pensjon etter ni år.

Ved slutten av året hadde vi 40 medarbeidere over 60 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å dele med yngre kolleger.

Lokal lønnspolitikk har definert begrepet nøkkelperson. Vi tilstreber å ha færrest mulig nøkkelpersoner ved å spre kompetanse og oppgaver på flere der det er mulig. Nøkkelpersoner gjør oss svært sårbare.

Jevnt over har medarbeidere hos oss høy kompetanse. Lavere stillingskoder preges av kvinner over 55 år som innehar viktig realkompetanse for embetet. Disse stillingene blir ofte omgjort til høyere stillingskoder ved nyrekruttering.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Administrasjonsavdelingen har oversikt over innkjøp og inventar/utstyr av driftsmessig karakter. Ikt-utstyr er ved årsskiftet i all hovedsak overført til FMFA. Fagavdelingene har oversikt over nødvendig utstyr for å utføre oppgaver utenfor kontoret, f.eks ulike typer feltutstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon:

Riksrevisjonen hadde ingen anmerkninger til regnskapsrevisjonen for 2017.

Informasjonssikkerhet:

Det er etablert et styringssystem for informasjonssikkerhet i tråd med kravene til et tilfredsstillende internkontrollsystem. Nye personvernregler er informert om og lokal GDPR-kontakt er etablert.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi har ikke vurdert turnover i embetet som bekymringsfull. Allikevel er utskifting av medarbeidere, særlig i sentrale stillinger, alltid ressurskrevende. Uforutsatt fravær kan sjelden erstattes av vikar og krever omdisponering av egne ressurser. I 2018 sluttet vår fylkesmann etter 9 år, og vi hadde en verdig og flott avslutning i november.

Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn til å søke. Vi tilsatte ingen med nedsatt funksjonsevne, men en medarbeider med innvandrerbakgrunn i 2018. Dårlig eller ingen norsk språkkompetanse er viktigste årsak til at ellers kvalifiserte søkere ikke får tilbud om stilling hos oss.

Vi kvalitetssikrer fortløpende rekrutteringsprosessen vår, og opplever at ledere sammen med HR nå er svært profesjonelle. Vi videreutvikler oss ved å gjennomføre ulike typer intervju, i alt fra utvelgelsesprosessen til intervjuguide. «Speed-intervju» før dybdeintervju har vært godt prøvd ut og med stort hell før utvelgelse til dybdeintervju blir gjort. Dybdeintervjuene inneholder en standard intervjuguide, ofte sammen med et case, ulike oppgaver eller spørreskjema i forkant og/eller preferansetest (JTI).

Vi har økende fokus og rutiner tilknyttet «Onboarding» – som er perioden fra en person får tilbud om stilling til vedkommende er vel gjennom prøvetiden. Dette sammen med fadderordning, opplæringsprogram og lederstøtte, oppleves av alle parter som meget bra og bidrar til en god start for både nye og «gamle» medarbeidere.

I 2018 utviklet og gjennomførte HR et eget opplæringsprogram for nye ledere i embetet. Sammen med systematisk lederutvikling, veiledning og rådgiving for alle med personalansvar, mener vi å ha et trygt, profesjonelt og helhetlig lederskap i embetet. Der fokuset holdes på lederrollen, relasjonsledelse og ledelse som fag.

Arbeidet som ble delegert fra KMD tilknyttet FMFA har vært krevende i forhold til usikkerhetsmomenter, delegert ansvar for prosessen og utydelige beskrivelser av hvordan de administrative fagområdene skal fungere fra 2019.

Embetet praktiserer "Livsfasepolitikk" som samler de tiltak vi skal sørge for gjennom lov- og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere. Vi har tiltak for alle livets faser - ikke bare seniortiltak.

For å forebygge og følge opp sykefravær, har HR tett dialog med og støtte til alle våre ledere. Vi mener vi kan vise til meget gode resultater gjennom denne oppfølgingen, ved at medarbeidere tidlig er tilbake i arbeidsrelatert aktivitet eller at vi kommer tidlig i gang med tilretteleggingstiltak og veiledning for veien videre.

Også i mer krevende personalsaker samarbeider HR tett med involverte ledere, og arbeider grundig med disse sakene. Vi har således en kultur for å vise mot i vanskelige personalsaker, som igjen kan bidra til endring, effektivisering og gode løsninger for alle parter.

Som et forebyggingstiltak for helseplager samt som et arbeidsmiljøtiltak for å møte kollegaer i andre avdelinger, stiller vi oss positive til og har ordninger for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil en time pr uke til dette formålet. Vi stiller treningslokale (møterom) til disposisjon hvor det arrangeres ulike gruppetilbud hele fire dager i uken. Vi har ikke statistikk som kan vurdere hvorvidt tiltaket har direkte innvirkning på sykefravær eller effektivitet, men forskning viser at trening i arbeidstiden kan ha positiv virkning på effektiviteten.

Et annet arbeidsmiljøtiltak er huskoret «Moloklang». Koret består av medlemmer fra alle avdelinger og benyttes som kulturinnslag på fellessamlinger, sosiale sammenkomster på tvers og konferanser arrangert av Fylkesmannen.

Trygghet og tillit er nødvendige faktorer for å skape kultur for tilbakemelding. Vi jobber fortløpende med å ha en god tilbakemeldingskultur som et av tiltakene for en mer helsefremmende arbeidsplass. Også andre tiltak for organisasjonsutvikling benyttes, hovedsakelig avdelingsvis. HR tilbyr JTI (Jungs type index) til alle medarbeidere og avdelinger, og dette er et tiltak som har vist seg å gi gevinster i form av bedre samarbeid og arbeidsmiljø.

I november samlet vi alle ledere, tillitsvalgte og verneombud til fagdag om forebygging og oppfølging av medarbeidere med rus-, gaming- og/eller gamblingproblemer. Vi hadde invitert to seniorrådgivere fra AKAN til å lede dagen. Alle opplevde dagen som nyttig og viktig.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for alle nytilsatte og medarbeidere som har eller står i fare for å få arbeidsrelaterte helseutfordringer. Vi jobber systematisk med å skaffe relevante hjelpemidler for å forebygge helseskade.

5 Vurdering av framtidutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Fylkesmannen ser få kritiske faktorer internt som påvirker framtidutsiktene for å løse oppdraget. Embetet har solid kompetanse, og god evne til å rekruttere og beholde godt kvalifiserte medarbeidere.

Vi startet på et internt husprosjekt i samarbeid med Statsbygg ved utgangen av 2017 som medfører kostnader og omstilling frem mot overgang til nye lokaler og nye arbeidsmåter ved utgangen av 2020. Dette vil kunne medføre noe uro og bekymring rundt framtidens arbeidsplass hos enkelte ansatte.

Etableringen av FMFA skaper usikkerhet om leveringsdyktighet frem til tjenesteleveranser blir nærmere beskrevet. Vi forventer at FMFA kan levere *minst* like gode tjenester som vi har hatt frem til nå i egne fagmiljø.

Forventningene om nye årlige innsparinger gjennom ABE-reformen oppleves som krevende med tanke på at vi for hvert år forventes å løse en økende mengde oppdrag samtidig som økonomien tilsier et økende behov for nedbemanning.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Per nå ser vi ingen umiddelbare konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt. En endret budsjettmodell kan påvirke konsekvenser for framtiden avhengig av hvordan den slår ut for vårt embete.

5.3 Andre forhold

Fortsatt mange små kommuner som har synkende folketall - det vil stille store krav til veiledning, tilsyn og oppfølging framover og behovet for samarbeid mellom kommuner på flere tjenesteområder vil øke.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Nordland.pdf](#)